

LÄNSSTYRELSEN I KALMAR LÄN
INFORMERAR 1989:23

**INVENTERING AV ÄNGS-
OCH HAGMARKER**

Kalmar kommun

Länsstyrelsen i Kalmar län
391 86 Kalmar
Telefon 0480-820 00

Miljövardsenheten

Meddelande 1989:23

Ängen, där djurens vinterfoder bärgades, och hagen, där djuren betade under sommaren, var en gång bondens viktigaste marker. Nu är de blommande ängarna och betesdjurens tuktade hagar i snabb takt på väg att försvinna. De är inte längre en självklar del av odlingslandskapet.

Samtidigt är ängarna och hagarna naturtyper som berikar landskapet och förhöjer naturupplevelsen. De hyser en enastående rik flora och fauna. Här finns växter och djur som under många århundraden anpassat sig till bondens sätt att sköta marken. När markerna nu växer igen eller gödslas försvinner de. Totalt är nästan 200 växter i ängar och hagar hotade!!

Att bevara åtminstone de värdefullaste delarna av detta kulturarv är en angelägen uppgift. Nu krävs samverkan mellan enskilda brukare, ideella organisationer, stat och kommun. Den här inventeringen ska förhoppningsvis vara ett hjälpmedel i en sådan strävan!

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

<u>Del 1</u>	INLEDNING	1
	HISTORIK	2
	METODIK	4
	KOMMUNBESKRIVNING	6
	SAMMANFATTNING	7
 <u>Del 2</u>	 ÖVERSIKT KLASS I-III	 10
	OBJEKTBESKRIVNING	12
	ÖVERSIKT ÖVRIGA OBJEKT	114
 <u>Bilagor</u>	 Bilaga 1 Fältblankett	
	Bilaga 2 Markslag och naturtyper	
	Bilaga 3 Indikatorarter	
	Bilaga 4 Vegetationstyper	
	Bilaga 5 Skötselråd	

I inventering eftersöks naturliga ängs- och hagmarker

De naturliga ängs- och hagmarkerna representerar stora natur- och kulturvärden, som i snabb takt håller på att utarmas eller försvinna.

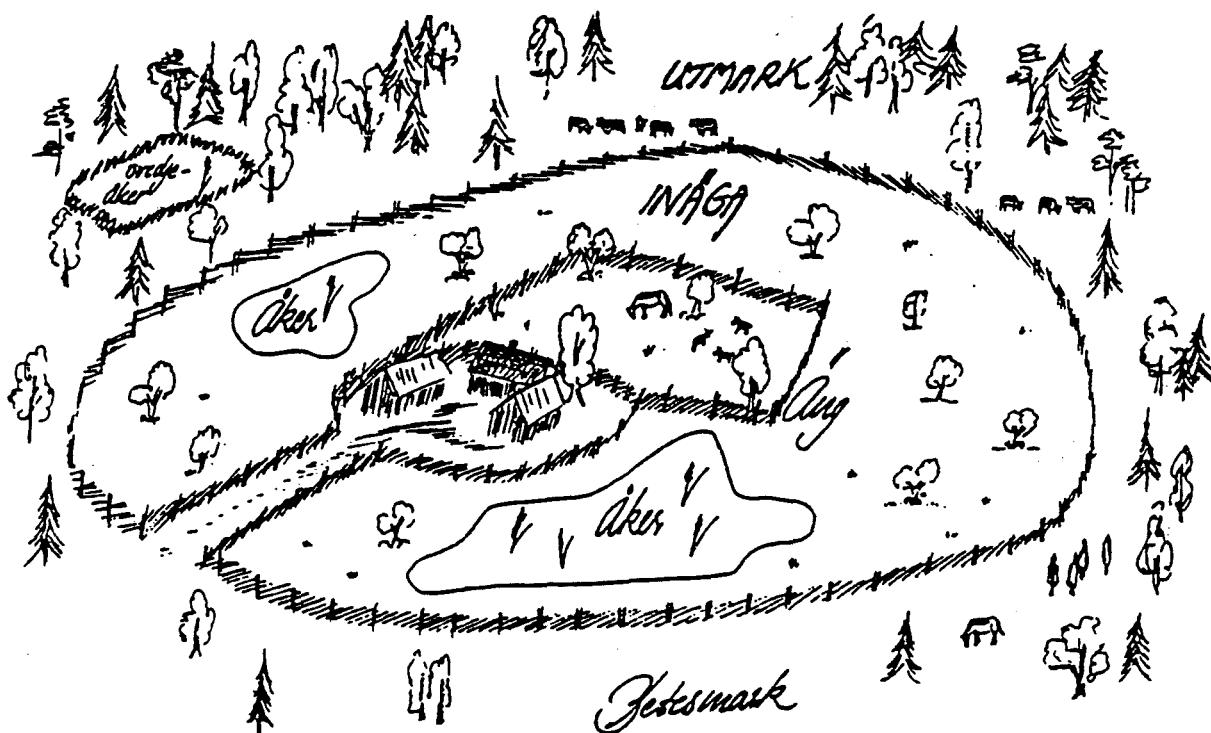
Mot denna bakgrund startade naturvårdsverket under 1987 en inventering av ängs- och hagmarker i hela landet. Syftet med inventeringen är att lokalisera och klassificera kvarvarande arealer opåverkade slätter- och betesmarker. Länsstyrelserna har ansvaret för arbetet regionalt. I Kalmar län inventerades Emmaboda och Nybro kommuner under första året. Torsås, Mönsterås och Hultsfred blev färdiga under 1988. Högsby, Vimmerby, Oskarshamn och Kalmar kommuner inventerades under 1989 och 1990 blev Västervik, Mörbylånga och Borgholm kommuner inventerade. Naturvårdsverket svarar för huvuddelen av finansieringen. Dessutom har kommunerna bidragit med ekonomiskt stöd, vilket har gjort inventeringen möjlig.

I inventeringen eftersöks naturliga ängs- och hagmarker som, under lång tid och i obruten följd, använts som slätter- eller betesmark. Dessutom ska marken inte ha varit utsatt för sentida påverkan exempelvis i form av gödsling eller vara kraftigt igenväxt.

Många betesmarker som ytligt sett har hagmarkskaraktär är igenlagda åkermarker med åkerholmar och dungar. Andra har, genom gödsling eller igenväxning, en helt förändrad eller utarmad flora och fauna. Sådana marker har fått en låg klassning eller upptas inte alls i denna inventering, trots att de i vissa fall kan vara mycket värdefulla från andra utgångspunkter t ex som inslag i landskapsbilden eller som strövområden.

Bondens vackra landskap fanns redan på järnåldern

Ängen och hagen har en lång historia. I mer än 1 000 år har slåtter och bete präglat naturen i Sverige. Järnåldersbönderna bärgade gräs och löv till vintern och hägnade för djuren på samma sätt som generationer jordbrukare gjort efter dem ända in i vårt århundrade. Bonden hade stor kunskap om hur fodermarkerna, äng och hage, skulle skötas för att ge största möjliga avkastning. Och växterna utvecklade ett mångfald former och särdrag för att överleva mulens och liens framfart. Resultatet blev det vackra, svenska odlingslandskapet där ängen och hagen hade en central roll.

Ängen gav djuren vinterfoder

När människan blev mer permanent bofast och man började "stalla" djuren på vintern, behövdes stora mängder vinterfoder. Slåtterängen blev då den viktigaste delen av odlingslandskapet. Ängen och åkermarken låg, tillsammans med hagen, närmast gårdarna. De tillhörde den s k inågan.

Ängen var bondens värdefullaste markslag. Den bestämde hur många djur han kunde föda. Antalet djur påverkade dessutom åkermarkens storlek och avkastning, eftersom den enda tillgängliga gödseln kom från djuren. Härifrån kommer det gamla talesättet "äng är åkers moder". Ängen hade ofta ett glest träd- och buskskikt. Visst stal träden en del näring och ljus, men de gjorde ändå stor nytta. Träden kunde dra till sig näring från djupare jordlager, som kom marken tillgodo när löven föll på hösten. Vidare gav träd och buskar en god fördelning av ljus och skugga. Man kvistade också träden, dvs skar kvistar och band till kärvar som torkades för att dryga ut djurens vinterfoder.

Slåttern började oftast under andra hälften av juli. När ängsvädden och slåtterfibblan blommade, när rödklövern blommat blivit brun och när slåttergubbens sidoskott, bondens drängar, blommade var det dags att slå ängen. Slåttern, som engagerade hela byns befolkning, kunde hålla på en dryg månad.

Hagen gav djuren sommarfoder

I det gamla odlingslandskapet fanns två typer av betesmarker: utmarksbetet och hagen vid bebyggelsen. Flertalet djur gick på sommarbete i utmarken. Man sa att djuren gick "på skogen". Utmarksskogen såg inte ut som våra dagars skogar utan var gles och nästan parklik. Trädskiktet var oftast lågvuxen björk med inslag ett och annat barrträd. Utmarken var inte hägnad frånsett det stängsel som hindrade djuren att komma in i inägan. Hela byns djur betade tillsammans i utmarken. I utmarksskogen bedrev man ett intensivt skogsbruk, med endast mindre uttag till husbehov. Ibland tog man även upp tillfälliga åkrar, s k svedjeåkrar.

Småkalvarna och dragdjuren, som man ville ha hemmavid, gick i en beteshage invid byn. Den var ofta glest trädbevuxen, stängslad och begränsad i storlek. Alltså mer lik det vi idag kallar hagmark.

Skiftesreformer och nya brukningsmetoder ledde till en omfattande landskapsomvandling.

Bondens sätt att sköta sin mark följde samma mönster in på 1800-talet. Sedan började en ny tid då de urgamla odlingsformerna förändrades eller upphörde. Först kom skiftesreformerna. Jorden omfördelades och varje brukare fick mer sammanhållna marker. Så följde nya jordbruksredskap, vallodling, handelsgödsel och en omvälvande mekanisering slag i slag.

Nyupptagna åkrar bredde ut sig på bekostnad av ängen. Genom vallodlingen gav åkern både brödsäd och vinterfoder till djuren och ängens betydelse minskade. Skogsbruket började drivas mer rationellt och man fann att djuren konkurrerade med virkesproduktionen. Djuren flyttades istället till inägan där de stenigaste och magraste ängsmarkerna återstod. Det är dessa marker vi idag hittar mest av i inventeringen; gammal ängsmark som nu används som betesmark.

Inventeringen sker i tre steg

a) Förarbete

Förarbetet omfattar följande moment

1. Sammanställning av befintliga data om kända objekt.
2. Kontakt med myndigheter, föreningar (SNF:s lokalkrets, Smålands flora).
3. Flygbildstolkning och kartanalys.
4. Urval och preliminär avgränsning av objekt för fältinventering, där områden under 2 hektar ej medtagits.

b) Fältarbete

1. Fältinventering av objekt som framkommit i förarbetet.
2. Insamling och registrering av fältdata om objektens egenskaper enligt särskilt upprättad inventeringsblankett (se bil. 3). Här registreras bl a indikatorarter (se bil. 4) och vegetationstyper (se bil. 5).
3. Fotografisk dokumentation av de mest värdefulla områdena.

c) Bearbetning

1. Regional/lokal jämförelse görs av inventeraren.
 - Värdering och urval enligt givna kriterier, se nedan.
 - Klassificering av bevarandevärdet.

Kriterier för värdering och urval

Områden som är av intresse för inventeringen är:

- * Vålövådade områden som utgör för regionen goda exempel på naturliga slåtter- och/eller betesmarker. Långvarig kontinuitet i hävden är av stor betydelse.
- * Områden som efter restaureringsåtgärder och/eller intensifierad hävd kan tjäna som goda exempel på naturliga slåtter- och/eller betesmarker.
- * Områden med hotade naturtyper, biotoper, vegetationstyper och arter.
- * Områden som p g a hävd hyser en mycket rik flora och/eller fauna.
- * Områden av mycket säregen och märklig beskaffenhet dvs avviker från de för regionen typiska karaktärsdragen.

Ett område kan naturligtvis innehålla flera av dessa värden. För att inventeraren skall kunna avgöra om ett område har något/några av ovanstående värden finns ett antal hjälpkriterier uppställda;

- * Slåtter och/eller bete i obruten följd under lång tid. Detta kan kan beläggas genom;
 - stor artrikedom
 - vissa hävdgynnade arters förekomst
 - gamla spärrgreniga ekar i hagmark
 - kulturhistoriska spår
 - lantmäterikartor m m

- *) Mångformighet i form av;
 - flera olika hävdformer
 - många natur- och/eller vegetationstyper
 - artrikedom
- *) Geografisk representativitet: med detta menas i regionen vanligt förekommande vegetations- och naturtyper, för regionen karaktäristiskt hävdformer och dylikt.
- * Typrepresentativitet: vilket är ett kvalitetsmått på hur representativt objektet är för den vegetations- eller naturtyp den representerar.
- * Raritet: sällsynta arter, vegetationstyper, naturtyper och hävdformer.
- * Storlek: om den hävdade ytan är stor förhöjer det värdet.
- * Särprägel: särdrag som intressant avviker från de för länet typiska dragen.
- * Ingrepp-påverkan: negativ påverkan på objektet kan vara t ex kvävegödsling, kalkning, dikning.
- * Nuvarande hävd: ju bättre hävden är desto högre värdet.
- * Ålderdomligt jordbrukslandskap: är objektet beläget i ett ålderdomligt jordbrukslandskap, där helheten (bebyggelse, åker, slätter- och betesmarker) finns bevarad förhöjer detta objektets värde.

Andra kriterier av lite lägre dignitet tas också med vid bedömningen. Det kan gälla områdets skönhet, dess värde för friluftslivet och eventuella utförda undersöknings- och forskningsinsatser.

Användningsområde

Inventeringen syftar till att ge underlag för:

- * Att säkerställa de för naturvården och kulturminnesvården mest värdefulla områdena med naturliga slätter och betesmarker med stöd av naturvårdslagen.
- * Naturvårdsplan och kulturminnesvårdsprogram för länet.
- * Den kommunala fysiska planeringen.
- * Styrning av samhällets stödresurser i olika former till de för naturvården och kulturminnesvården mest värdefulla områdena med naturliga slätter- och betesmarker och där naturvårdsnyttan av stödinsatserna bedöms bli störst. Detta kan ske i form av bl a medel till naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet (NOLA), stöd till landskapsvårdande åtgärder (fr om hösten 1990) medel ur anslaget Vård av naturreservat m m AMS-medel, och kommunala medel.
- * Tillämpning av hänsynsregler i skötsellagen, skogsvårdslagen och naturvårdslagen, liksom tillämpning av 18 och 18c §§ naturvårdslagen.
- * Att följa utvecklingen av naturresursen naturliga slätter- och betesmarker.

Naturförhållanden

Kalmar kommun är till största delen ett kustslättlandskap. Kustzonen utmed Kalmarsund är en typisk jordbruksbygd. I västra delen av kommunen uppträder ett småkulligt landskap.

Berggrunden domineras av Smålandsgranit samt sandsten, som uppträder med en 5-10 km bred remsa längs kusten. Berg i dagen förekommer i mycket liten omfattning.

Jordarterna i kommunen domineras av morän. Ett flertal åsar, som har sin fortsättning i Nybro kommun, löper genom kommunen i NV-SO riktning. Markytan har helt legat under högsta kustlinjen och är därför i de ytliga delarna omlagrade av vågor.

Produktiv skogsmark upptar 75 % av kommunens yta. Skogsmarken består till största delen av gran och tall. Ungefär 10 % av den skogklädda ytan är lövskog. Denna är mest koncentrerad centralt i kommunen.

Landskapet i Kalmar kommun präglas av stor fattigdom på sjöar. Likaså är kommunen en av länets våtmarksfattigaste kommuner. Ett flertal vattendrag slingrar sig igenom kommunen på sin väg mot Kalmarsund. De största är Snärjebäcken, Surrebäcken, Hagbyån och Ljungbyån.

Jordbruket i Kalmar kommun

Kalmar kommun tillhör i sin helhet Götalands mellanbygder. Det kustnära området är utmed hela kommunen utpräglad jordbruksbygd. Ner i det sydvästra hörnet övergår landskapet till skogsbygd.

Totala arealen åkermark är ca 22 000 ha. Det är ungefär 40 % av kommunens totala yta.

Enligt jordbruksstatistiken finns drygt 2 700 ha betesmark i kommunen, vilket är ca 5 % av kommunens yta. I statistiken ingår såväl kultiverad som naturlig betesmark. Arealen naturlig ängs- och hagmarker lär därför vara betydligt mindre än 2 700 ha.

Sammanfattning av inventeringen

Mycket av det som varit naturliga ängs- och betesmarker i Kalmar kommun tidigare har antingen odlats upp under 1800-talets befolkningsökning eller gödslats under 1900-talets stora krav på produktivitet. Intrycket av att landskapet fortfarande är rikt på naturliga betesmarker är därför delvis skenbart. Många av de marker vi idag anser som de vackraste hagmarkerna i landskapet runt Kalmar består av gammal åkermark, som under senare tid omförts till betesmark, och ofta ekbevuxna moränkullar. De här markerna har ett mycket stort värde från landskapsbildsynpunkt, men eftersom de saknar den ursprungliga, betesgynnade florans ges de inte de högsta klasserna i ängs- och hagmarksinventeringen.

- * Stor del av den naturliga betesmarken i Kalmar kommun ligger längs kusten. 23 av 56 objekt (klass I-III) ligger i direkt anslutning till Kalmarsund.
- * Alla områden hävdas genom bete. Ingen enda slåttermark har hittats i inventeringen.
- * Sammanlagt har drygt 100 objekt besökts i fält. Av dessa har ett tiotal områden strukits främst p g a gödsling och igenväxning. 56 områden har bedömts tillhöra någon av de tre högsta värdeklasserna. 41 områden är av visst naturvårdsvärde.

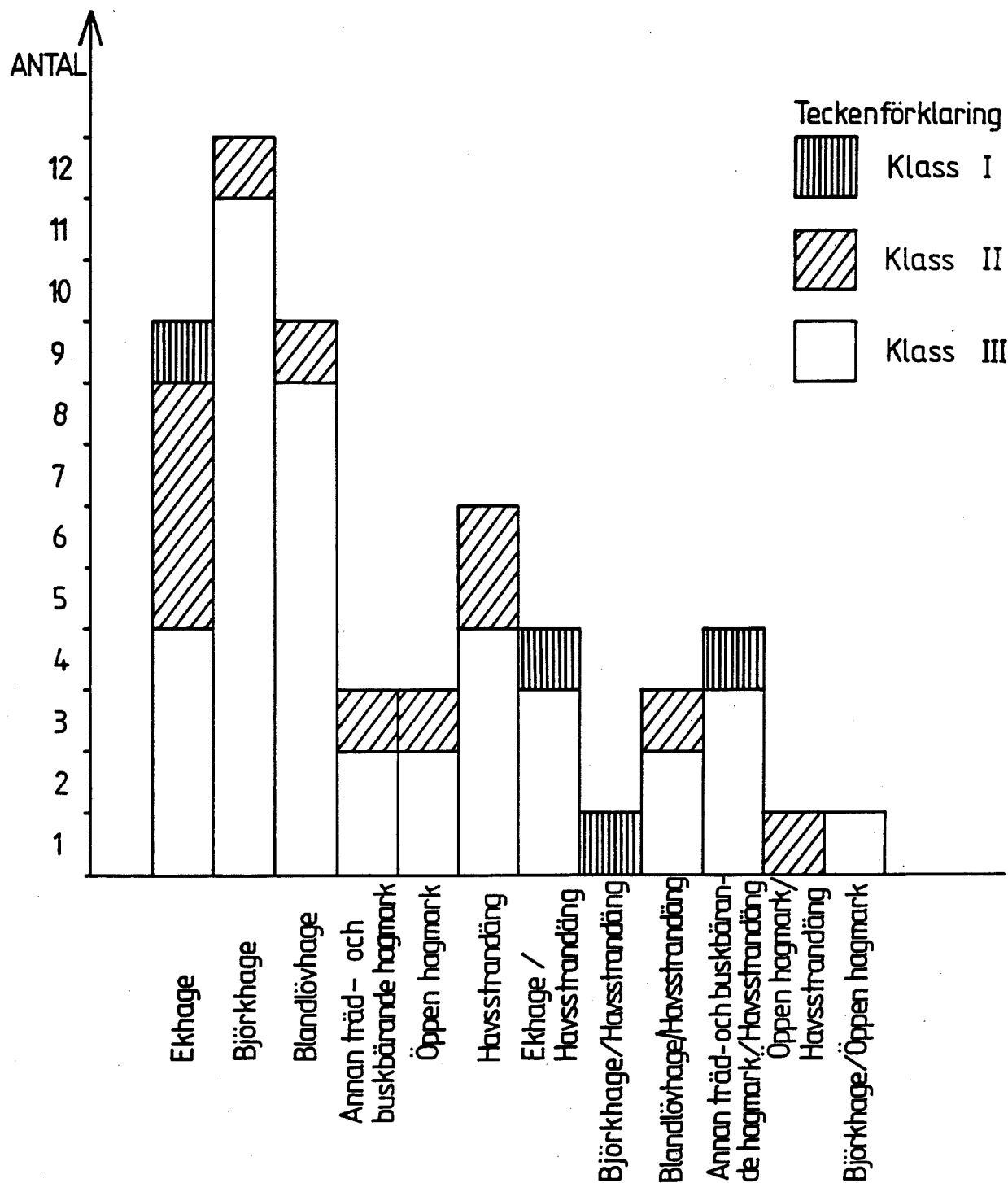
	<u>Antal</u>
Klass I högsta naturvärde	4
Klass II mycket högt naturvärde	10
Klass III högt naturvärde	30
Övriga objekt av visst naturvårdsvärde	41

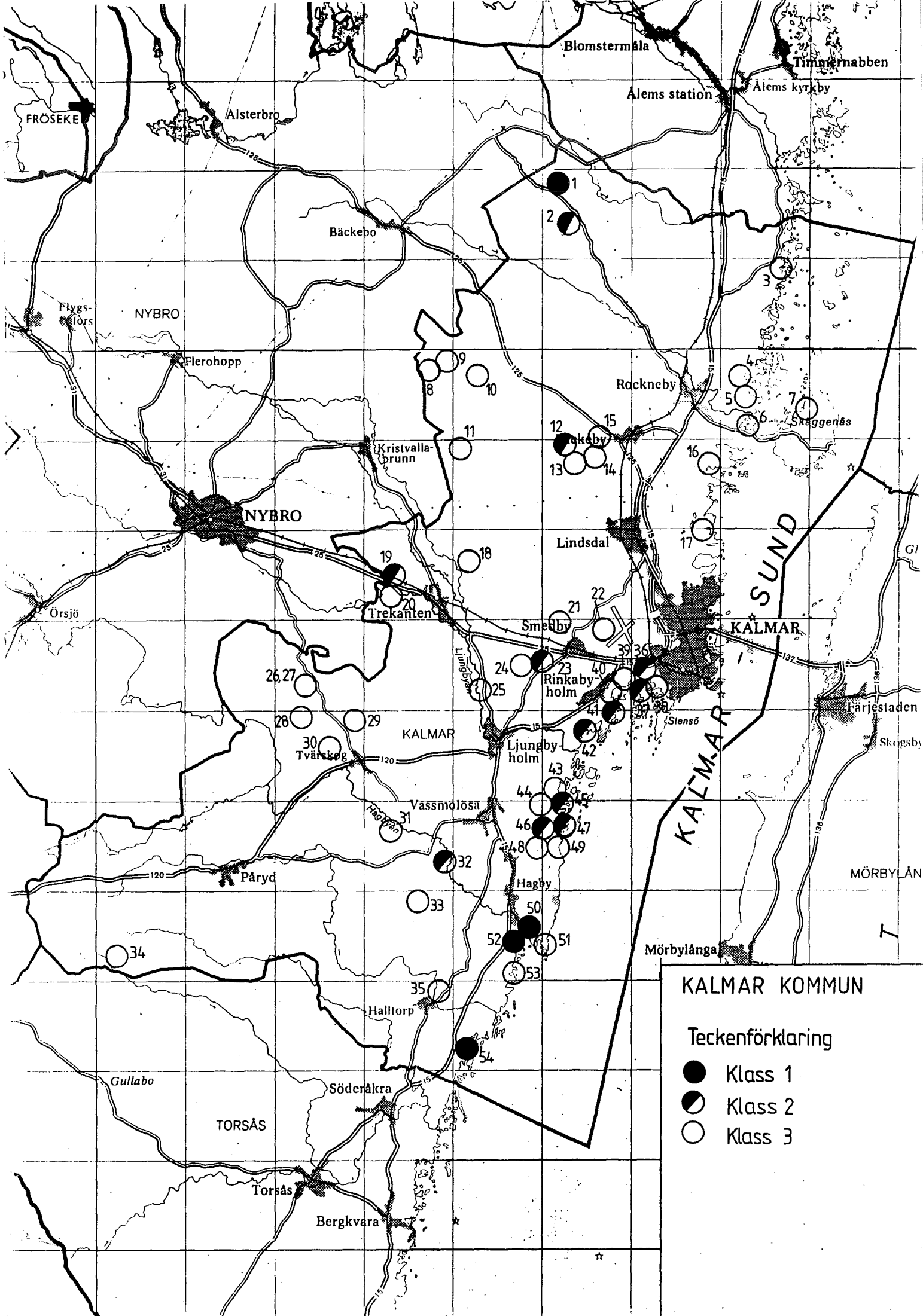
- * Enligt jordbruksstatistiken finns det 2 730 ha betesmark i Kalmar kommun (uppgifterna gäller förhållanden 9 juni 1988 och företag med mer än 2 ha åker). Den totala ytan av de mest värdefulla betesmarkerna (klass I-III) som inventerats är dock bara 785 hektar. Det innebär att 29 % av kommunens totala yta består av naturlig betesmark av högt naturvårdsvärde.
- * Objekt som består av havsstrandäng i helhet eller som en del är vanligast i kommunen. Det finns 19 sådana objekt. Björkhagar, ekhagar och blandlövhagar är de vanligaste formerna av trädbärande hagmarker. Så här fördelar sig de olika naturtyperna i kommunen med avseende på ytan:

Havsstrandängar: 219 ha
Ekhagar: 214 ha
Blandlövhagar: 160 ha
Björkhagar: 103 ha
Annan träd- och buskbärande hagmark: 65 ha
Öppen hagmark: 24 ha

Totalt 785 ha

* Många objekt består av 2 naturtyper. Ofta gäller det kustnära hagmarker som består dels av havsstrandäng och någon träd bärande fastmarkshagmark. Fördelningen av de olika naturtyperna i kommunens ängs- och hagmarksinventering visas i tabellen nedan.

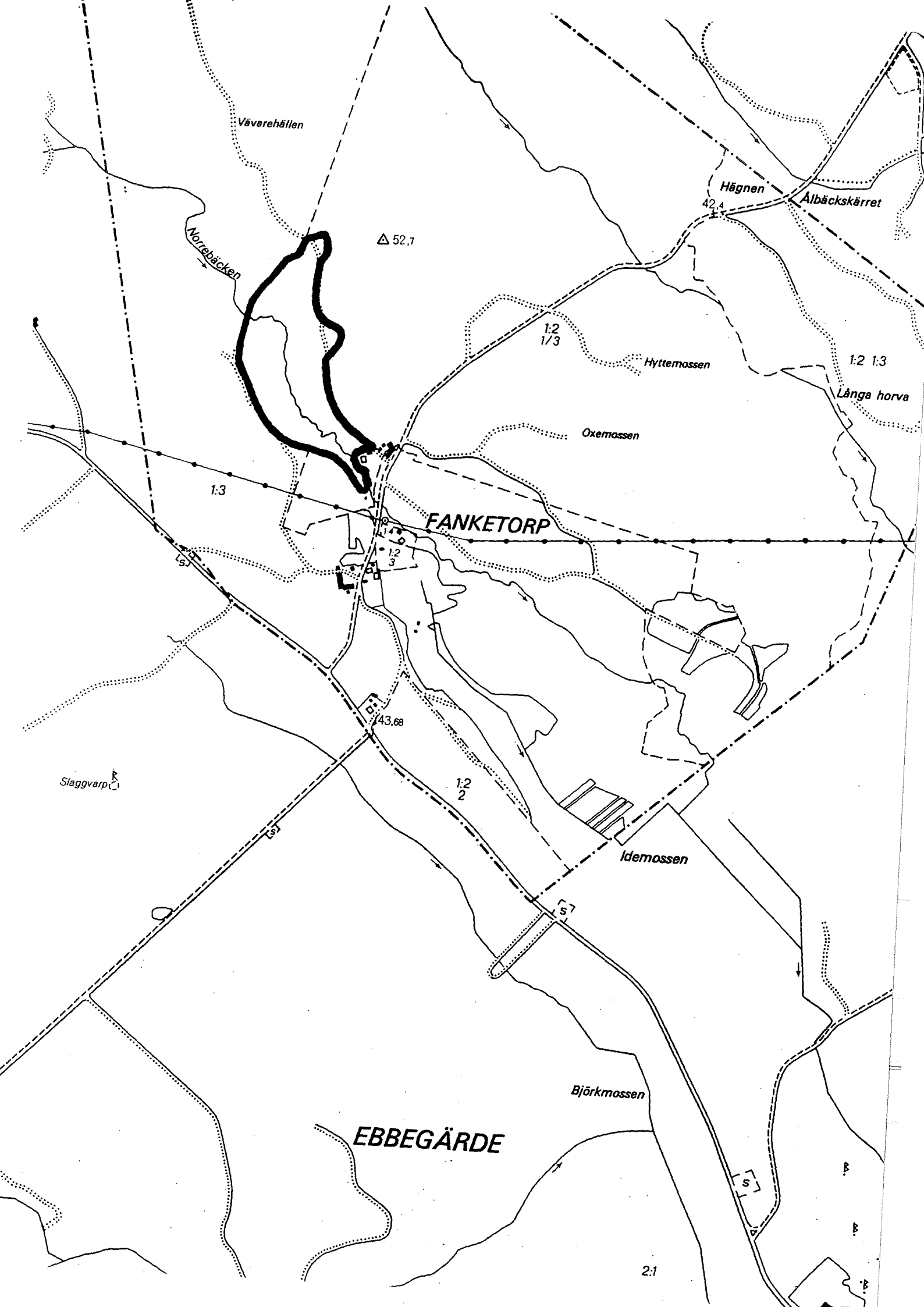

Objektsbeskrivning

Klass I - III objekt i Kalmar kommun

Klass

1.	Fanketorp	- Ekhage	I
2.	Saveryd	- Ekhage	II
3.	Slakmöre	- Ekhage och havsstrandäng	III
4.	Törnerum	- Havsstrandäng	III
5.	Hultsby skorva	- Annan träd- och buskbärande hagmark och havsstrandäng	III
6:1	Ryssbylund	- Blandlövhage och havsstrandäng	III
6:2	Ryssby	- Björkhage	III
6:3	Rockneby	- Havsstrandäng	III
7.	Venanäs	- Björkhage	III
8.	Skubbetorp	- Blandlövhage	III
9.	Knöppletorp	- Ekhage	III
10.	Tombo	- Annan träd- och buskbärande hagmark	III
11.	Årtebäck	- Blandlövhage	III
12.	Lundbomåla	- Ekhage	II
13.	Lund	- Blandlövhage	III
14.	Läckeby	- Blandlövhage	III
15.	Åby	- Björkhage och öppen hagmark	III
16.	Björnö	- Ekhage och havsstrandäng	III
17.	Horsö	- Ekhage och havsstrandäng	III
18.	Olofsböle	- Blandlövhage	III
19.	Gräsmo 1	- Öppen hagmark	II
20.	Gräsmo 2	- Ekhage	III
21.	Barkestorp	- Ekhage	III
22.	Ebbetorp	- Blandlövhage	III
23.	Tingby	- Ekhage	II
24.	Stora Tomteby	- Ekhage	III
25.	Krankelösaholm	- Blandlövhage	III
26.	Igersdela 1	- Öppen hagmark	III
27.	Igersdela 2	- Björkhage	III
28.	Betekulla	- Björkhage	III
29.	Råsbäck	- Björkhage	III
30.	Tokabo	- Björkhage	III
31.	Mortorp	- Björkhage	III
32.	Kristinelund	- Ekhage	II
33.	Resby	- Björkhage	III
34.	Harstensbo	- Blandlövhage	III
35.	Stora Namnerum	- Björkhage	III
36.	Kalmar 1	- Annan träd- och buskbärande hagmark	II
37.	Kalmar 2	- Havsstrandäng	II
38.	Kalmar 3	- Björkhage	III
39.	Dörby 1	- Annan träd- och buskbärande hagmark	III
40.	Dörby 2	- Havsstrandäng	III
41.	Aspö	- Havsstrandäng	II
42.	Hossmo	- Blandlövhage	II
43.	Vassmolösa 1	- Annan träd- och buskbärande hagmark och havsstrandäng	III
44.	Bottorp 1	- Björkhage	III
45.	Vassmolösa 2	- Havsstrandäng och öppen hagmark	II
46.	Bottorp 2	- Björkhage	II
47.	Sandskär	- Blandlövhage och havsstrandäng	II
48.	Bottorp 3	- Öppen hagmark	III
49.	Hagbyhamn	- Blandlövhage och havsstrandäng	III
50.	Hagbytorp	- Björkhage och havsstrandäng	I
51.	Holmskvarn	- Annan träd- och buskbärande hagmark och havsstrandäng	II
52.	Ellholmen	- Annan träd- och buskbärande hagmark och havsstrandäng	I
53.	Ekenäs	- Havsstrandäng	III
54.	Värnanäs	- Ekhage och havsstrandäng	I

1. Fanketorp

Klass I

Naturtyp: Ekhage

Vegetationstyper: Hagen varierar i fuktighetsgrad alltifrån våta områden utmed Norrebäcken till friska och riktigt torra områden. Fuktängarna närmast bäcken är av följande typer: högört-äng, lågstarräng och sydlig variant av blåtåtel-fuktäng. I övrigt består hagen av gammal åkermark, moränkullar med ek och kantzonerna däremellan. Flera övergångsformer av växtsamhällena har noterats bl a i övergången öppen mark - lund. De gamla åkrarna är numer bevaxta med en mycket artrik rödvenäng eller en örtrik friskäng. Får-svingeltorräng tar vid på torra områden. Denna är också mycket artrik. På flera ställen inom hagen syns stagghed med stagg, blodrot och den något ovanliga granspiran.

Trädskikt: Ek dominerar på moränkullarna, bergeken är vanlig. Björk växer tätast i fuktstråket. Övriga träd i hagen är al, plommon, ask, rönn, alm och gran.

Buskskikt: En växer tätast på moränkullarna. Enstaka, storvuxna hasselbuskar finns också i området.

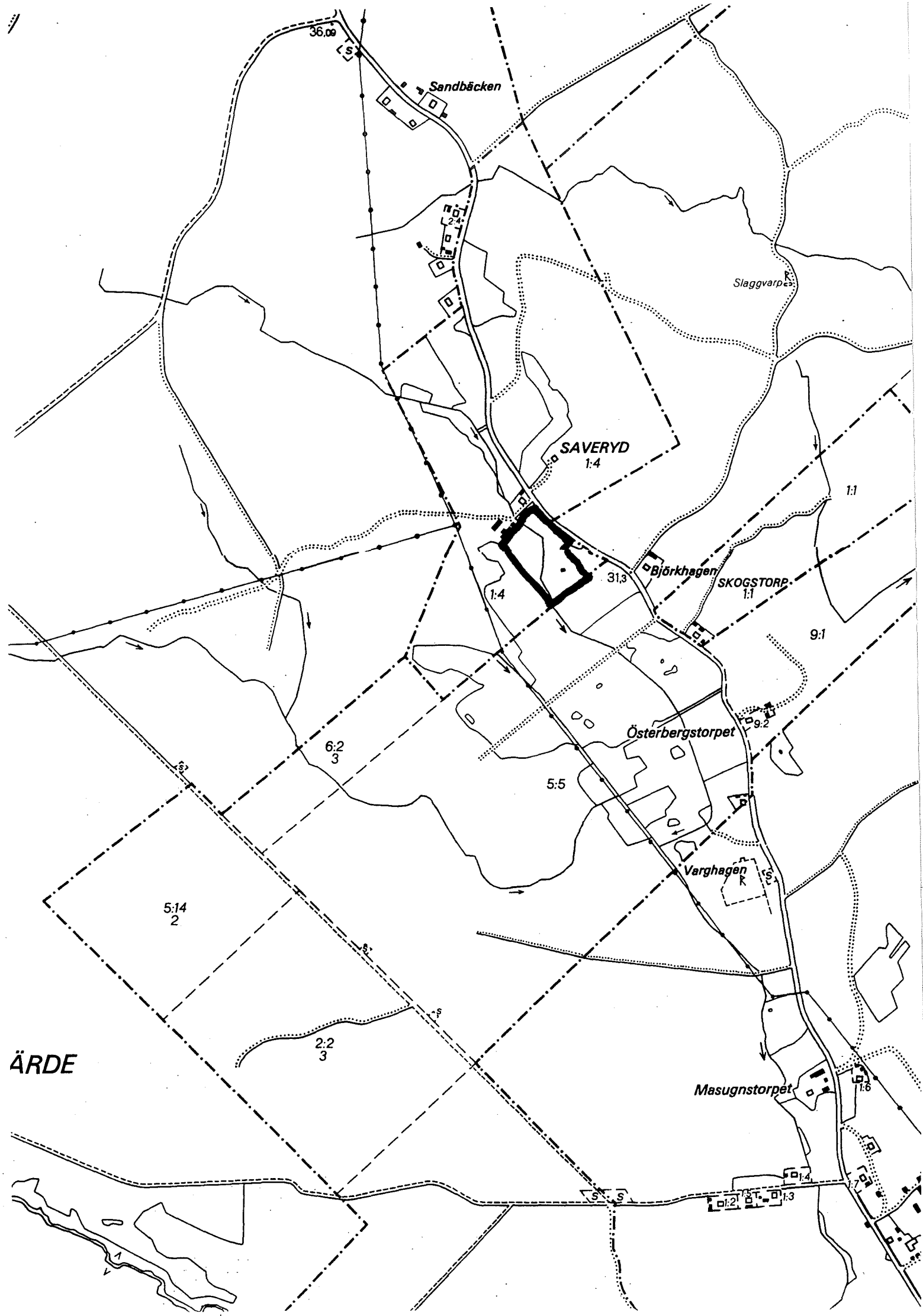
Indikatorarter: Ett stort antal indikatorarter finns i Fanketorp. Stagg och svinrot är de två talrikaste. Vanliga är också kattfot, darrgräs, solvända, slätterfibbla, sommarfibbla, granspira, bockrot, jungfrulin, gullviva, ängsskallra, ängsvädd, backklöver. Mer glest växer blåsuga, brudborste, Jungfru Marie nycklar, fältgentiana, prästkrage, tvåblad, nattviol.

Kulturhistoria: Stor del av de öppna ytorna har för mer eller mindre lång tid sedan brukats som åker. Man kan se åkerkanter och odlingsrösen.

Hävd: Marken betas av nötkreatur som släpps på först efter midsommar. Hagen är välhävdad.

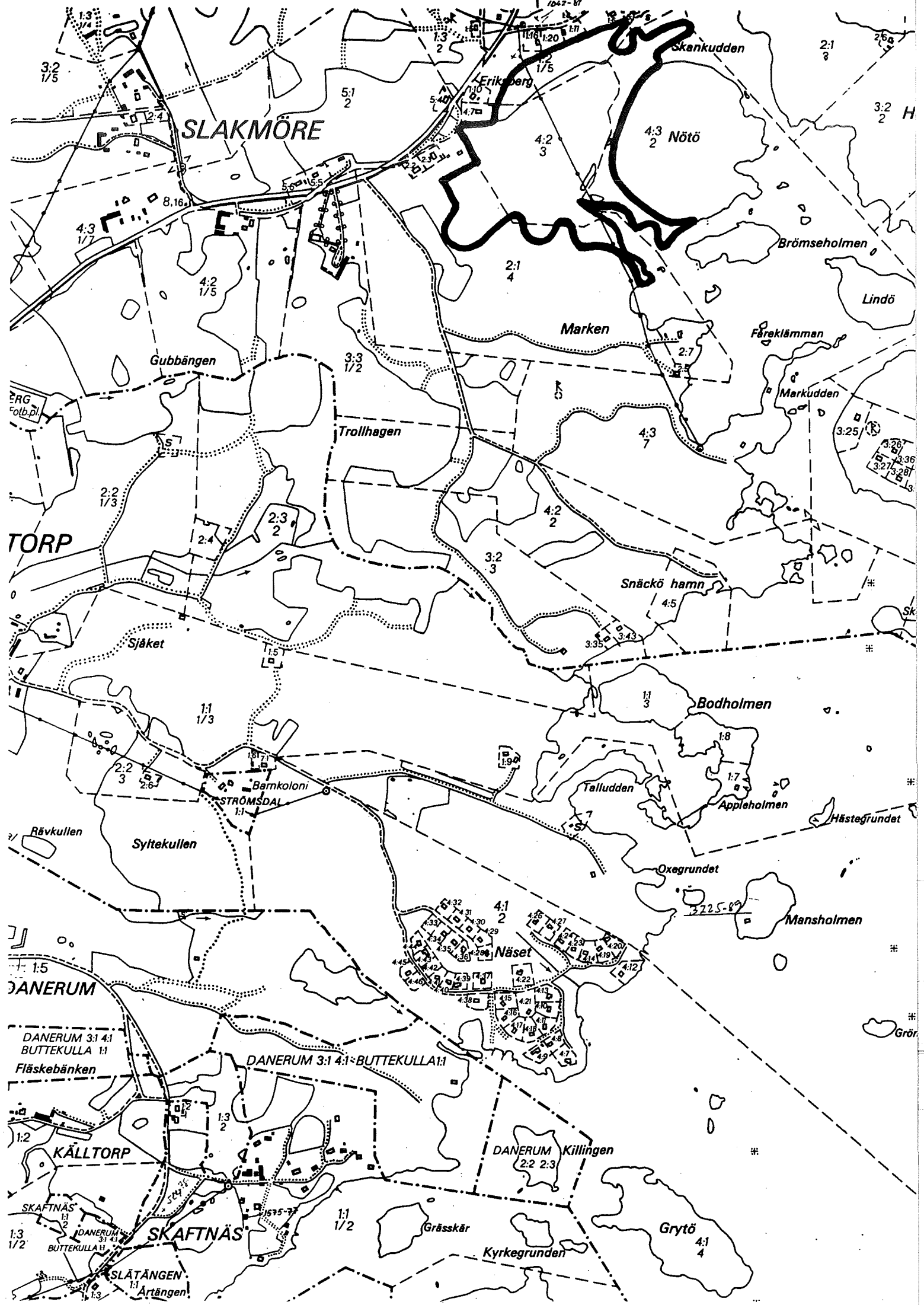
Ingrepp och påverkan: Stor del av de öppna ytorna har varit åkermark. De är trots det numer mycket artrika. Ytorna längst i norr och längst i söder visar tecken på kvävepåverkan.

Sammanfattande värdetext: Hagmarken sträcker sig utmed Norrebäcken. I hagen finns många olika växtsamhällen representerade alltifrån torrängar till fuktängar. Stor del av den öppna marken har tidigare varit åker men är trots det mycket artrik. Moränkullarna är relativt tät ekbevuxna. Dessa skulle kunna gallras och röjas för att öka värdet på hagen ytterligare.

ÄRDE

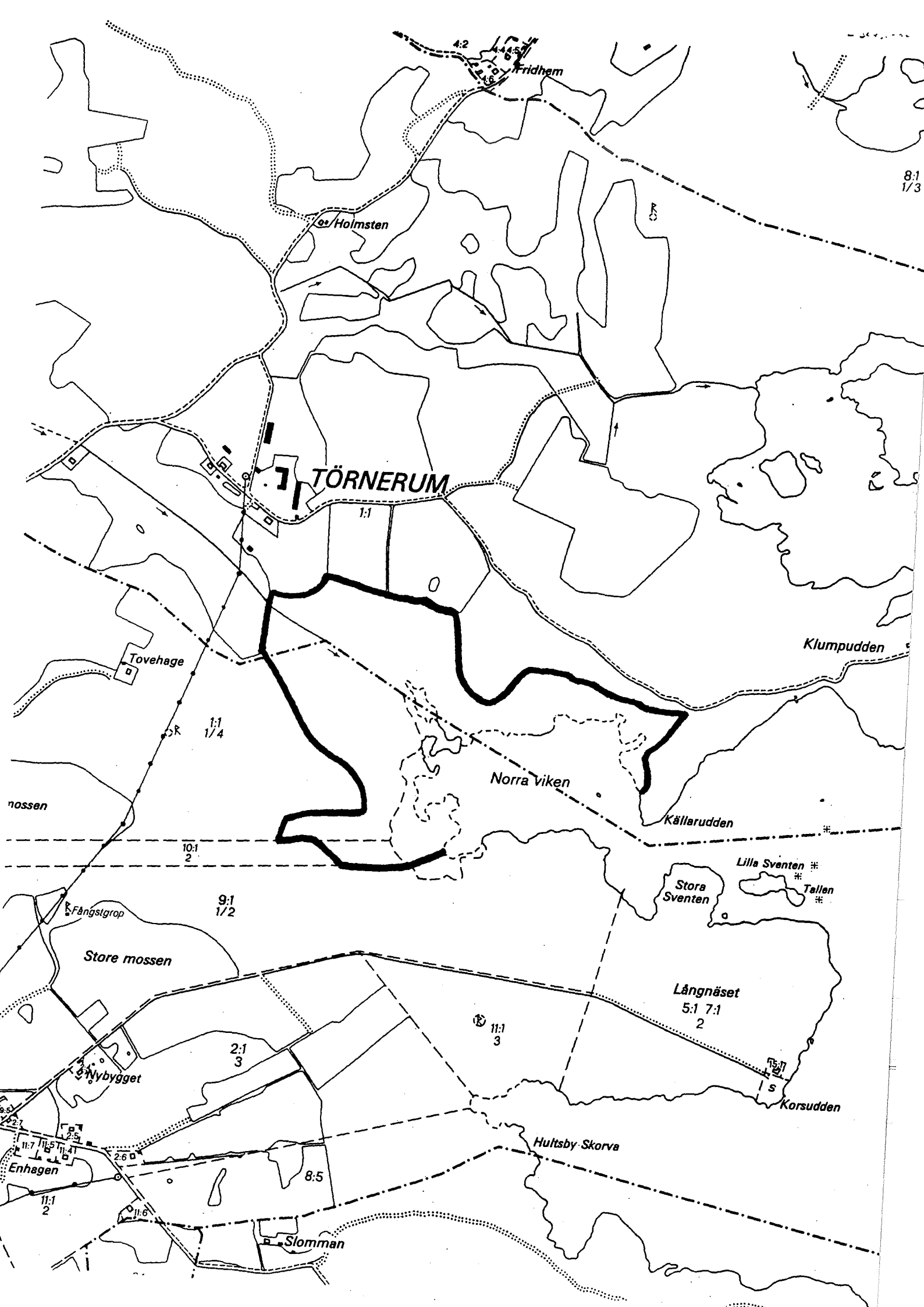
Naturtyp:	Ekhage
Vegetationstyper:	Marken i ekhagen är tuvig och stenig. På tuvorna växer fårsvingeltorräng. Däremellan är staggheden mycket vanlig, men här finns också mindre partier av rödvenäng. Närmast ladugården finns ett område med tuvtåteläng. Här syns också kvävepåverkan. Ett mindre inslag av rödvenhed finns i hagen.
Trädskikt:	Det glesa trädskiktet domineras av ek. Björk växer också i hagen och i kanten, mot vägen, växer hamlad ask.
Buskskikt:	Buskskiktet består av en och ung gran som växer glest.
Indikatorarter:	Stagg växer mycket talrikt i ekhagen. Vanliga är också kattfot, vårbrodd, solvända, sommarfibbla, granspira, bockrot och jungfrulin. Lite mer ovanliga i hagen är: blåsuga, låsbräken, darrgräs, betad ljung, Jungfru Marie nycklar, fältgentiana, slätterfibbla, prästkraze, vildlin, tvåblad, svinrot.
Kulturhistoria:	Hamlade träd växer i kanten mot vägen. Odlingsrösen visar att en del av marken varit odlad. En jordkällare finns i hagen.
Hävd:	Hagen betas av nötkreatur och är välhävdad.
Ingrepp och påverkan:	Närmast ladugården syns kvävepåverkan.
Sammanfattande värdetext:	Hagen i Saveryd är en väl avgränsad, mycket välskött ekhage. Marken är tuvig och stenig. Stagghed dominerar och omväxlas av fårsvingeltorräng, rödvenäng och rödvenhed. Ett stort antal indikatorarter finns i hagen som vid första anblicken kan verka artfattig.

3. Slakmöre

Klass III

Naturtyp:	Ekhage och havsstrandäng
Vegetationstyper:	<u>Ekhage</u> : Lundvegetation (3) Tuvtåteläng (2) Rödvenäng (2) Fårsvingeltorräng (1) <u>Havsstrandäng</u> : Agnsäv-krypvenstrandäng (3) Salttåg-rödsvingelstrandäng (2)
Trädskikt:	<u>Ekhage</u> : Ek, björk, tall, rönn, vildapel <u>Havsstrandäng</u> : -
Buskskikt:	<u>Ekhage</u> : En <u>Havsstrandäng</u> : -
Täckningsgrad: (träd och buskar)	<u>Ekhage</u> : 50-75 %
Indikatorarter:	<u>Ekhage</u> : Vårbrodd, gullviva, blåsuga, jungfrulin, sommarfibbla. <u>Havsstrandäng</u> : Krypven, rödsäv, strandkrypa, havssälting.
Kulturhistoria:	-
Hävd:	Nötbete <u>Ekhage</u> : svagt hävdat <u>Havsstrandäng</u> : måttlig hävd
Ingrepp och påverkan:	-
Förslag och åtgärder:	Röjning och gallring av ekdungarna.
Sammanfattande värdetext:	Strandängar och ekbevuxna moränholmar innanför Nötö. Relativt välutbildade strandängar med en bred zon agnsäv-krypvenstrandäng. Ekholmarna något tätt trädbevuxna, vilket gör vegetationen lundartad. En fin, öppen torräng finns i västra delen av hagen.

8:1
1/3

4:2

Fridhem

Holmsten

TÖRNERUM

1:1

Tovehage

1:1
1/4

Klumpudden

Norra viken

Källarudden

Lilla Sventen

Stora Sventen

Täljen

Långnäset

5:1 7:1
2

11:1
3

Korsudden

Huftsby Skorva

Slomman

Enhagen

Nybygget

Store mossen

Fångstgrop

9:1
1/2

10:1
2

2:1
3

8:5

11:1
2

11:6

2:6

11:5

11:4

11:3

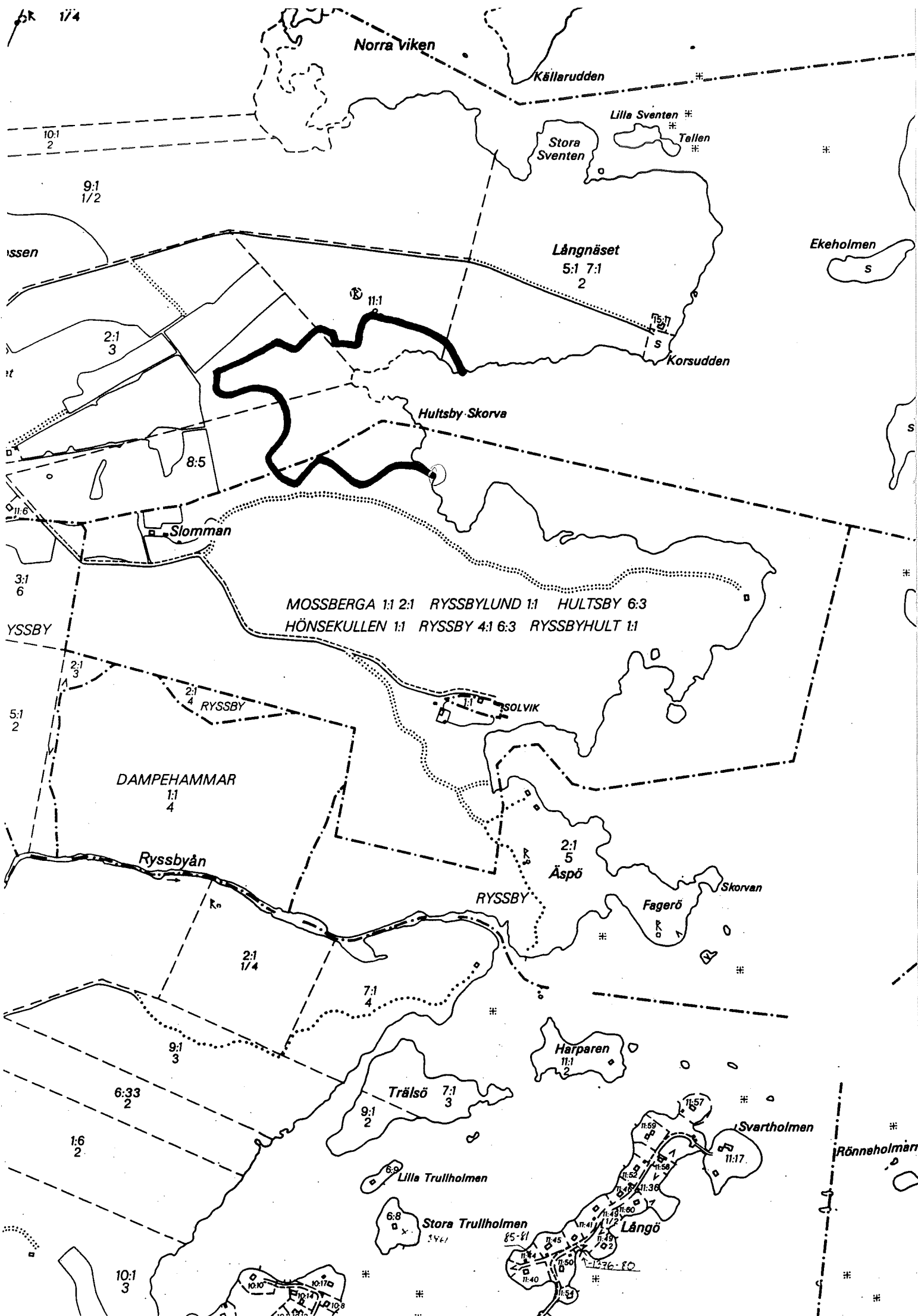
11:2

11:1

4. Törnerum

Klass III

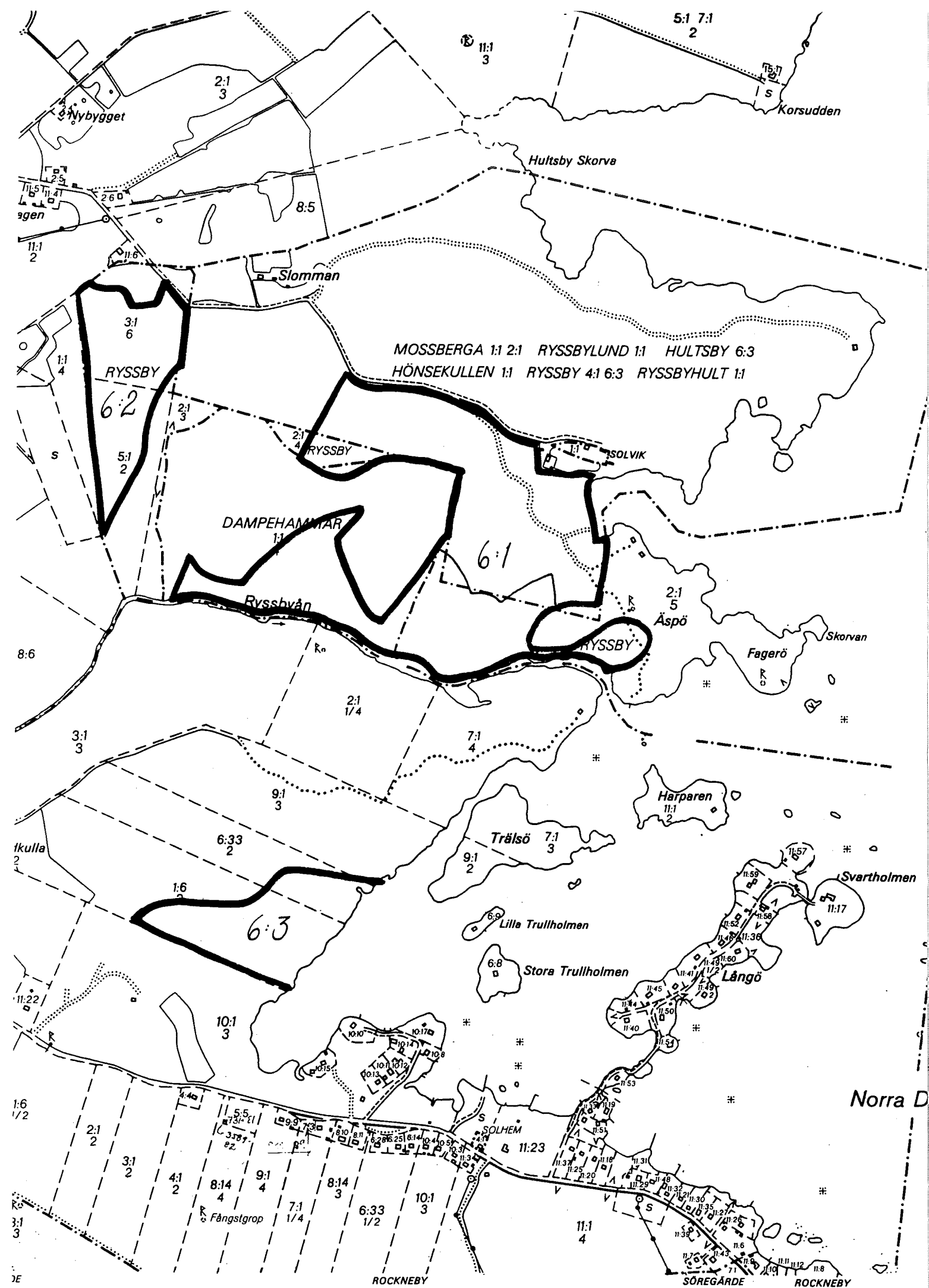
Naturtyp:	Havsstrandäng.
Vegetationstyper:	Bladvass-sävvegetation (3) Agnsäv-krypvenvegetation (2) Staggshed (2) Salttåg-rödsvingelstrandäng (1) Sydlig variant av blååtelfuktäng (1)
Indikatorarter:	Krypven, strandkrypa, höstfibbla, gulkämpar, havs-sälting.
Kulturhistoria:	Trägardebgård.
Hävd:	Häst- och nötbete måttlig hävd 50 % svagt hävdad 50 %
Ingrepp och påverkan:	-
Förslag till åtgärder:	Något ökat betestryck.
Sammanfattande värdebtext:	Relativt svagt utbildade strandängar utmed norra viken. Den egentliga strandängen är smal och något dåligt betad. Ostkustleden passerar den västra delen av objektet.

5. Hultsby skorva

Klass III

Naturtyp:	Annan träd- och buskbärande hagmark och havsstrandäng	
Vegetationstyper:	<u>Annan träd- och busk- bärande hagmark:</u>	Rödvenhed (3) Lågstarräng (2) Rödvenäng (1)
	<u>Havsstrandäng:</u>	Agnsäv-krypvenstrandäng (3) Bladvass-sävvegetation (2) Salttåg-rödsvingelstrandäng (1)
Trädskikt:	<u>Annan träd- och buskbärande hagmark:</u> Al, björk, apel, rönn.	
Buskskikt:	<u>Annan träd- och buskbärande hagmark:</u> En, nypon.	
Täckningsgrad: (träd och buskar)	<u>Annan träd- och buskbärande hagmark:</u> 0-25 %	
Indikatorarter:	<u>Annan träd- och buskbärande hagmark:</u> stagg, kattfot, värbrodd, darrgräs, blåsuga, liten blåklocka, sommarfibbla, jungfrulin, ängsskallra.	
	<u>Havsstrandäng:</u> krypven, rödsäv, gulkämpar, strandkrypa, havssälting.	
Kulturhistoria:	Inga kulturhistoriska spår.	
Hävd:	<u>Annan träd- och buskbärande hagmark:</u> nötbete måttlig hävd 100 %	
	<u>Havsstrandäng:</u> nötbete välhävdad 100 %	
Ingrepp och påverkan:	-	
Förslag till åtgärder:	Någon röjning av fastmarken.	
Sammanfattande värdetext:	Välhävdad och därför fint utbildad strandäng söder om Långnäset. Fastmarksholmar, av typen träd- och buskbärande hagmark, ger objektet omväxling. I den norra delen av viken fortsätter strandängen, men den delen är inte hävdad på en tid.	

Naturtyp:	Blandlövhage och havsstrandäng
Vegetationstyper:	<u>Blandlövhage</u> : Rödvenhed (3) Tuvtåteläng (3) Blåbär-lingonhed (2) Fårsvingeltorräng (2) Staggshed (1) Sydlig variant av blåtåtelufuktäng (1) <u>Havsstrandäng</u> : Bladvass-sävvegetation (3) Salttåg-rödsvingelstrandäng (3) Agnsåv-krypvenstrandäng (2)
Trädskikt:	<u>Blandlövhage</u> : Björk, ek, tall, rönn, apel.
Buskskikt:	<u>Blandlövhage</u> : En, nypon.
Täckningsgrad: (träd och buskar)	<u>Blandlövhage</u> : 25-50 %.
Indikatorarter:	<u>Blandlövhage</u> : Vårbrodd, knägräs, gökärt, stagg, blåsuga, kattfot, sommarfibbla. <u>Havsstrandäng</u> : Krypven, strandkrypa, gulkämpar.
Kulturhistoria:	Äldre åker med odlingsrösen.
Hävd:	<u>Blandlövhage</u> : Nötbete svagt hävdad 100 %. <u>Havsstrandäng</u> : Nötbete måttlig hävd 75 %
Ingrepp och påverkan:	-
Förslag till åtgärder:	Röjning av ungbjörk och ungtall i blandlövhagen.
Sammanfattande värdetext:	Stenig och kuperad blandlövhage med ett stort antal ungbjörkar och även en del ungtall. Vegetationen i hagmarken är varierad och ett stort antal vegetationstyper är representerade. Hedartad vegetation dominerar. Relativt fint utbildade strandängar i vikar mot Ryssbyån. Närmast mot ån finns ett bladvassbälte. Själva strandängen är blöt och tuvig, och i den nedre strandängen är blåsåven mycket vanlig.

6:2 Ryssby

Klass III

Naturtyp: Björkhage.

Vegetationstyper: Rödvenäng (2)
Fårsvingeltorräng (2)
Rödvenhed (2)
Blåbär-lingonhed (2)
Staggshed (1)
Tuvtåteläng (1)

Trädskikt: Björk, ek, rönn, apel, gran.

Buskskikt: En, nypon, slån, hassel.

Täckningsgrad: 25-50 %
(träd och buskar)

Indikatorarter: Stagg, vårbrodd, knägräs, gökärt, sommarfibbla, bockrot, ängsvädd, klasefibbla (?), brudbröd, blåsuga.

Kulturhistoria: Odlingströsen med äldre åker.

Hävd: Nötbete 100 % måttlig hävd.

Ingrepp och
påverkan:

Förslag till
åtgärder: Røjning av ett bitvis för tätt buskskikt.

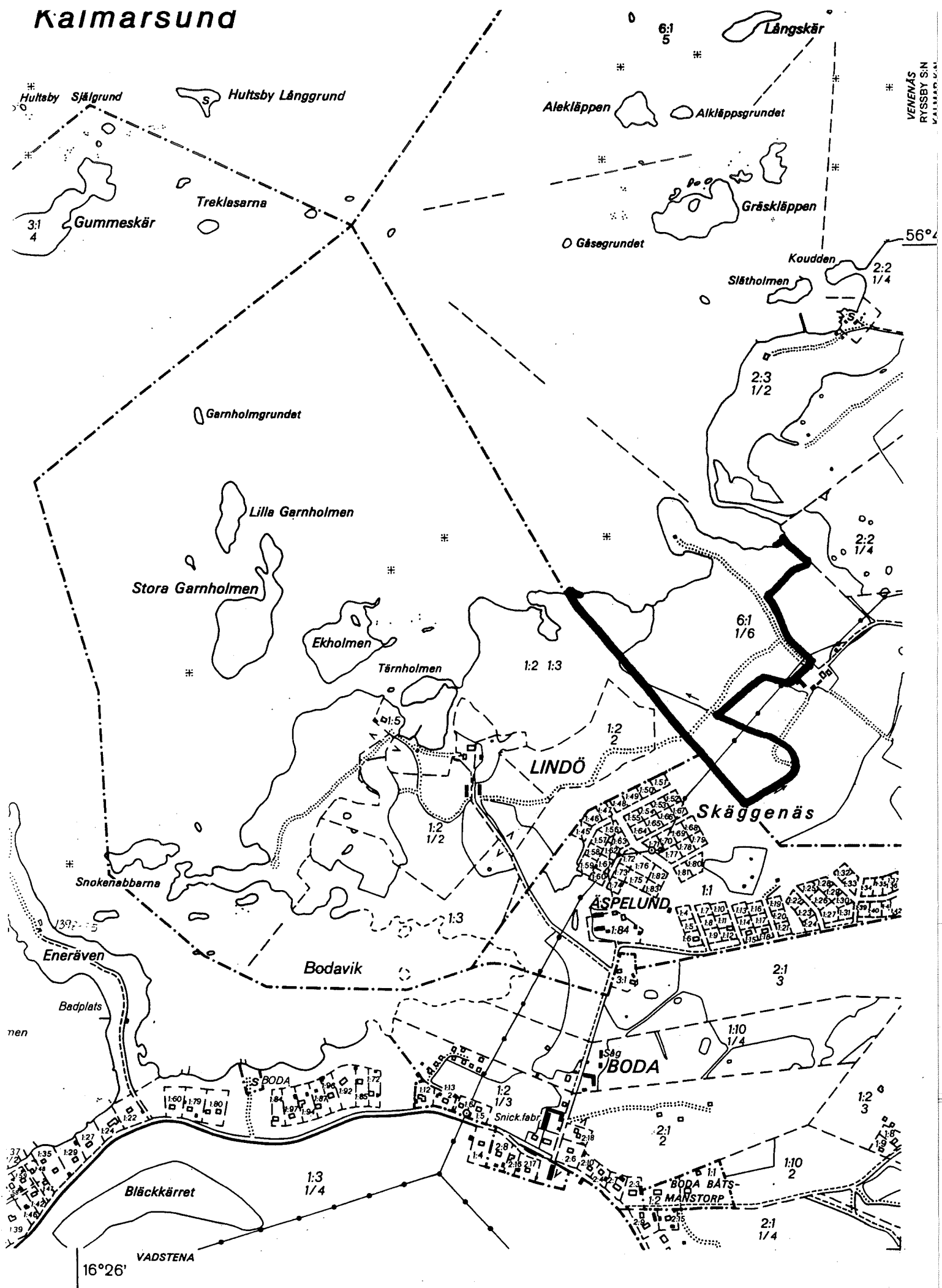
Sammanfattande
värdetext: Småkuperad björkhage med flera artrika och steniga torr-
backar. Centralt är marken öppen med en tilltalande
landskapsbild med glest stående björkar och enar. Hagen
har många olika vegetationssamhällen.

6:3 Rockneby

Klass III

Naturtyp:	Havsstrandäng
Vegetationstyper:	Bladvass-sävvegetation (3) Salttåg-rödsvingelstrandäng (2) Agnsäv-krypvenstrandäng (2)
Indikatorarter:	Strandkrypa, salttåg, höstfibbla, gulkämpar, havssäl- ting, kustarun.
Kulturhistoria:	-
Hävd:	Hävd saknas?
Ingrepp och påverkan:	-
Förslag till åtgärder:	Ökat betestryck.
Sammanfattande värdetext:	Havsstrandäng utan hävd. Möjligen mycket extensivt häst- bete. Vegetationssamhällena mycket artrika. Högt klassad vid tidigare gjord strandängsinventering.

Kalmararsund

7. Venanäs

Klass III

Naturtyp:	Björkhage.
Vegetationstyper:	Lundvegetation (3) Rödvenäng (2) Turvtåteläng (1)
Trädskikt:	<u>Björk</u> , ek, al.
Buskskikt:	En, hassel, nypon.
Täckningsgrad: (träd och buskar)	75-100 %.
Indikatorarter:	Vårbrodd.
Kulturhistoria:	-
Hävd:	Fårbete Vålhävdad 100 %.
Ingrepp och påverkan:	Svag gödslingspåverkan 50 %.
Förslag till åtgärder:	-
Sammanfattande värdetext:	Tätt trädbevuxen björkhage med kortbetad, gräsdominerad vegetation. Artfattigt p g a fårbetet och det täta trädskiktet. Vackert strandområde, en kortbetad udde med fiskebod. Egentlig strandängsvegetation finns bara i ett mycket begränsat område.

GSVEN

1:4

BÄNKARYD

1:1

Gröndal

67.10

Slaggvarp

KNÖPPLETORP

1:5

BÄCKSTORP

5902

SKUBBETORP

1:1

Kätten

1:3

Ryttarsten

Slaggvarp

Mörkemad

Stora Danielsmålen

Lassekärr

Skärvet

Slaggvarp OR

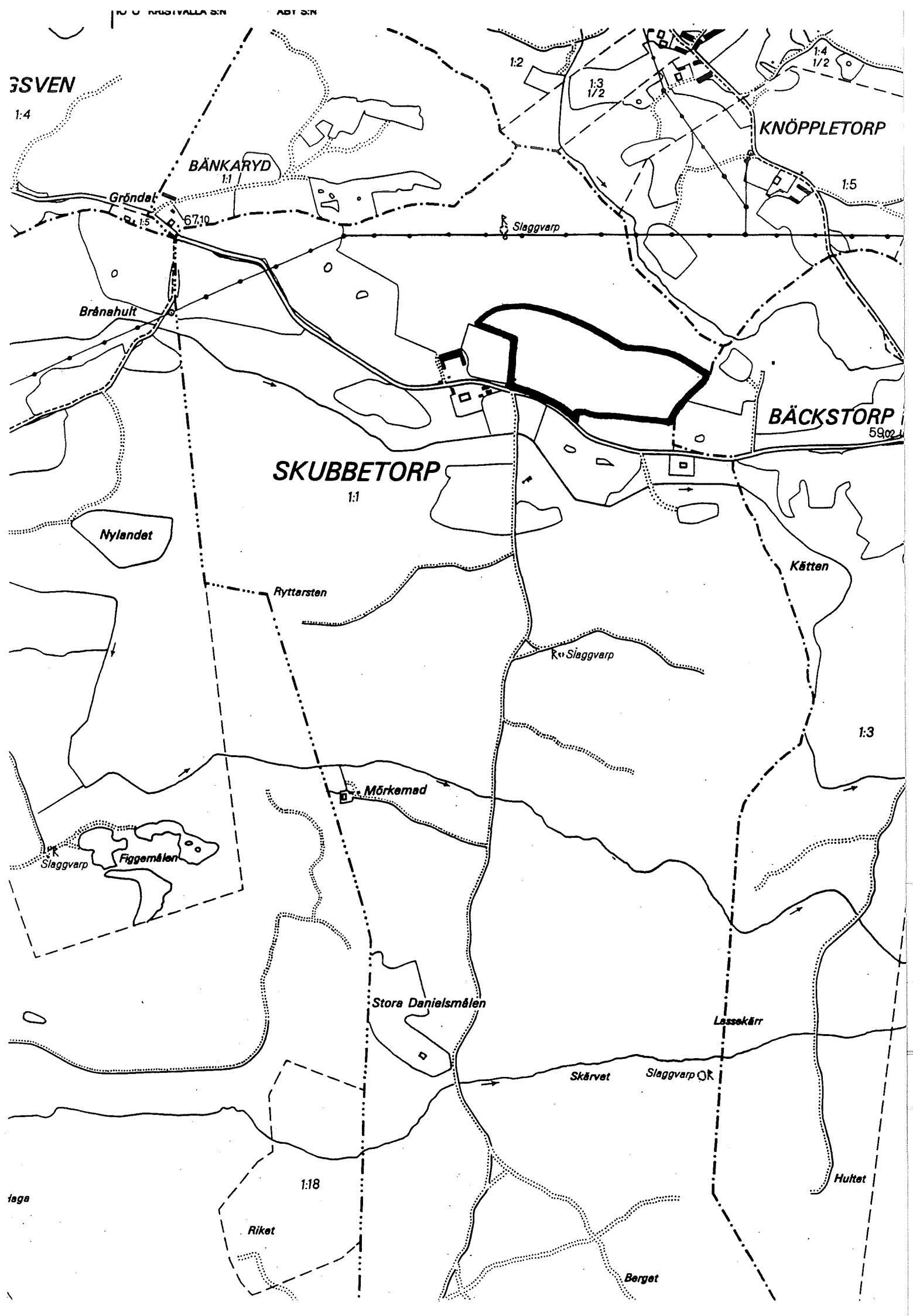
Hultet

Berget

Riket

1:18

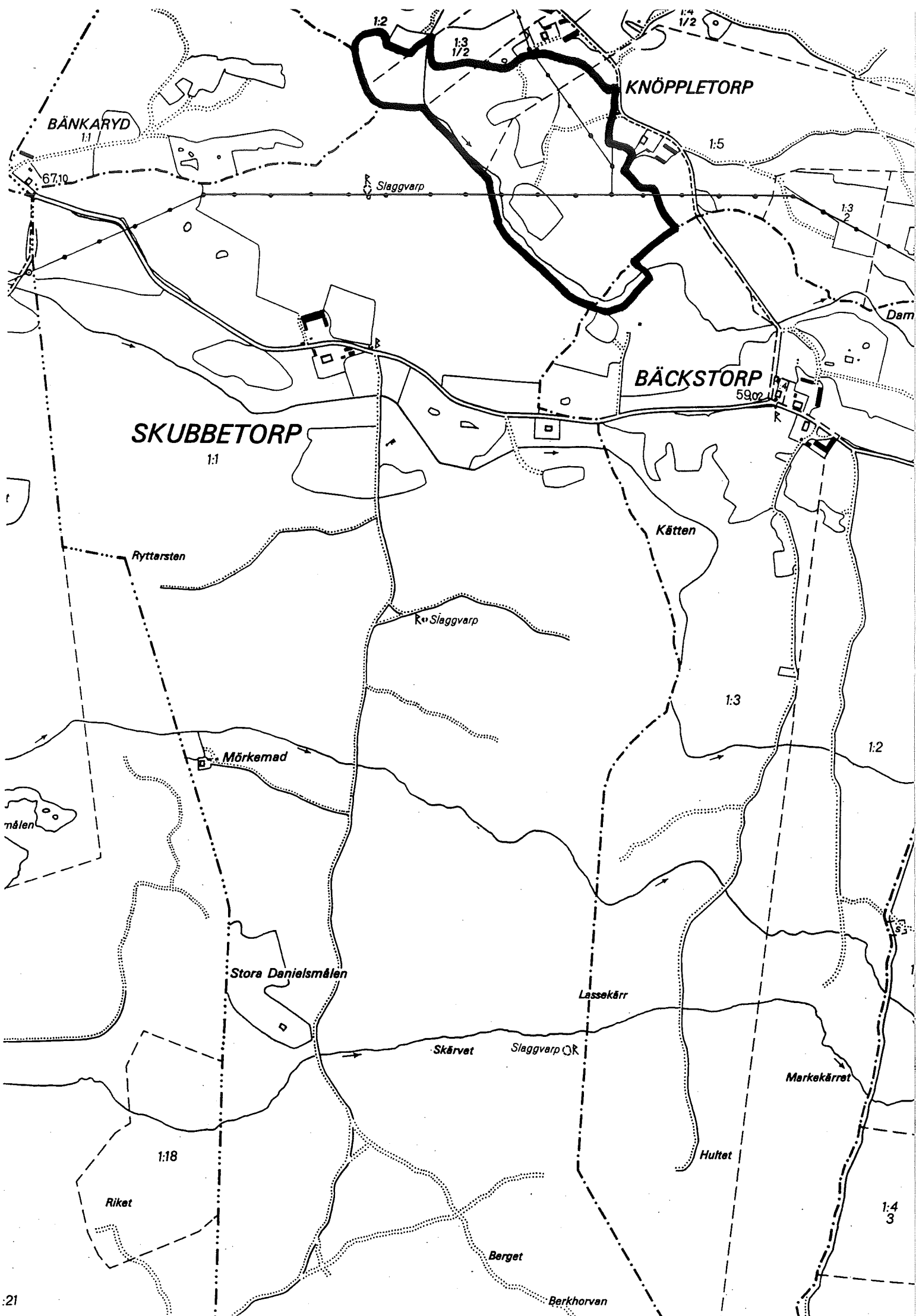
faga

8. Skubbetorp

Klass III

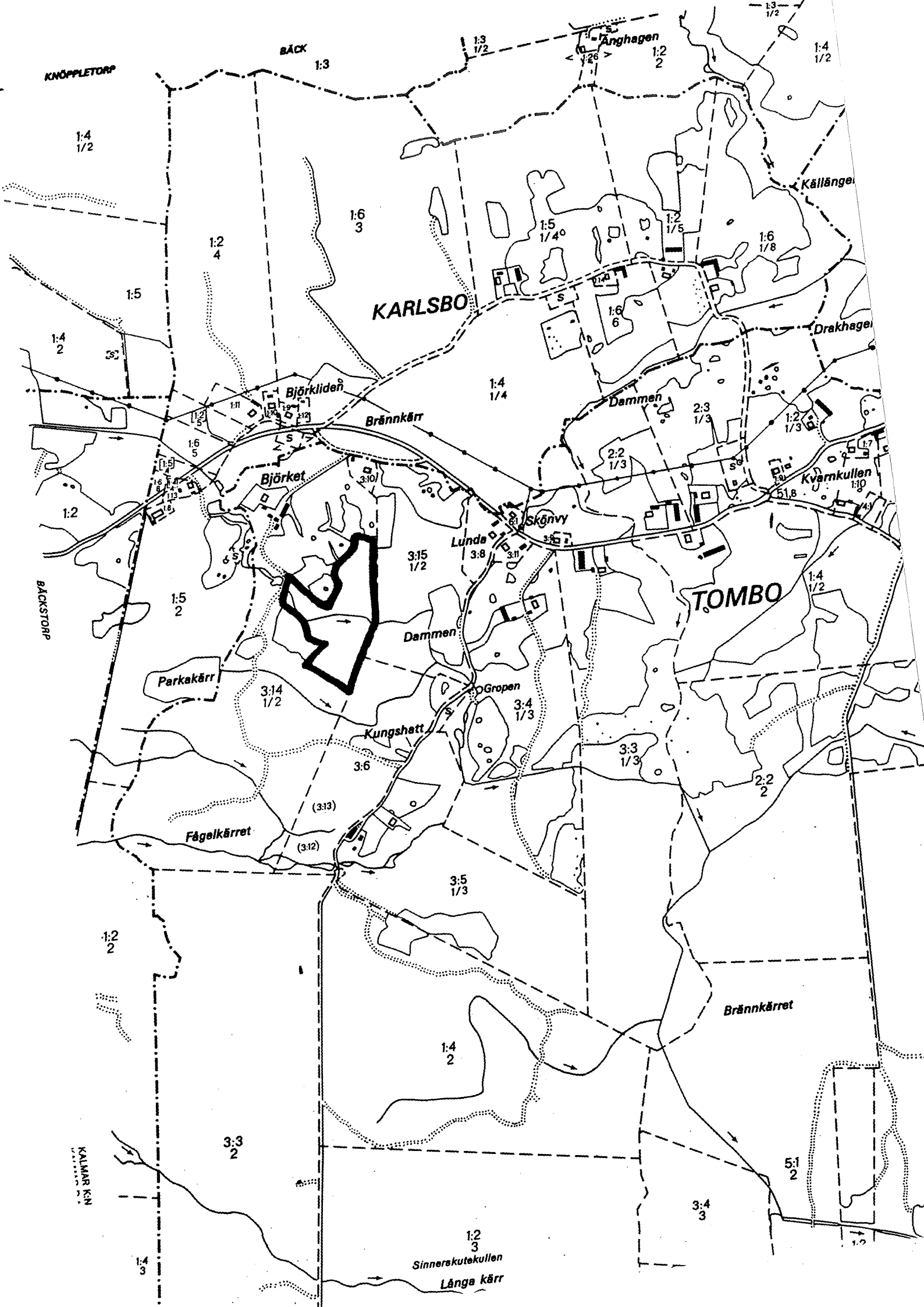
Naturtyp:	Blandlövhage.
Vegetationstyper:	Rödvenäng (3) Högörtäng (3) Stagghed (1) Lågstarräng (1)
Trädskikt:	<u>Ek</u> , <u>björk</u> , gran, ask, al.
Buskskikt:	Hassel, nypon, slån, en.
Täckningsgrad: (träd och buskar)	50-75 %
Indikatorarter:	Vårbrodd, slåttergubbe, darrgräs, jungfru Marie nycklar, solvända, gökärt, stagg, gullviva, ängsvädd.
Kulturhistoria:	Äldre åker, odlingsrösen.
Hävd:	Nötbete svagt hävdad 100 %.
Ingrepp och påverkan:	Igenväxning pågår!
Förslag till åtgärder:	Röjning, gallring och ökat bete.
Sammanfattande värdetext:	Igenväxande ek-björkhagmark med ett tätt skikt med främst björksly. Marken är p g a svagt bete och tätt träd- och buskskikt gräsdominerad och örtfattig. I gläntor finns frodig rödvenäng och i ett stort fuktområde domineras marken av högörtäng. Strukturen, med bl a storvuxna ekar, visar att hagen tidigare haft stora värden.

9. Knöppletorp

Klass III

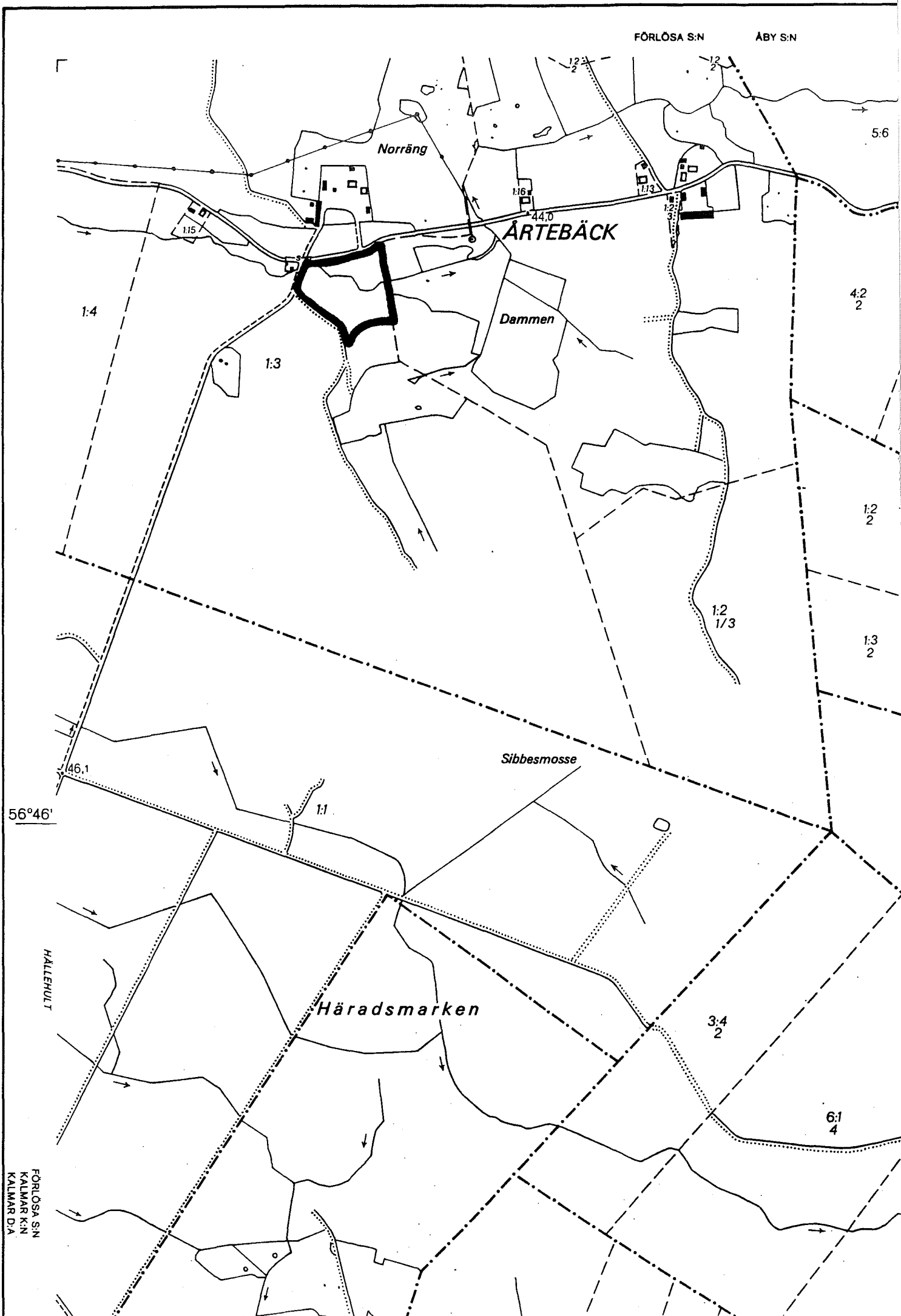
Naturtyp:	Ekhage
Vegetationstyper:	Rödvenäng (3) Tuvåtelfuktäng (3) Fårsvingeltorräng (2) Rödvenhed (1) Stagghed (1) Högörtäng (1)
Trädskikt:	Ek, björk, vildapel
Buskskikt:	Hassel, nypon
Täckningsgrad: (träd och buskar)	0 - 25 %
Indikatorarter:	Blåsuga, stagg, kattfot, darrgräs, betad ljung, solvanda, prästkrage, bockrot, nattviol, jungfrulin, gullviva, ängsvädd.
Kulturhistoria:	Trägardegsård, stengärdesgård, odlingsrösen.
Hävd:	Nötbete måttlig hävd 50 % svag hävd 50 %
Ingrepp och påverkan:	Tydlig gödsling 50 % av objektet
Sammanfattande värdetext:	Vissa partier av denna stora och öppna ekhage är mycket triviala men det finns också flera fina torrängar. Många vegetationssamhällen finns representerade och i sydvästra delen finns ett opåverkat hedartat område.

10. Tombo

Klass III

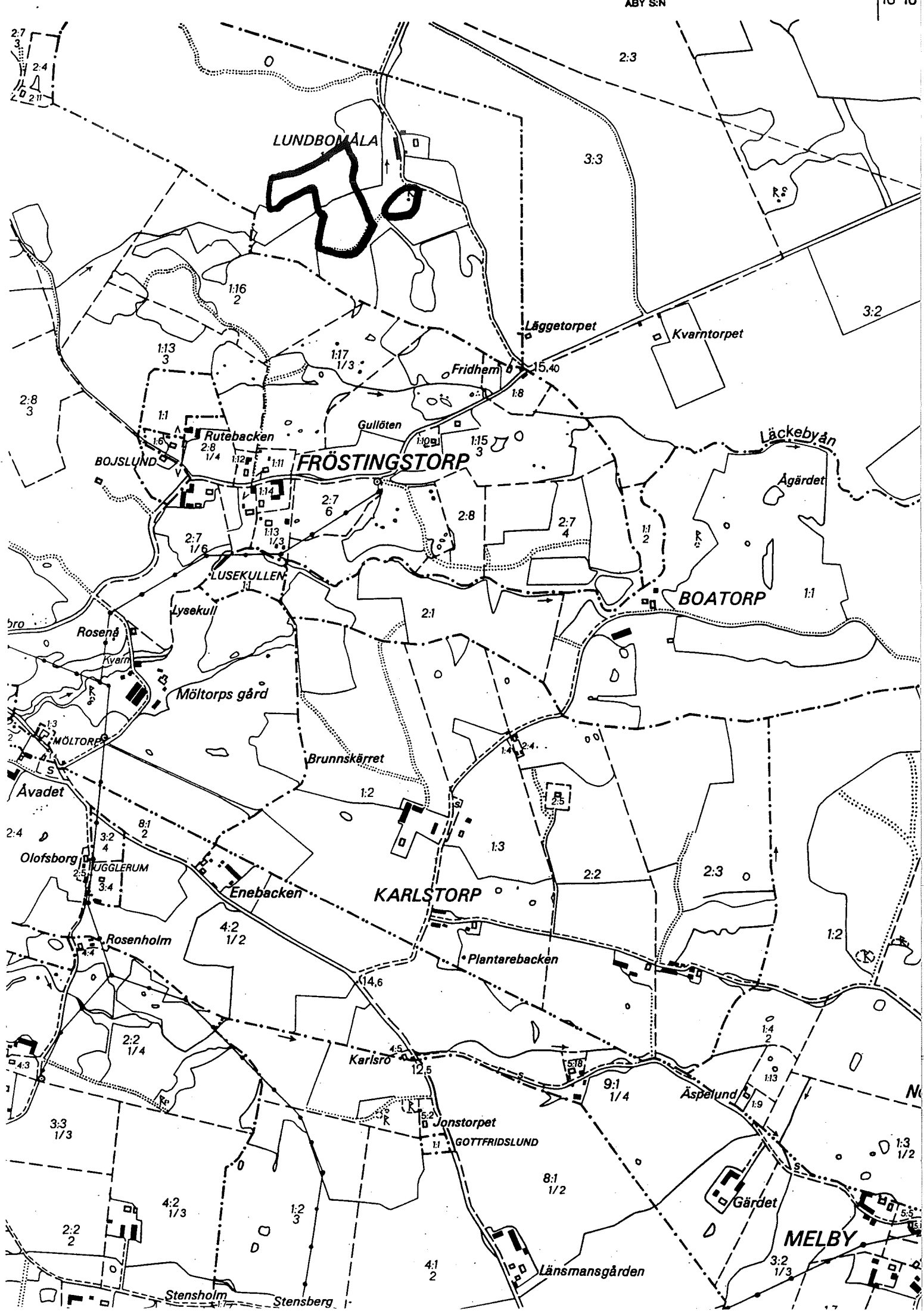
Naturtyp:	Annan träd- och buskbärande hagmark.
Vegetationstyper:	Rödvenäng (3) Fårsvingeltorräng (2) Stagghed (2)
Trädskikt:	<u>Björk</u> , al, gran
Buskskikt:	<u>En</u> , nypon
Täckningsgrad: (träd och buskar)	25 - 50 %
Indikatorarter:	Stagg, vårbrodd, betad ljung, sommarfibbla, jungfrulin.
Kulturhistoria:	Äldre åker med odlingsrösen. Vattenkvarn.
Hävd:	Nötbete måttlig hävd 100 %
Ingrepp och påverkan:	Trolig svag gödslingspåverkan.
Förslag till åtgärder:	Röjning.
Sammanfattande värdetext:	Blockrik, tuvig, enbuskmark. Igenväxande med björk och gran. Vegetationssamhällena är gräsdominerade och nästan triviala.

11. Årtebäck

Klass III

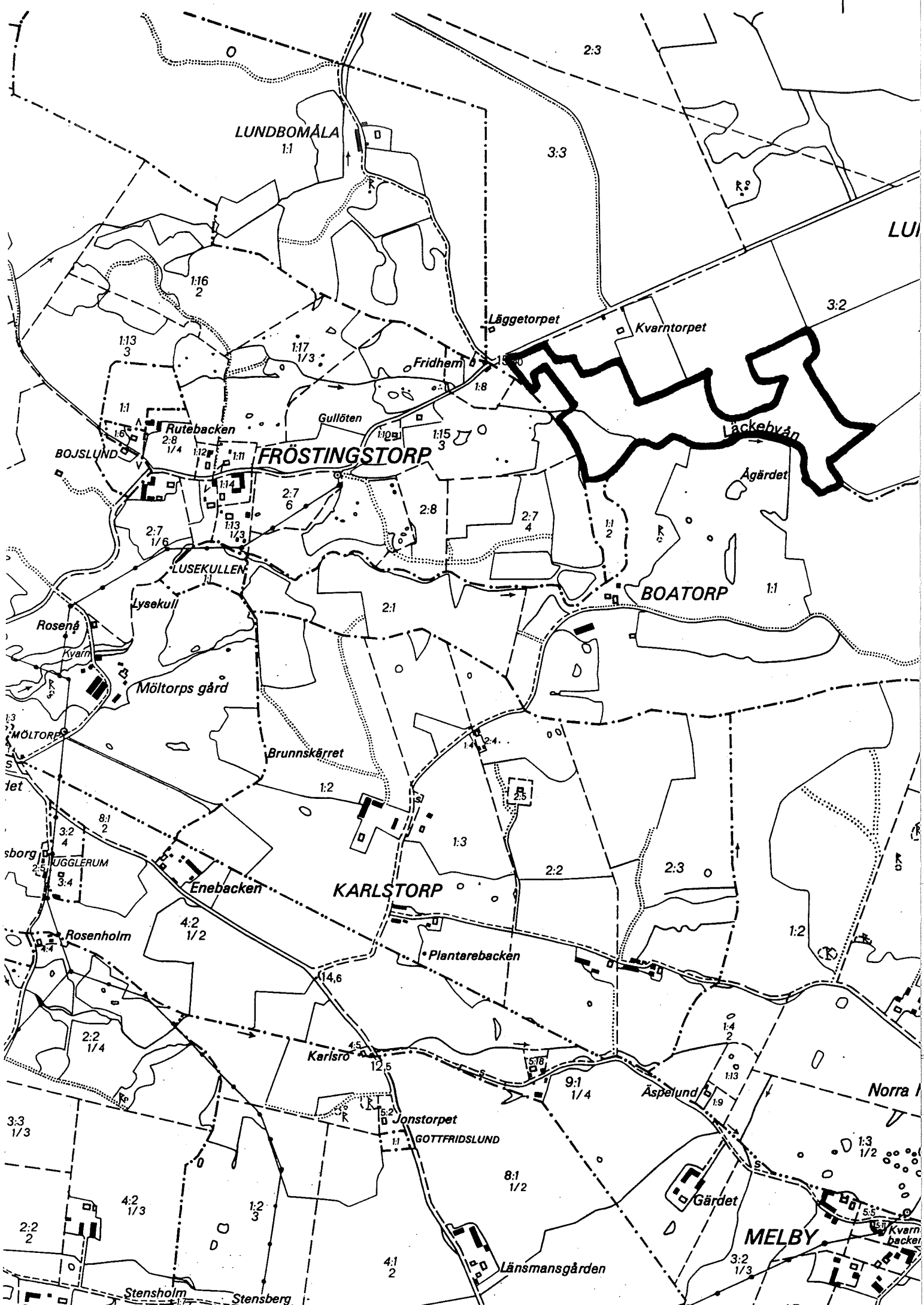
Naturtyp:	Blandlövhage.
Vegetationstyper:	Rödvenäng (2) Fårsvingeltorräng (2) Tuvtåteläng (2) Blåbär-lingonrished (2) Fårsvingelvariant av rödvenhed (1) Stagghed (1)
Trädskikt:	Ek, björk, ask, vildapel, al, gran.
Buskskikt:	En, nypon, slån, hassel.
Täckningsgrad: (träd och buskar)	25-50 %
Indikatorarter:	Blåsuga, kattfot, vårbrodd, darrgräs, betad ljung, solvända, gökärt, stagg, granspira, bockrot, nattviol, jungfrulin, gullviva.
Kulturhistoria:	Äldre åker med odlingsrösen.
Hävd:	Nötbete måttlig hävd 50 % svag hävd 50 %
Ingrepp och påverkan:	Ca 30 % är trivialiserat p g a gödsling på gammal åker.
Förslag till åtgärder:	Buskröjning och ökat betestryck.
Sammanfattande värdetext:	Liten blandlövhage med många olika vegetationstyper. Stor del av marken är stenig och tuvig. Mellan ljung- tuvorna finns stagghed och rödvenhed. Det finns också flera fint utbildade torrängar.

12. Lundbomåla

Klass II

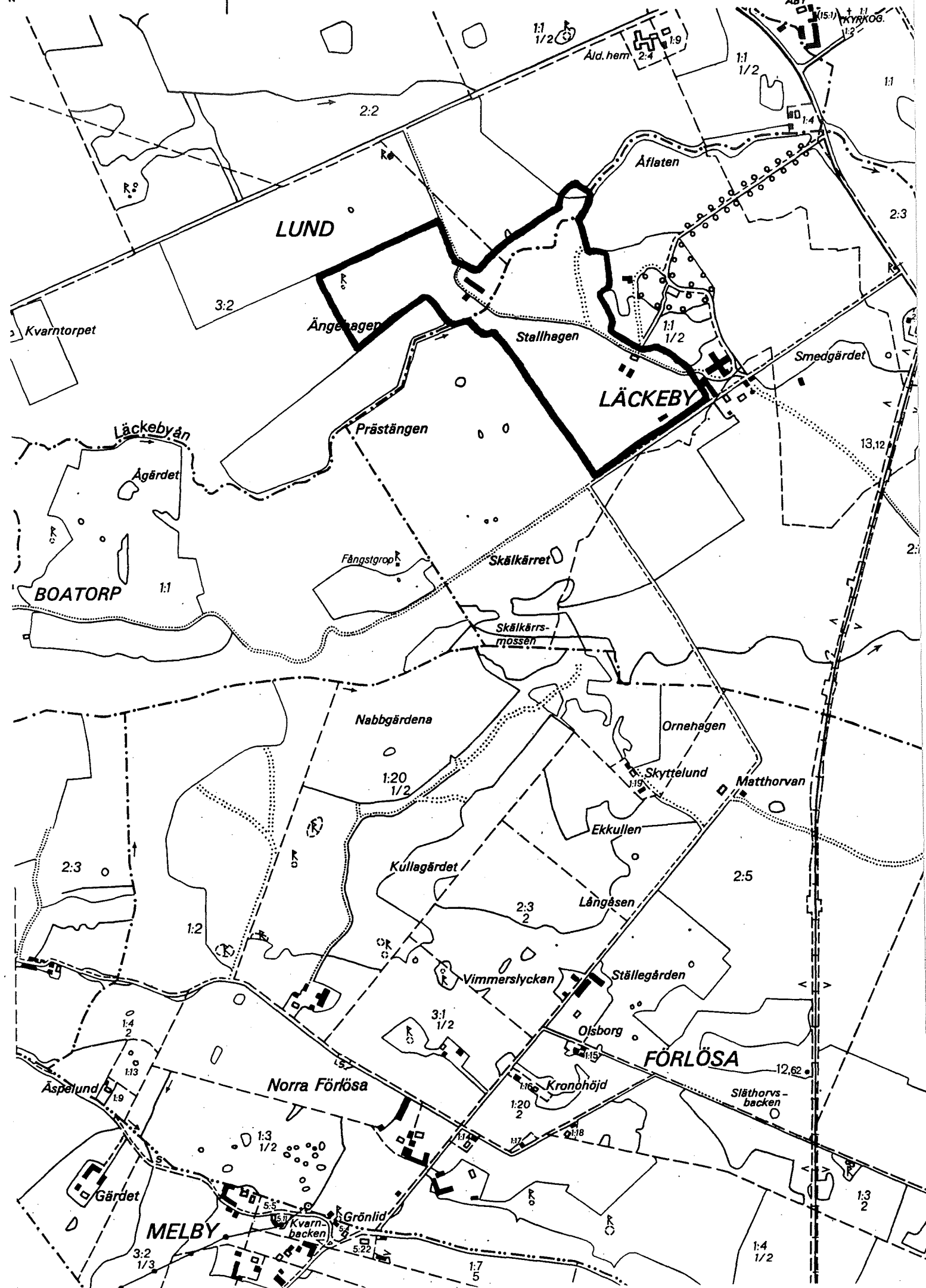
- Naturtyp:** Ekhage.
- Vegetationstyper:** Objektet består av en kulle i öster med fornlämningar och en ekhage i väster. Vegetationstyperna är opåverkade och artrika. Fårsvingeltorräng och rödvenhed är de två vanligaste växtsamhällena. Runt stenar och på tuvor finns också blåbär-lingonhed.
- Trädskikt:** Storväxta, vidkroniga ekar dominerar trädskiktet. Granarna håller successivt på att tränga in i hagen ifrån skogen i norr. I hagen finns också björk, tall och apel.
- Buskskikt:** En dominerar buskskiktet. Nypon och slån växer mer sparsamt.
- Täckningsgrad: (träd och buskar)** Träd- och buskskiktets täckningsgrad är 25-50 %.
- Indikatorarter:** I hagen växer indikatorarterna tätt. Här finns blåsuga, vårbrodd, slåttergubbe, darrgräs, betad ljung, stor och liten blåklocka, harstarr, jungfru Marie nycklar, knägräs, solvända, slåtterfibbla, gökärt, sommarfibbla, prästkrage, stagg, bockrot, nattviol, jungfrulin, gullviva, höskallra, ängsvädd.
- Kulturrehistoria:** Trägardegsård avgränsar hagmarken från skogen i norr. På moränkullen i öster finns fornlämningar i form av älvkvarnar. Det är små, små gropar i större stenblock. Enligt sägen användes groparna av älvor att mala i. Troligare är att de använts som offergropar.
- Hävd:** Marken är måttligt hävdad och betas av nötdjur. Flera partier med tidigare åkermark ingår i hägnet.
- Ingrepp och påverkan:** Ett dike delar av objektet.
- Förslag till åtgärder:** All gran bör tas bort. Dessutom skulle värdet öka om hagen under en tid varje sommar betades ännu något intensivare.
- Sammanfattande värdetext:** Ekhage med storväxta, vidkroniga ekar. Fårsvingeltorräng och rödvenhed med rikligt växande indikatorarter dominerar vegetationen. I öster en välbetad kulle med fornlämningar. Här består vegetationen uteslutande av fårsvingeltorräng.

13. Lund

Klass III

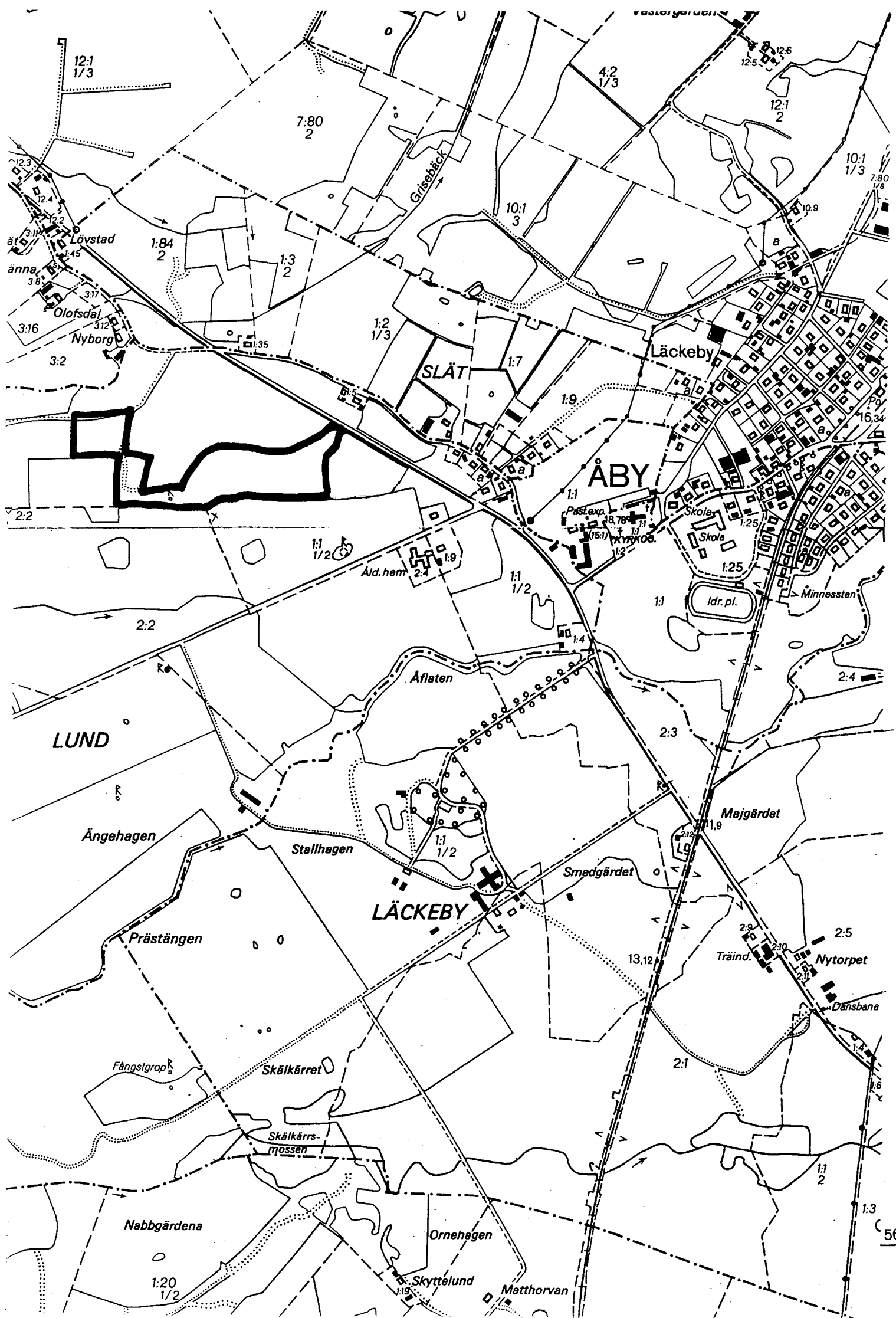
Naturtyp:	Blandlövhage.
Vegetationstyper:	Rödvenäng (3) Tuvtåteläng (2) Fårsvingeltorräng (2) Blåbär-lingonrished (1)
Trädsikt:	Ek, gran, björk, al.
Busksikt:	En, slån, nypon, hassel.
Täckningsgrad: (träd och buskar)	0-25 %, 50-75 %
Indikatorarter:	Vårbrodd, slättergubbe, darrgräs, betad ljung, stor blåklocka, brudbröd, solvända, slätterfibbla, sommarfibbla, prästkrag, stagg, bockrot, jungfrulin, ängsvädd.
Kulturrehistoria:	Odlingsrösen.
Hävd:	Nötbete Svagt hävdat 100 %
Ingrepp och påverkan:	Svag gödslingspåverkan 50 % (gammal åker).
Förslag till åtgärder:	Gallring i tätare partier.
Sammanfattande värde-text:	Stor, mycket varierad blandlövhage. Steniga, skuggiga björk- och ekdungar, fina torrbackar och öppna, steniga ytor med naturlig vegetation blandas upp med en relativt stor del gammal åkermark. I söder avgränsas hagen av Läckabyån.

14. Läckeby

Klass III

Naturtyp:	Blandlövhage
Vegetationstyper:	Rödvenäng (3) Tuvtåteläng (3) Fårsvingeltorräng (2) Blåbär-lingonrished (1)
Trädsikt:	<u>Björk</u> , ek, tall, al.
Busksikt:	En, nypon (enstaka buskar).
Täckningsgrad: (träd och buskar)	25-50 %
Indikatorarter:	Vårbrodd, liten blåklocka, sommarfibbla, prästkrage, bockrot, ängsskallra, ängsvädd, blåsuga, darrgräs, betad ljung, stor blåklocka, knägräs, solvända, jungfrulin, svinrot, skogsklöver.
Kulturhistoria:	Stensträng, äldre åker med odlingsrösen.
Hävd:	Nötbete välhävdad 50 % svagt hävdad 50 %
Ingrepp och påverkan:	Tydlig gödsling 50 %, svag gödsling 25 %.
Förslag till åtgärder:	Ytterligare gallring.
Sammanfattande värdetext:	Stor, välkött blandlövhage. Busksiktet saknas nästan helt. Björk dominerar, men även dungar av tall och fri- stående ekar förekommer. Stora delar är svagt eller tydligt gödselpåverkade, men flera steniga kullar som är beväxta med fina fårsvingeltorrängar är opåverkade.

15. Aby

Klass III

Naturtyp: Björkhage och öppen hagmark

Vegetationstyper: Björkhage: Stagghed (2)
Blåbär-lingonrished (2)
Öppen hagmark: Rödvenäng (3)
Fårsvingeltorräng (2)
Tuvtåteläng (1)
Blåbär-lingonhed (1)

Trädskikt: Björkhage: Enstaka björk.
 Öppen hagmark: Enstaka björk och ek.

Buskskikt: Björkhage: Tall, gran, björk (tätt sly)
Oppen hagmark: Nypon, slån, hassel

Täckningsgrad: Björkhage: 50-75 %
(träd och buskar) Öppen hagmark: 0-25 %

Indikatorarter: Björkhage: Vårbrodd, betad ljung, ängsskallra, nycklar, gökärt, nattviol, svinrot, ängsvädd, slåttergubbe.
Öppen hagmark: Vårbrodd, betad ljung, solvända, ängsvädd, ängsskallra, blåsuga, kattfot, stor blåklocka, nycklar, backnejlika, slåtterfibbla, prästkrage, bockrot, jungfrulin, gullviva.

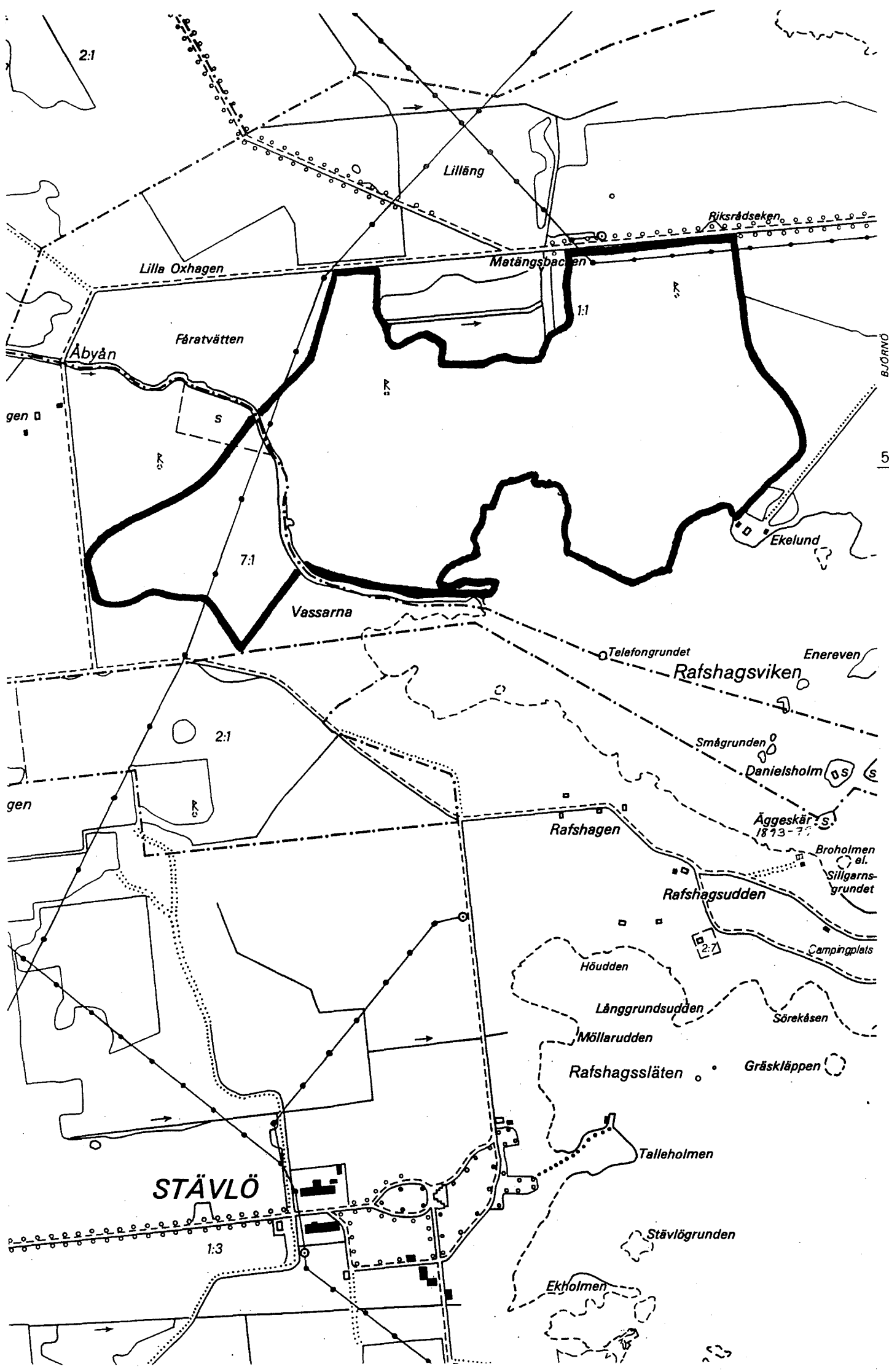
Kulturhistoria: Öppen hagmark: Trägardebgård, fornlämnmg, äldre åker med odlingsrösen.

Hävd: Hästbete Björkhage: svagt hävdat 100 %
Oppen hagmark: måttlig hävd 50 %
svag hävd 50 %

Ingrepp och påverkan: Öppen hagmark: Trivialiserat p g a gödsling på gammal åker.

Förslag till Rökning och ökat betestryck.
åtgärder:

**Sammanfattande
värdetext:** Björkhagen är ett litet område med hedartad karaktär. Vegetationen är opåverkad, men utarmas på grund av igenväxning. Skogen som gränsar till området vandrar in med sly av björk, tall och gran. Den öppna hagmarken är glest bevuxen med björk och ek. Här finns torra backar som delvis varit uppodlade, men som också består av fina torrbackar.

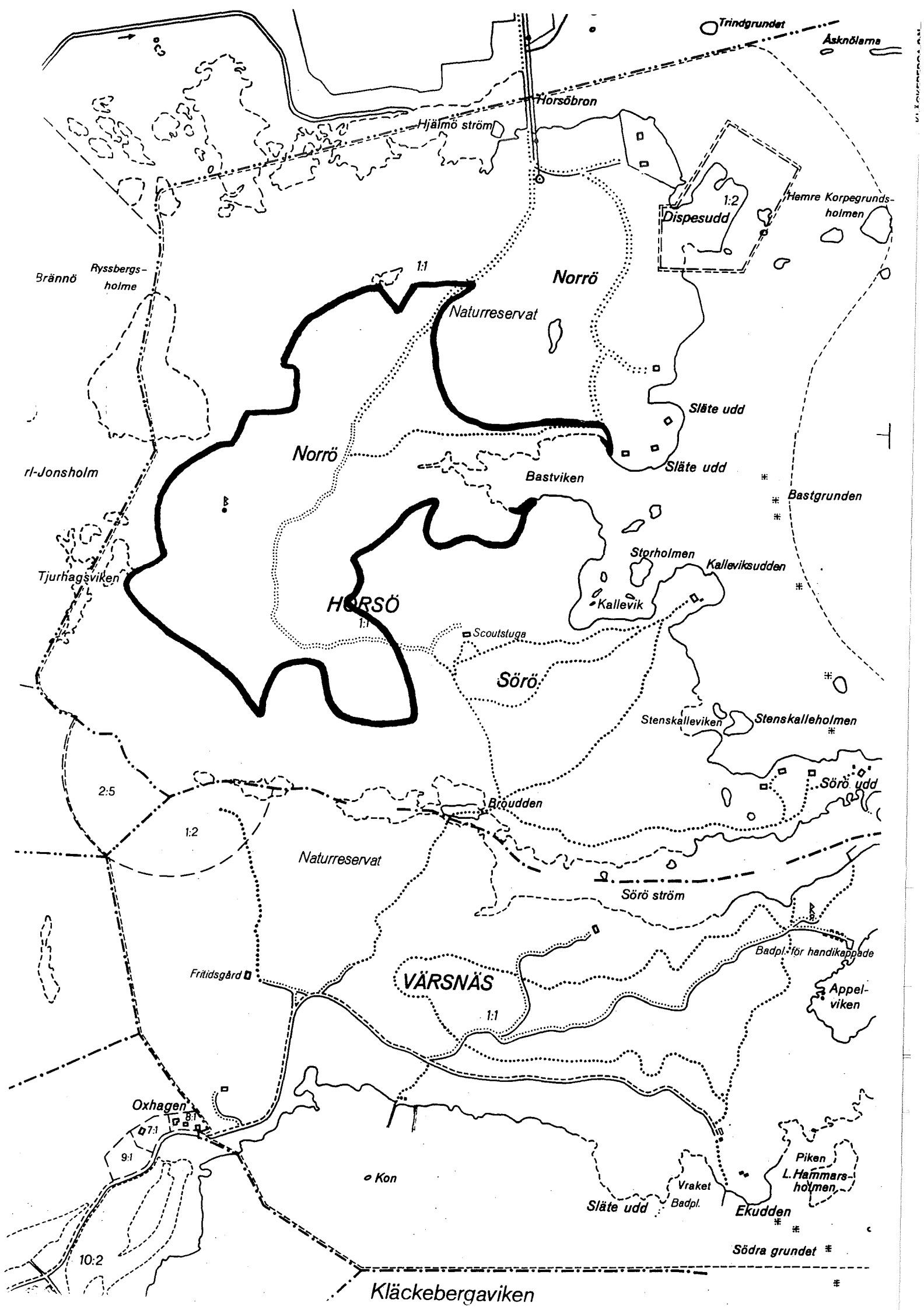
56°46'

046 87 4G 8h VADSTENA 120
KALMAR K:N
KALMAR D:A

16. Björnö

Klass III

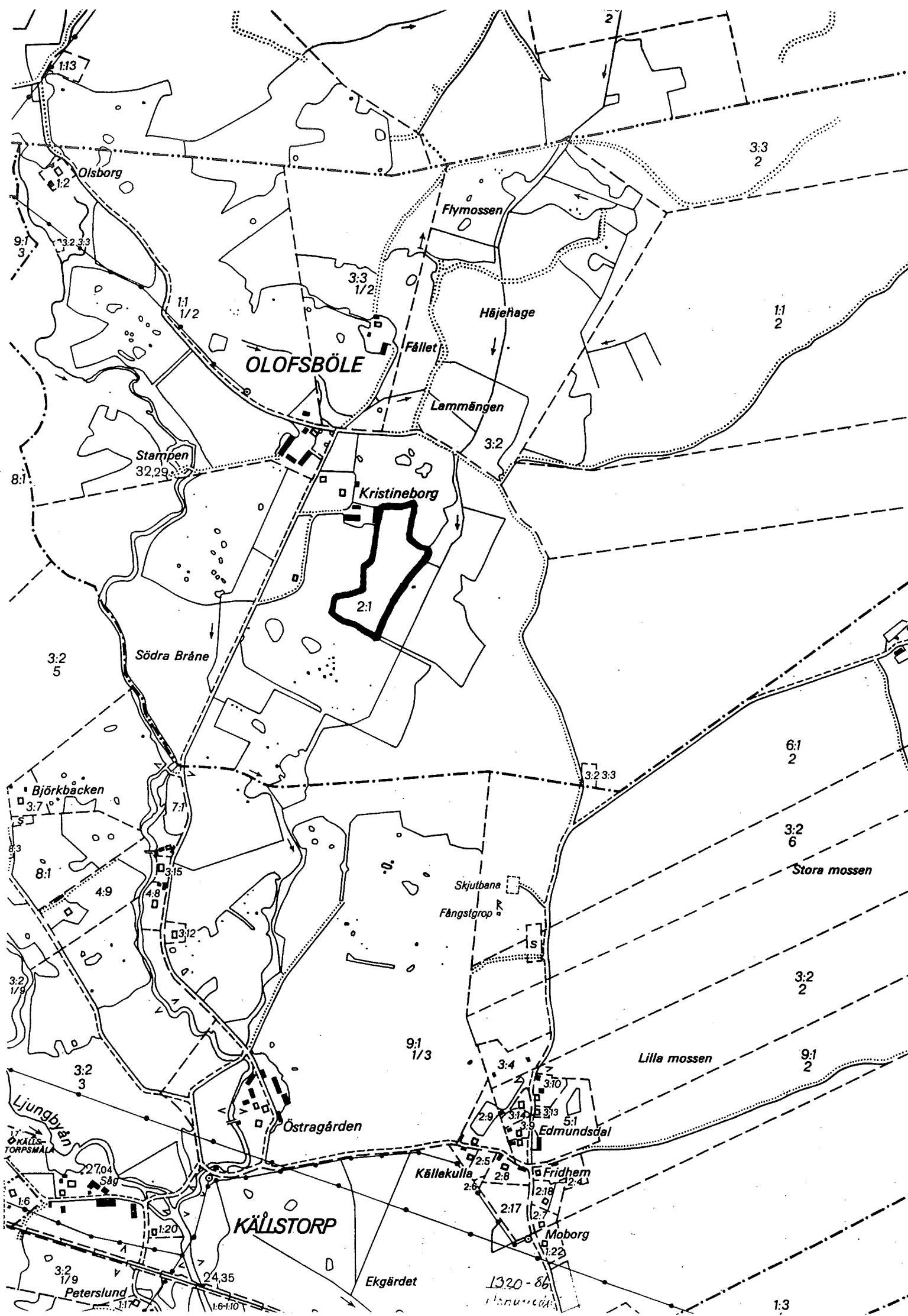
Naturtyp:	Ekhage och havsstrandäng
Vegetationstyper:	<u>Ekhage</u> : Rödvenäng (2) Tuvtåteläng (2) Fårsvingeltorräng (1) <u>Havsstrandäng</u> : Agnsäv-krypvenstrandäng (3) Bladvass-sävvegetation (2) Saltåg-rödsvingelstrandäng (1)
Trädskikt:	<u>Ekhage</u> : Ek, björk, lind <u>Havsstrandäng</u> : -
Buskskikt:	<u>Ekhage</u> : Nypon, en, slån <u>Havsstrandäng</u> : -
Täckningsgrad: (träd och buskar)	50-75 %
Indikatorarter:	<u>Ekhage</u> : Vårbrodd, gökärt, slätterfibbla, sommarfibbla, prästkrage, tvåblad, stagg, bockrot, jungfrulin, gullviva, ängsvädd. <u>Havsstrandäng</u> : Krypven, strandkrypa, höstfibbla, gul-kämpar, havssälting.
Kulturrehistoria:	Två stensättningar finns i ekhagen.
Hävd:	Fårbete och nötbete. Hela objektet svagt hävdad.
Ingrepp och påverkan:	Inga tydliga tecken på ingrepp eller påverkan.
Förslag till åtgärder:	<u>Ekhage</u> : Røjning, gallring, ökat betestryck. <u>Havsstrandäng</u> : Ökat betestryck.
Sammanfattande värdetext:	Stort objekt som i norr består av ekhagmark och i söder av havsstrandäng. Ekhagen har stora, vidkronade ekar som växer i ett småkulligt landskap. Marken är gräsdominerad och svagt hävdad. Flera indikatorarter finns i hagen, om än ganska glest. Ekhagen ökar i värde om den röjs och gallras och om betesintensiteten ökar. Havsstrandängen är svagt hävdad och därmed svagt utbildad. Själva landstrandsvegetationen är ganska dåligt utbildad medan vass- och sävvegetationen breder ut sig.

17. Horsö (Naturreservat)

Klass III

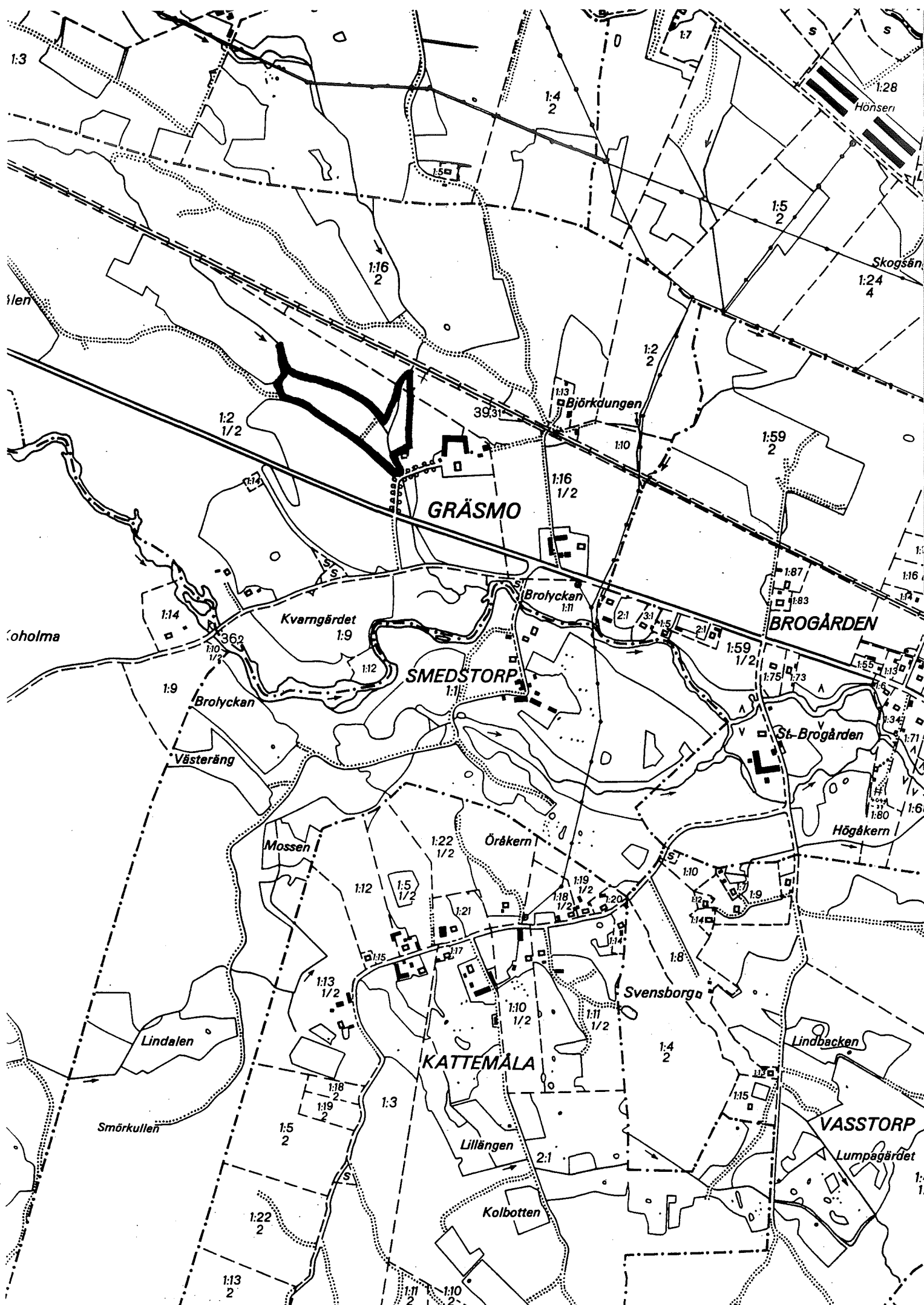
Naturtyp:	Ekhage och havsstrandäng
Vegetationstyper:	<u>Ekhage</u> : Rödvenäng (2) Tuvtåteläng (2) Rödvenhed (2) Staggshed (1) <u>Havsstrandäng</u> : Bladvass-sävvegetation (3) Agnsäv-krypvenstrandäng (3) Salttåg-rödsvingeltorräng (1)
Trädskikt:	<u>Ekhage</u> : Ek, björk, apel, lönn, oxel, gran, lind. <u>Havsstrandäng</u> : -
Buskskikt:	<u>Ekhage</u> : En, hassel, slån, rönn. <u>Havsstrandäng</u> : -
Täckningsgrad: (träd och buskar)	<u>Ekhage</u> : 25-50 % <u>Havsstrandäng</u> : 0-25 %
Indikatorarter:	<u>Ekhage</u> : Vårbrodd, stor och liten blåklocka, gökärt, gullviva, stagg, ängsvädd. <u>Havsstrandäng</u> : Krypven, strandkrypa, salttåg, höst- fibbla, gulkämpe, havssälting.
Kulturrehistoria:	Odlingsrösen visar att mindre ytor av ekhagen har varit uppodlade.
Hävd:	<u>Ekhage</u> : nötbete måttligt hävdad 50 % svagt hävdad 50 % <u>Havsstrandäng</u> : nötbete måttligt hävdad 50 % svagt hävdad 50 %
Ingrepp och påverkan:	Nyröjt och nygallrat.
Förslag till åtgärder:	Ökat betestryck i hela objektet.
Sammanfattande värdetext:	Stora delar av ekhagen är nyligen gallrade och röjda. Fältskiktet har ännu inte ställt om sig och flera kväve- indikatorer som hundäxing, hallon och bredbladiga gräs är vanliga. Trädskiktet är mycket varierat och numer tillräckligt glest för att mer örtrika växtsamhällen ska kunna utvecklas. Havsstrandängen är, beroende på svagt betestryck, relativt dåligt utbildad. Bladvass-sävvege- tationen sträcker sig långt upp på strandängen.

18. Olofsböle

Klass III

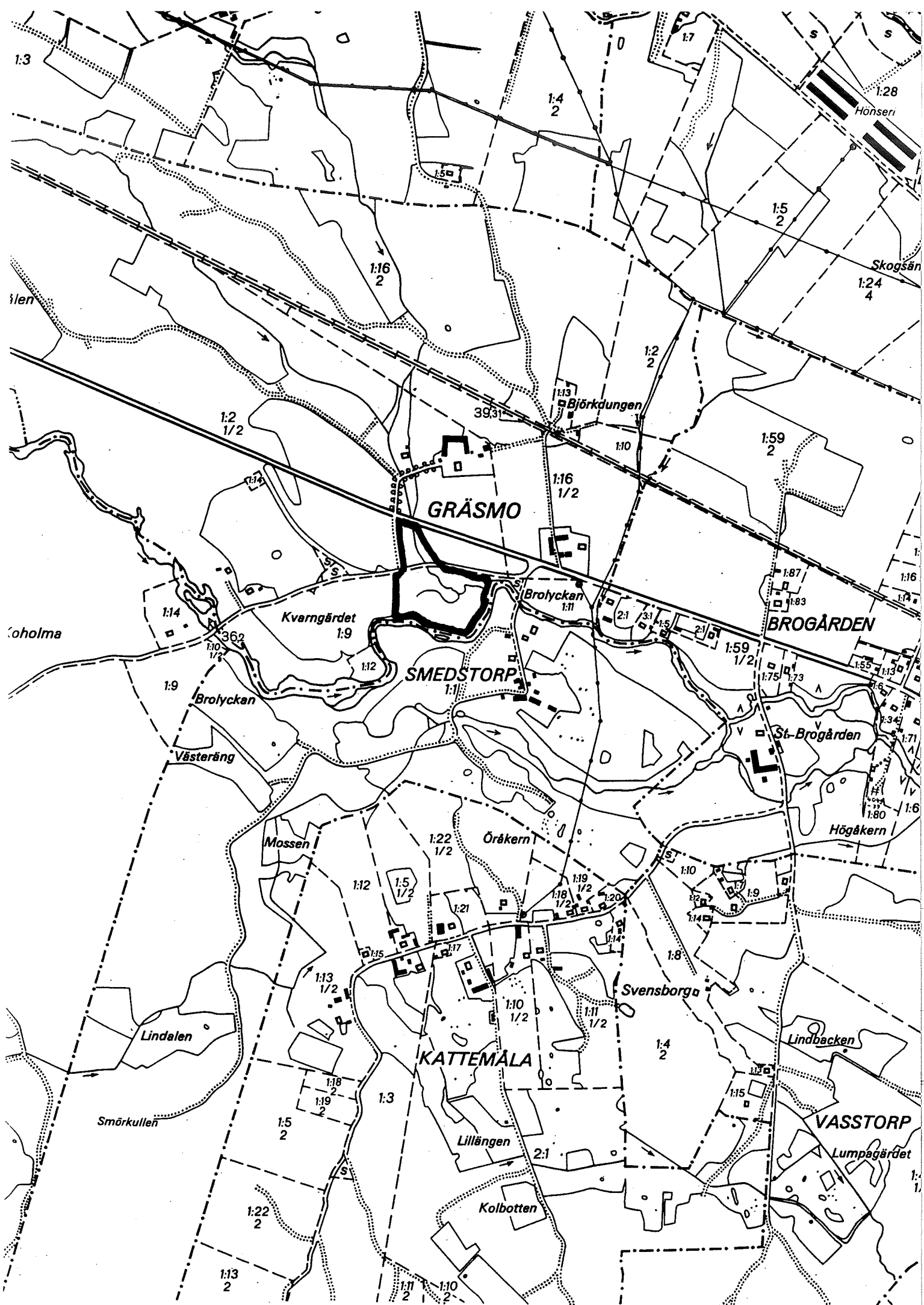
Naturtyp:	Blandlövhage
Vegetationstyper:	Rödvenäng (3) Rödvenhed (2)
Trädskikt:	Hamlad lind, björk, ek, lönn, gran.
Buskskikt:	En.
Täckningsgrad: (träd och buskar)	50-75 %
Indikatorarter:	Blåsuga, vårbrodd, betad ljung, gökärt, sommarfibbla, prästkrage, stagg, jungfrulin, ängsvädd.
Kulturhistoria:	Många hamlade lindar (20-30 år sedan sist), trädgårdsgård, odlingsrösen.
Hävd:	Nötbete svagt hävdat 100 %
Ingrepp och påverkan:	Svag gödslingspåverkan.
Förslag till åtgärder:	Nyhamling av lind, ökat betestryck, röjning av en, gallring av björk.
Sammanfattande värdetext:	Liten hagmark med svagt gödselpåverkade vegetationstyper. Stor del av marken är kuperad. Det största värdet ligger i de hamlade lindarna. Flera av dessa är riktigt gamla.

19. Gräsmo 1

Klass II

Naturtyp:	Öppen hagmark.
Vegetationstyper:	De vanligaste vegetationstyperna i hagmarken är tuv-tåteläng och stagghed. Även rödvenängen är vanlig. Runt stenar och på tuvor hittar man blåbär-lingonhed. I ett fuktigare område finns sydlig variant av blåtåtel-fuktäng och lågstarräng.
Trädskikt:	Endast området norr om huset är trädbevuxet. Här växer ask, ek, al och björk.
Buskskikt:	Bland en och nypon, som utgör det egentliga buskskiktet, växer också nya exemplar av al, björk och gran. Enstaka buskar ger en täckningsgrad på 0-25 %.
Indikatorarter:	Av de indikatorarterna som finns i hagmarken växer de flesta talrikt. Här finns vårbrodd, betad ljung, stagg, slåttergubbe, darrgräs, knägräs, gökärt, jungfrulin, svinrot, ängsvädd, blåsuga, jungfru Marie nycklar, sommarfibbla och prästkrage.
Kulturhistoria:	Det finns spår av gamla åkrar i hagen i form av odlings-rösen.
Hävd:	Ungefär hälften av objektet är svagt hävdat en mindre del är måttligt hävdad och ytterligare en mindre del (i NO) hävdas inte alls. Hagmarken betas av nötkreatur.
Ingrepp och påverkan:	Inga tecken på ingrepp och påverkan.
Förslag till åtgärder:	Ökat betestryck kommer att höja värdet på hagmarken ytterligare.
Sammanfattande värdetext:	Nästan helt öppen mark, mycket tuvig. Hagmarken är i större delen opåverkade och växtsamhällena är samtliga ovanligt artrika. Staggheden är mycket vanlig.

20. Gräsmo 2

Klass III

Naturtyp: Ekhage.

Vegetationstyper: Rödvenäng (3)
Högörtäng (2)
Stagghed (1)

Trädsikt: Ek, björk, sälg.

Busksikt: Tätt sly av främst björk.

Täckningsgrad: 0-25 %.
(träd och buskar)

Indikatorarter: Ljung (betad), gökärt, stagg, svinrot, ängsvädd, slåttergubbe, darrgräs, sommarfibbla, prästkraze, ängsskallra.

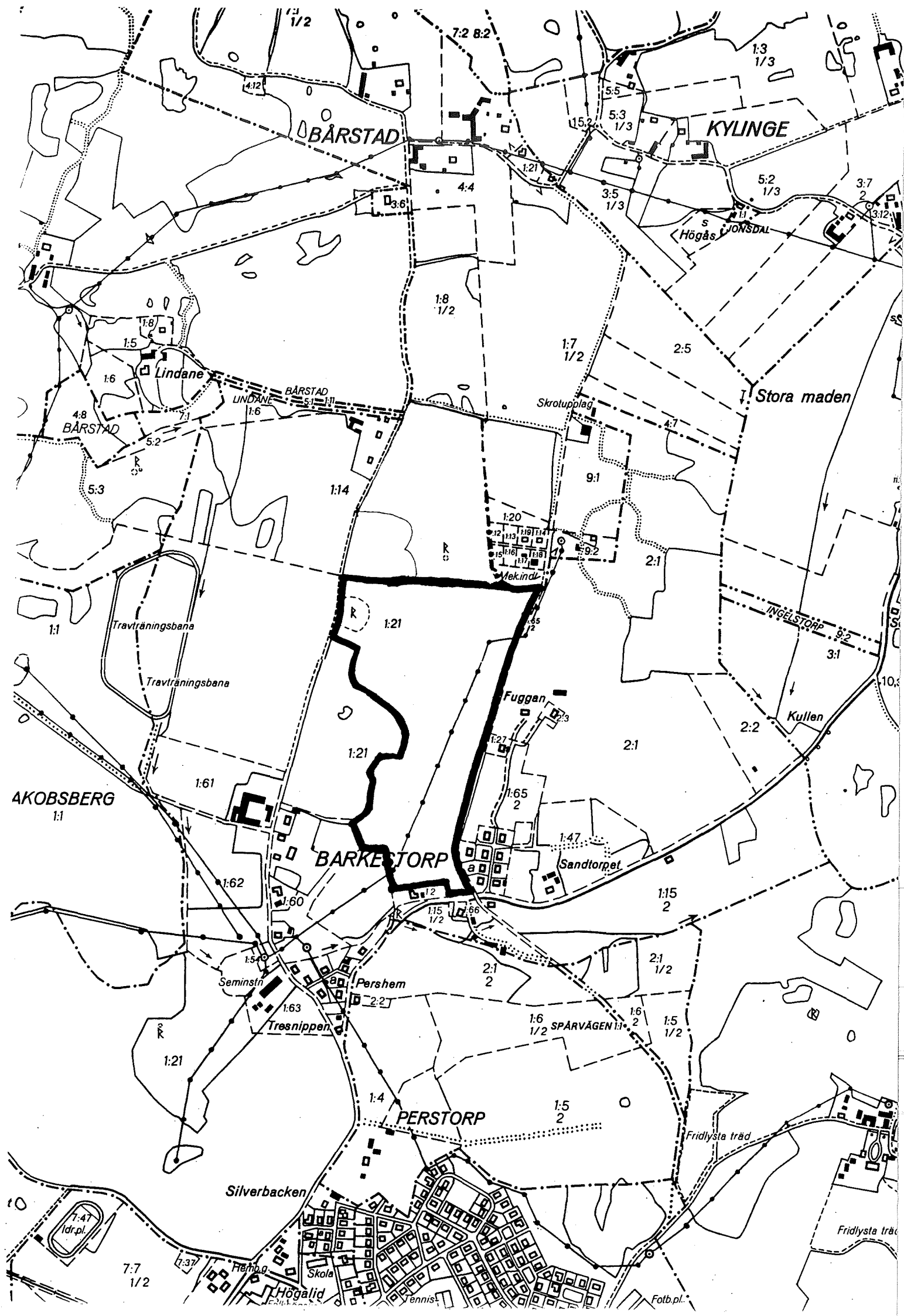
Kulturhistoria: Äldre åker med åkerrösen.

Hävd: Nötbete svagt hävdat 75 %
hävd saknas 25 %

Ingrepp och påverkan: Igenväxning pågår.

Förslag till åtgärder: Ökat bete och buskröjning.

Sammanfattande värde-text: Glest växande ekar dominerar trädsiktet i denna svagt hävdade och igenväxande hagmark. Vegetationssamhällena är ännu artrika, men kommer att utarmas om inte hävden snart blir bättre. Norr om vägen ligger ett litet område helt utan hävd.

21. Barkestorp

Klass III

Naturtyp: Ekhage.

Vegetationstyper: Rödvenäng (3)
Tuvtåteläng (3)
Rödvenhed (2)
Fårsvingeltorräng (1)
Blåbär-lingonrished (1)

Trädskikt: Ek, björk, rönn, lind, apel.

Buskskikt: En, hagtorn, slån, nypon.

Täckningsgrad: 0-25 %, 50-75 %
(träd och buskar)

Indikatorarter: Vårbrodd, knägräs, gökärt, stor och liten blåklocka.

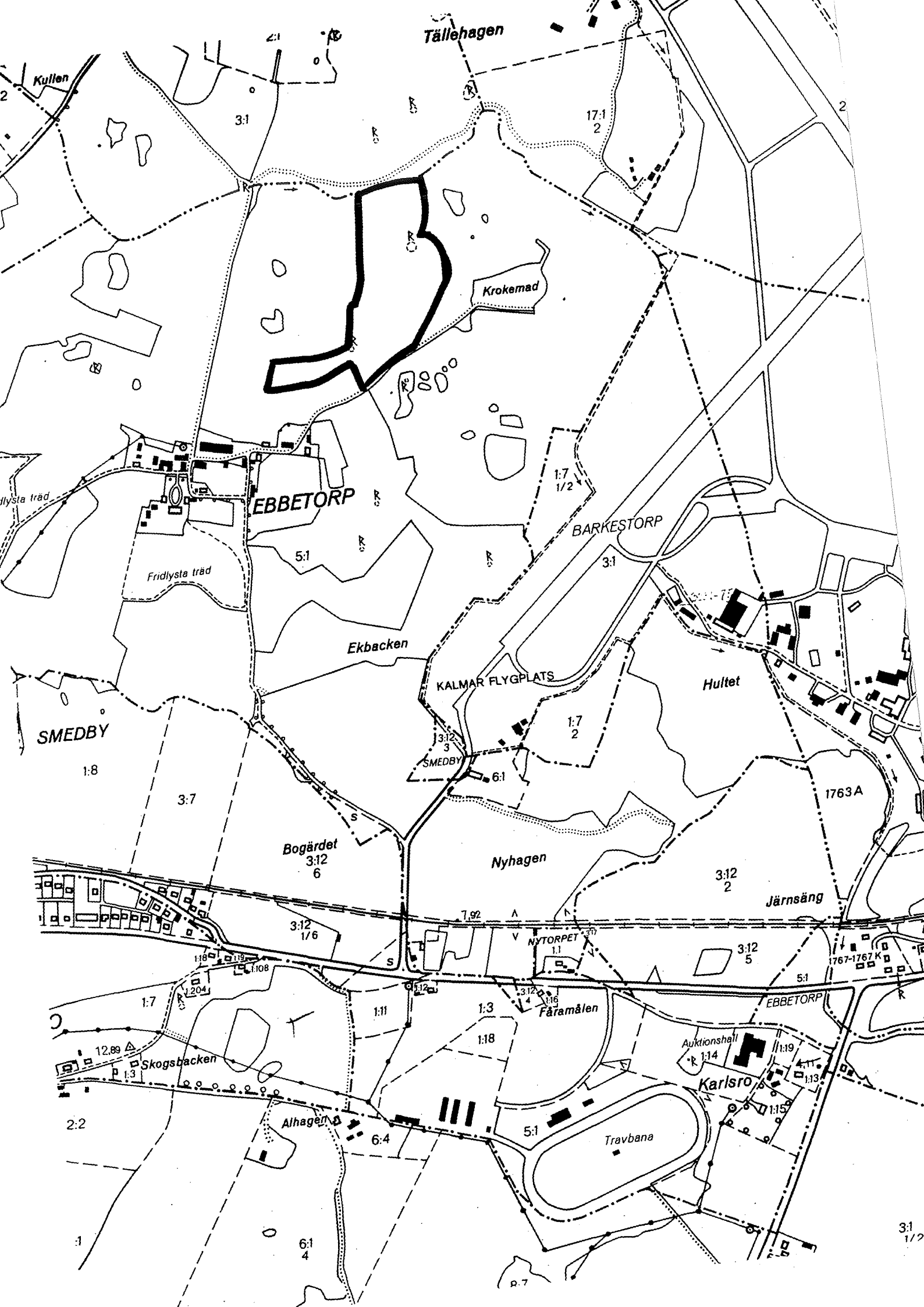
Kulturhistoria: Stensträngar, gammal åker med odlingsrösen.

Hävd: Hästbete välhävdad 50 %
svagt hävdad 50 %

Ingrepp och påverkan: Svag gödslingspåverkan 75 %.

Förslag till åtgärder: Gallring, röjning och ökat bete.

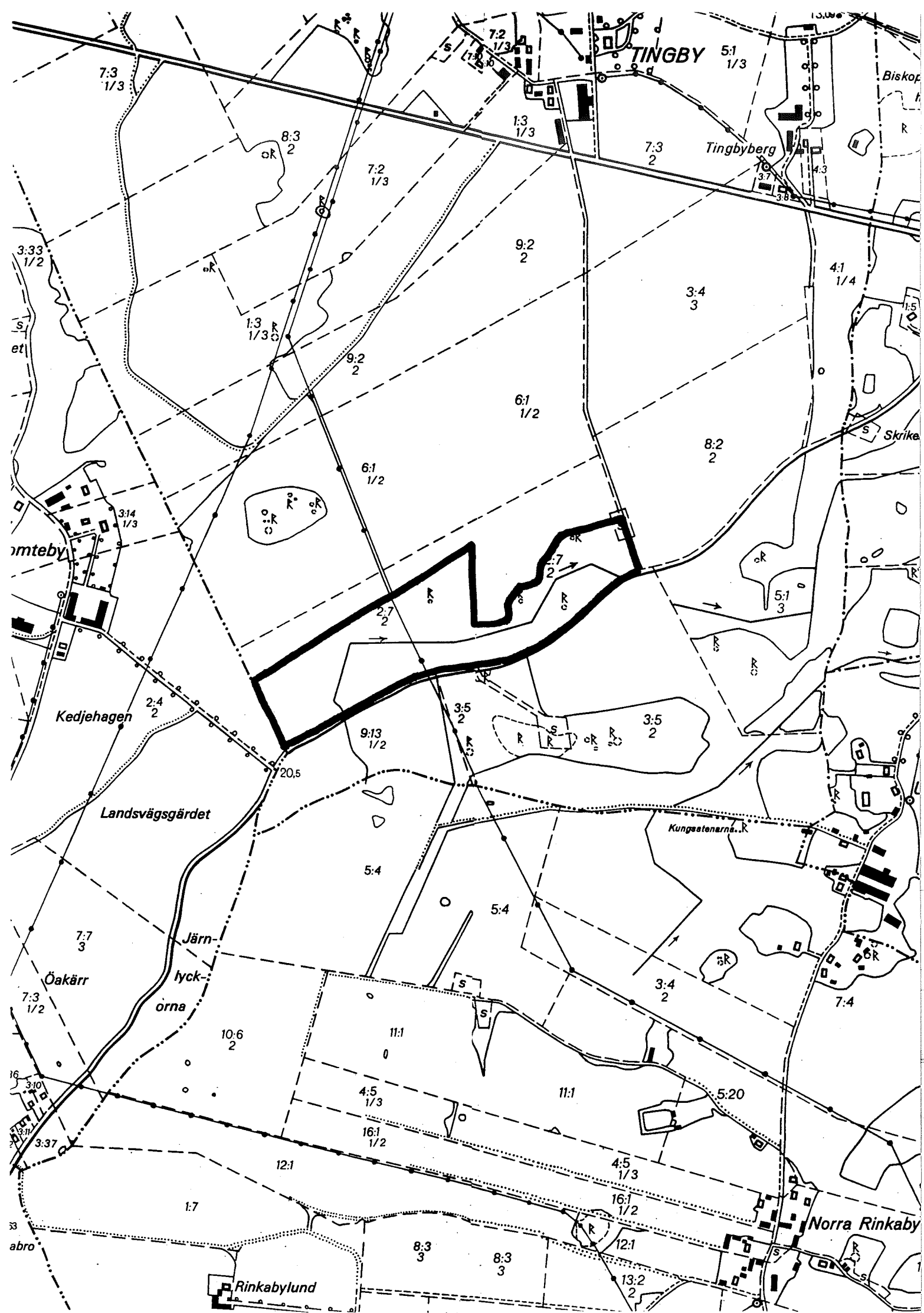
Sammanfattande värdetext: Stor, i huvudsak ekbevuxen, hagmark. Vidkroniga ekar och i de bästa delarna välbetad mark. Ca 70-80 % har tidigare någon gång brukats som åkermark. I kantzoner finns också helt opåverkad mark och de större, beväxta odlingsrösen utgör små torrängar i miniformat.

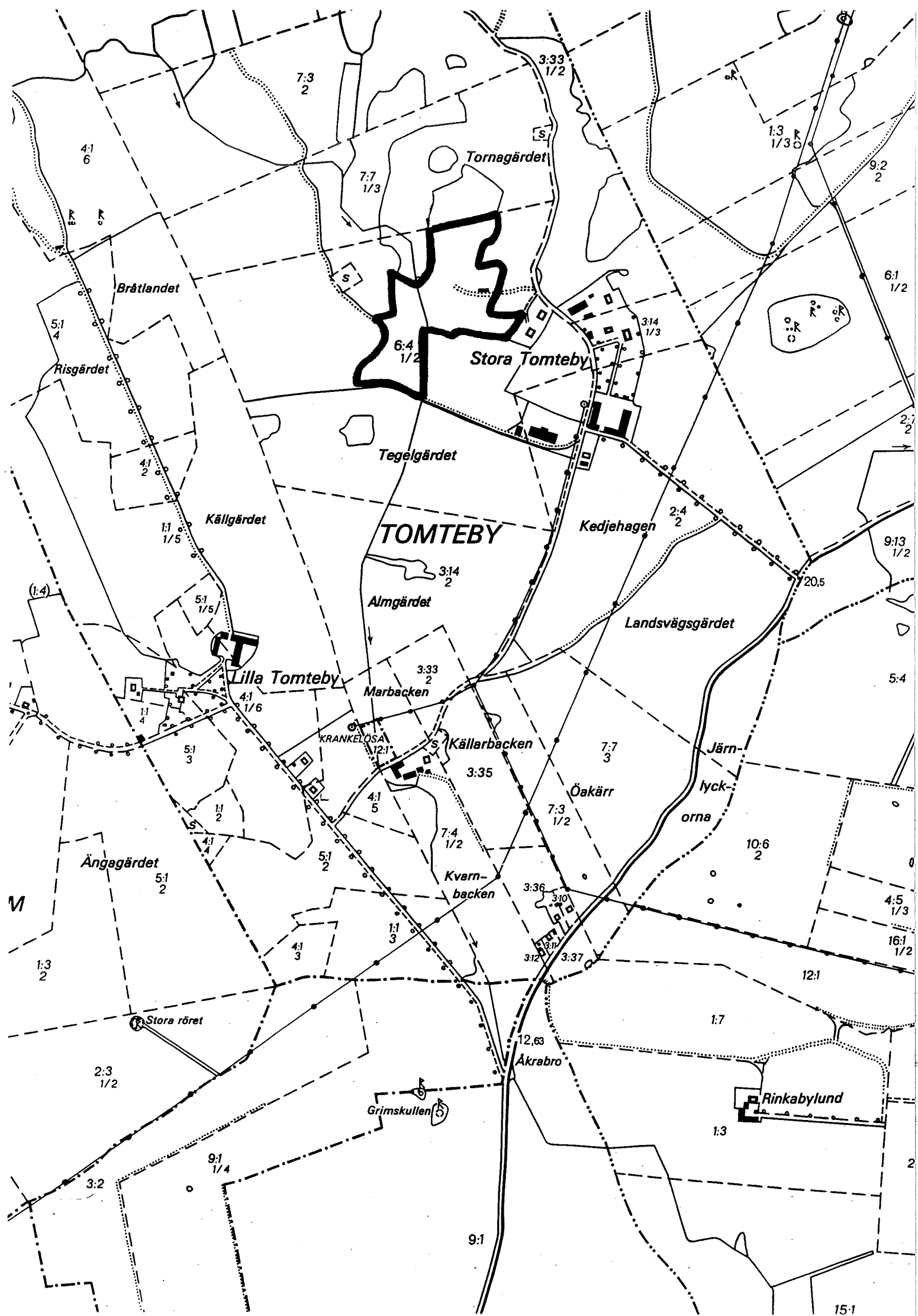
22. Ebbetorp

Klass III

Naturtyp:	Blandlövhage.
Vegetationstyper:	Rödvenäng (3) Fårsvingeltorräng (1) Tuvtåteläng (1)
Trädskikt:	Björk, ek.
Buskskikt:	En.
Täckningsgrad: (träd och buskar)	25-50 %, 50-75 %
Indikatorarter:	Blåsuga, gökärt, gullviva, mandelblomma.
Kulturhistoria:	Husgrunder, odlingsrösen, fornlämningar.
Hävd:	Nöt- och hästbete måttlig hävd 100 %.
Ingrepp och påverkan:	Ingen påverkan syns i objektet.
Förslag till åtgärder:	Ytterligare röjning och gallring.
Sammanfattande värdetext:	Småkuperad blandlövhage med björk och ek i trädskiktet. Hagen är nyligen röjd, men ytterligare gallring och röjning är önskvärd.

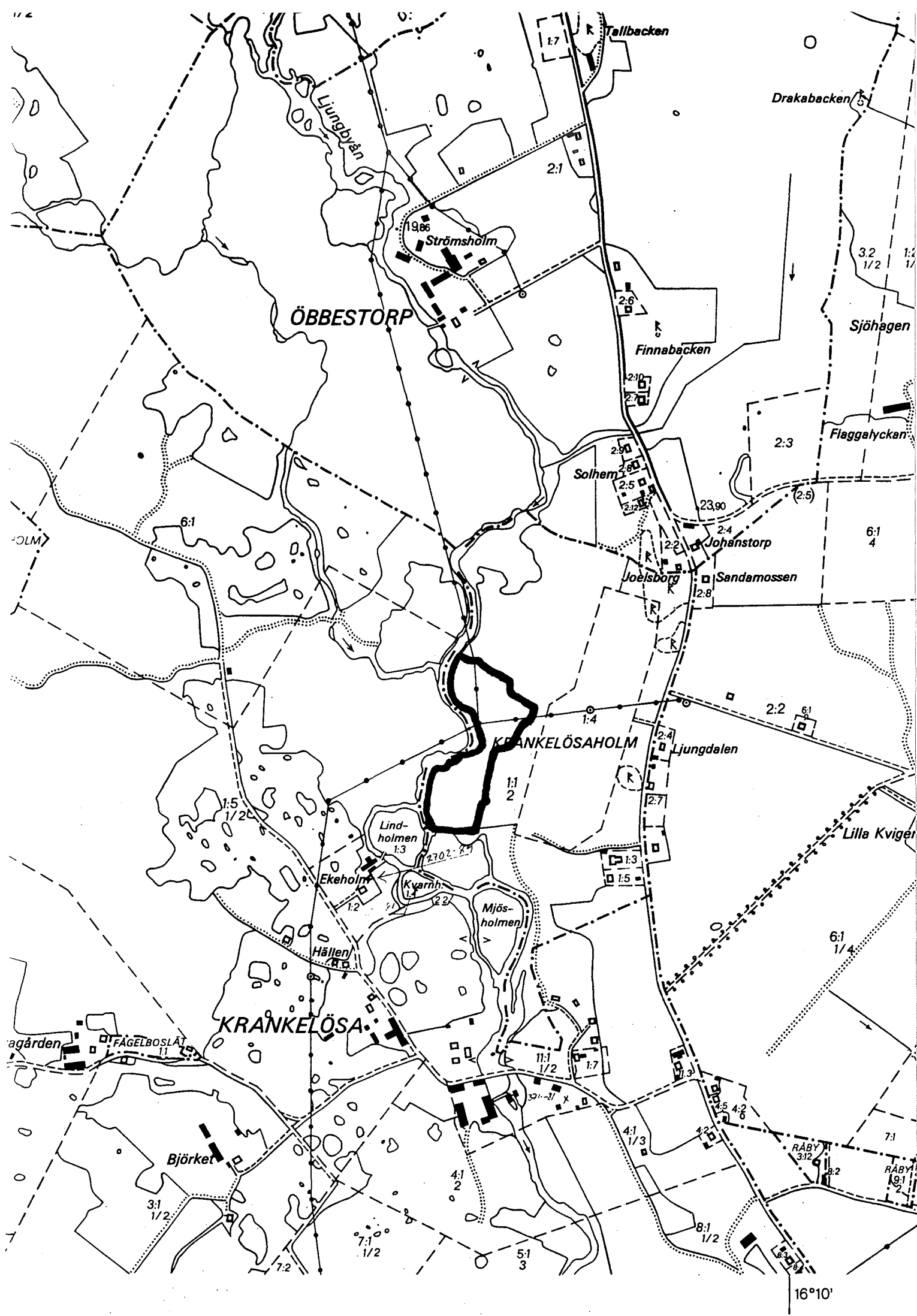
Naturtyp:	Ekhage.
Vegetationstyper:	Hagen varierar i fuktighetsgrad. Det skär ett dike tvärs genom hela objektet och centralt är marken fuktig. Tuv-tåtel-fuktäng dominerar. Lokalt övergår denna i högört-äng. En något trivial rödvenäng är vanlig på den friska marken. Hagens största naturvärde ligger i de mycket artrika torrängarna som täcker kullarna i den nordöstra delen. Här dominerar fårsvingeltorräng, men även örtrik torräng förekommer.
Trädskikt:	Ek dominerar trädskiktet och växer tätast på kullarna. Ett fåtal björkar, aspar, askar, tallar och granar finns också representerade. Al växer i fuktstråket.
Buskskikt:	Nypon, hagtorn, slån och en växer i buskskiktet.
Indikatorarter:	Ett stort antal indikatorarter finns i hagmarken. På torrbackarna växer vårbrodd, ljung, blåklocka, knägräs, brudbröd, solvända, flentimotej och backsippa. Dessutom finns darrgräs, harstarr, gökärt, sommafibbla, stagg, svinrot och ängsvädd.
Kulturrehistoria:	Kulturrehistoriska spår i form av odlingsrösen och äldre åker finns. Dessutom finns fyra äldre fornlämningar.
Hävd:	Hagen betas av nötdjur och är till hälften välhävdad. Övriga delar är måttligt eller svagt hävdade.
Ingrepp och påverkan:	Lågområdena ser ut att vara svagt gödslade.
Förslag till åtgärder:	Ökat bete
Sammanfattande värdetext:	Det stora naturvärdet i hagmarken i Tingby är de torra ekbäckarna. Här växer flentimotej, brudbröd och flera bestånd med backsippa, alla arterna mindre vanligt förekommande i kommunen. De öppna partierna har i stora delar någon gång brukats som åker. Söder om Smedby-Ljungbyholmsvägen finns ett likartat område som inte hävdats under senare år.

24. Stora Tomteby

Klass III

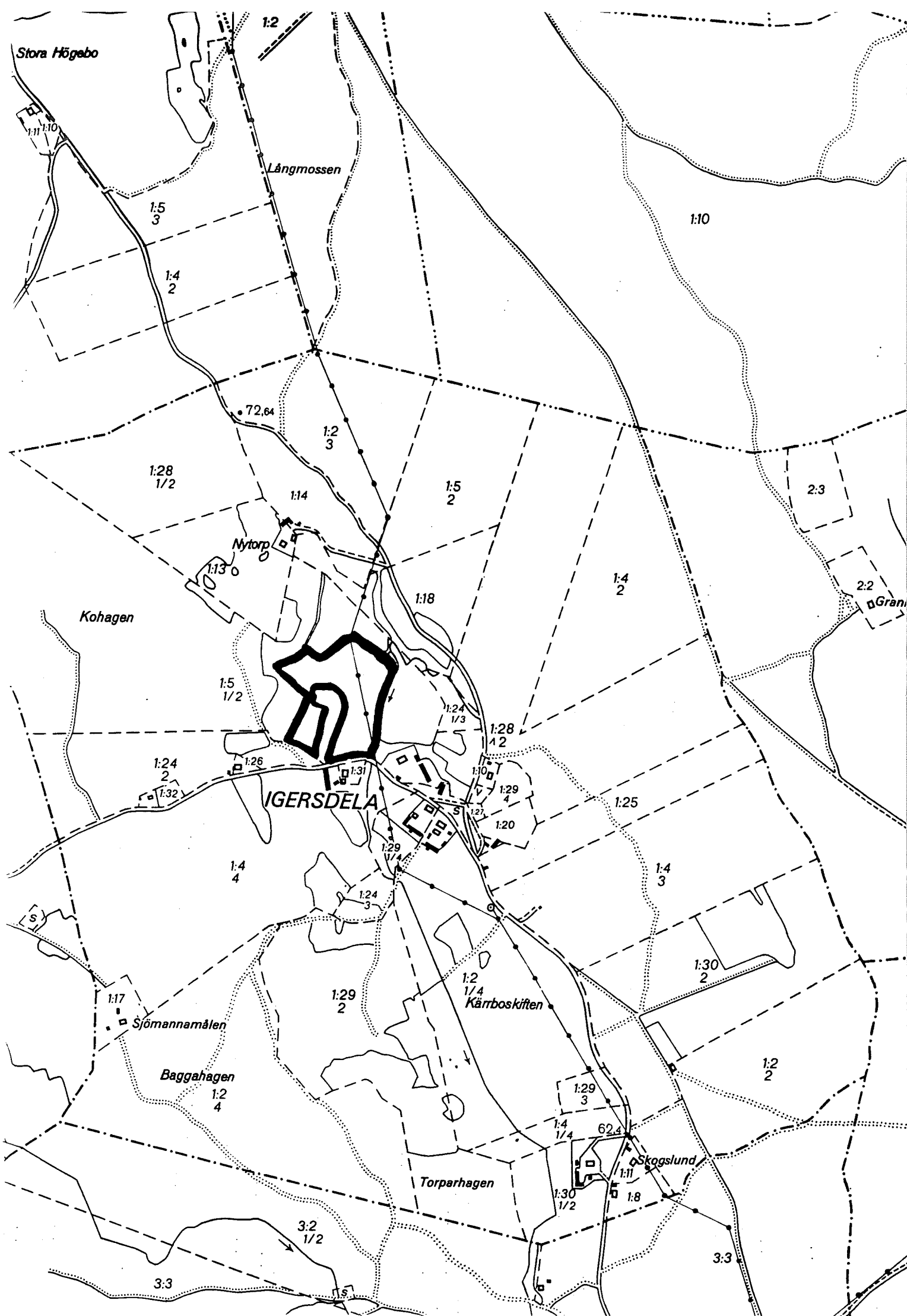
Naturtyp:	Ekhage.
Vegetationstyper:	Rödvenäng (3) Fårsvingeltorräng (2)
Träskikt:	<u>Ek</u> , oxel, björk, tall (i dunge).
Buskskikt:	En, slån, hassel.
Täckningsgrad: (träd och buskar)	25-50 %
Indikatorarter:	Vårbrodd, stagg, bockrot, backsippa, blåsuga, kattfot, darrgräs, betad ljung, knägräs, solvända, gökärt, sommarfibbla, jungfrulin, ängsvädd.
Kulturhistoria:	Äldre åker.
Hävd:	Nötbete måttlig hävd 75 % svagt hävdad 25 %
Ingrepp och påverkan:	Svag gödningspåverkan 50 %, stort stenupplag.
Förslag till åtgärder:	-
Sammanfattande värdetext:	Kuperad ekhage med mycket artrika torrängar. Övriga delar är mindre intressanta och består till ca 30-40 % av äldre åker.

25. Krankelösaholm

Klass III

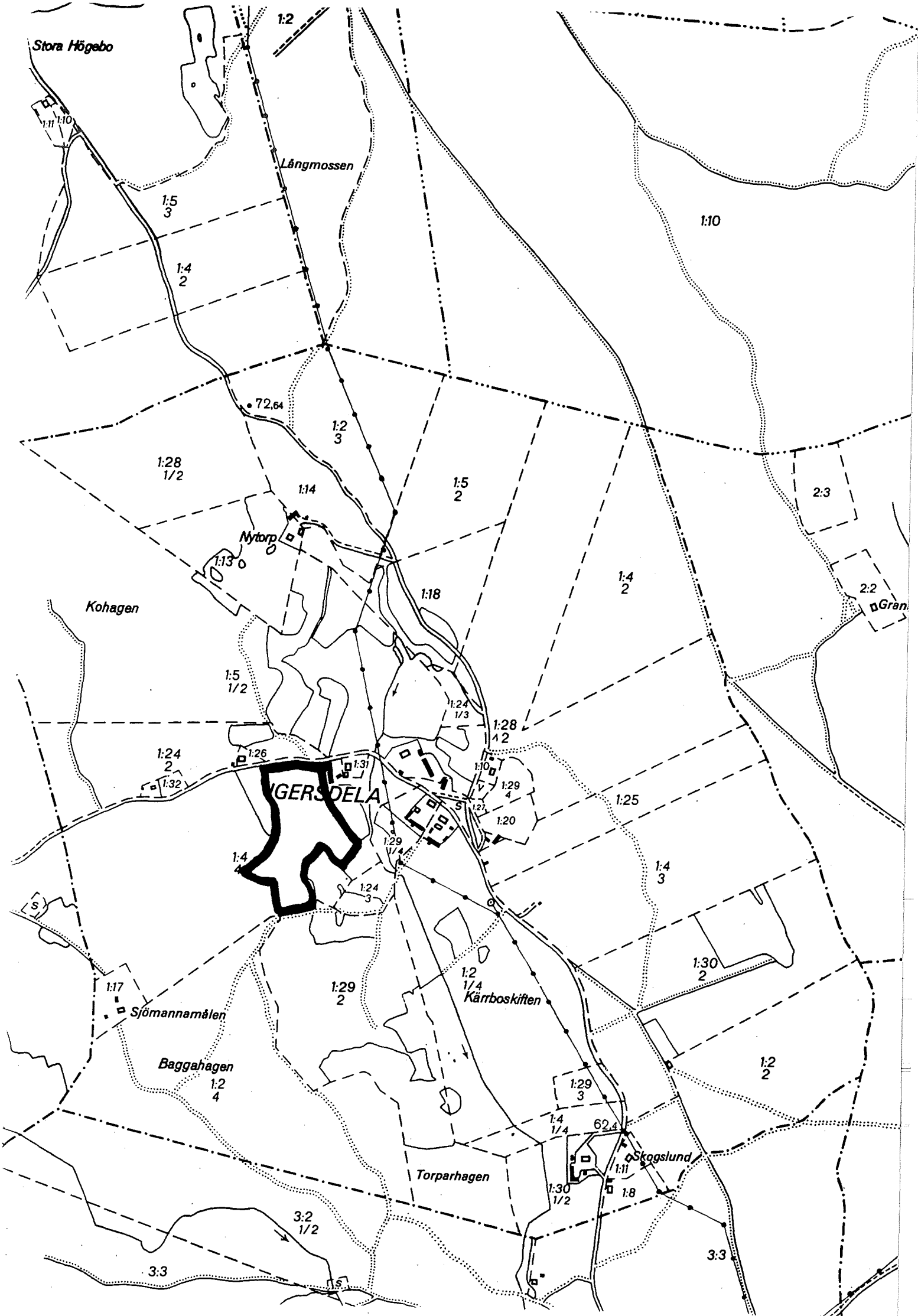
Naturtyp:	Blandlövhage.
Vegetationstyper:	Rödvenäng (2) Fårsvingeltorräng (2) Blåbär-lingonrished (1)
Trädskikt:	<u>Ek</u> , <u>björk</u> , tall, gran.
Buskskikt:	<u>Hassel</u> , en, slån, nypon (tätt sly).
Täckningsgrad: (träd och buskar)	50-75 %
Indikatorarter:	Vårbrodd, brudbröd, solvända, gökärt, gullviva, back-sippa, ängsvädd, skogsklöver, darrgräs, stor och liten blåklocka, knägräs, slätterfibbla, bockrot, nattviol, jungfrulin, ängsskallra.
Kulturhistoria:	Odlingsrösen.
Hävd:	Nötbete måttlig hävd 25 % svagt hävdad 75 %
Ingrepp och påverkan:	-
Förslag till åtgärder:	Röjning och gallring. Ökat betestryck.
Sammanfattande värdetext:	Mycket naturskönt område vid Ljungbyån. Området har stor betydelse för rörligt friluftsliv. Skuggning och svagt bete har gjort vegetationstyperna något artfattiga. Rödvenängen är på flera ställen på väg mot mer lund-artade vegetationssamhällen. Det finns en fin torrbacke centralt i hagmarken.

26. Igersdela 1

Klass III

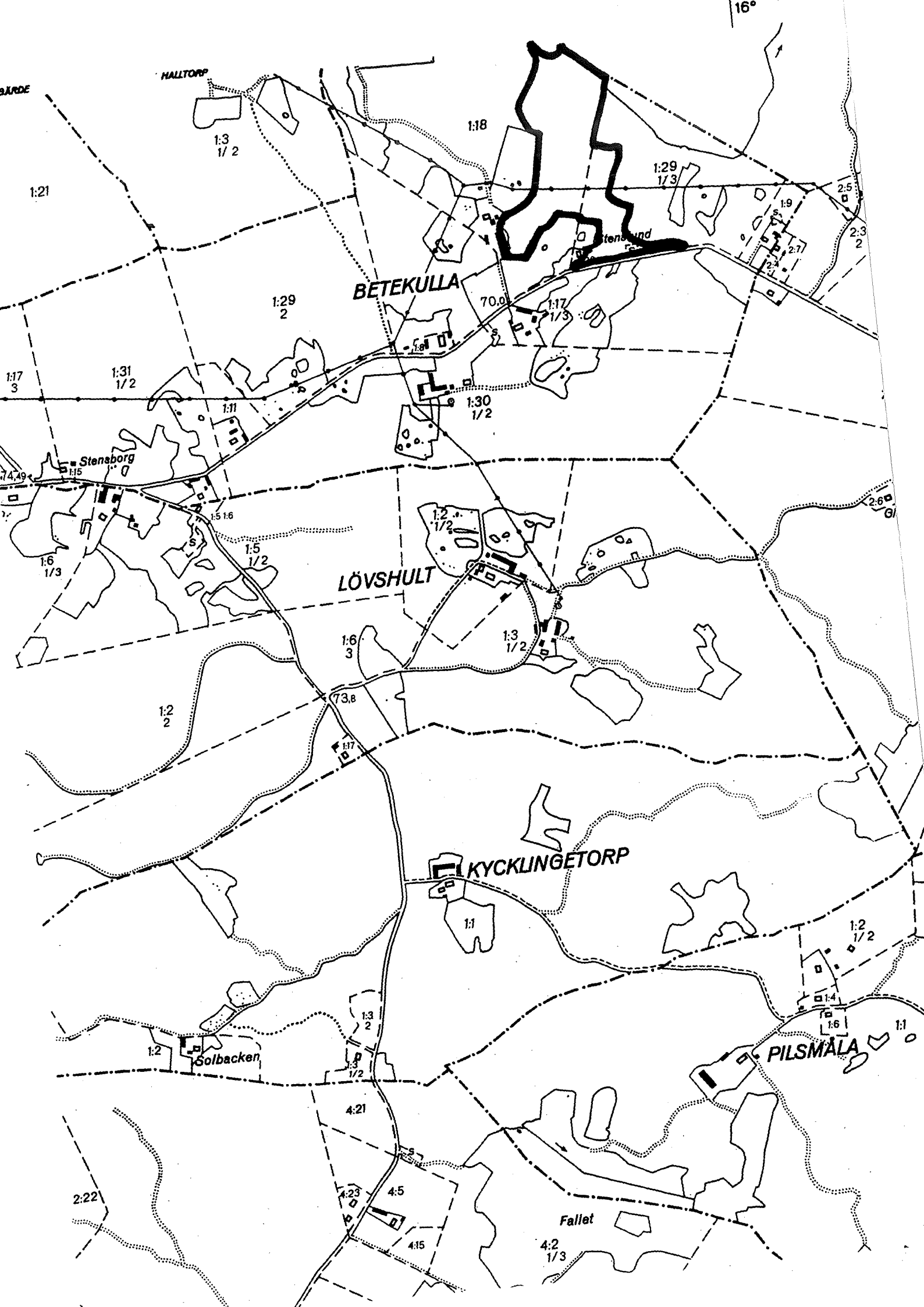
Naturtyp:	Öppen hagmark.
Vegetationstyper:	Rödvenäng (3) Rödvenhed (2) Blåbär-lingonrished (1)
Trädskikt:	Ek och tall (i ekdunge).
Buskskikt:	En, hassel, nypon.
Täckningsgrad: (träd och buskar)	0-25 %, 75-100 % (ekdunge)
Indikatorarter:	Blåsuga, betad ljung, stagg, bockrot, slåttergubbe, liten blåklocka, knägräs, sommarfibbla, prästkrage, gullviva.
Kulturhistoria:	Hamlad ask, äldre åker med odlingsrösen.
Hävd:	Nötbete måttlig hävd 100 %.
Ingrepp och påverkan:	Svag gödselpåverkan 25 %, tydlig gödselpåverkan 25 %.
Förslag till åtgärder:	-
Sammanfattande värdetext:	Öppen, tuvig hagmark med ek-talldunge på höjdrygg. Hagen är måttligt hävdad och vissa delar är kvävegödselpåverkade. Ca 30-40 % av marken har varit uppodlad. Finast är ett mindre område norr om dungen där ljungbeväxta tuvor ger variation till ett hedartad vegetationssamhälle.

27. Igersdela 2

Klass III

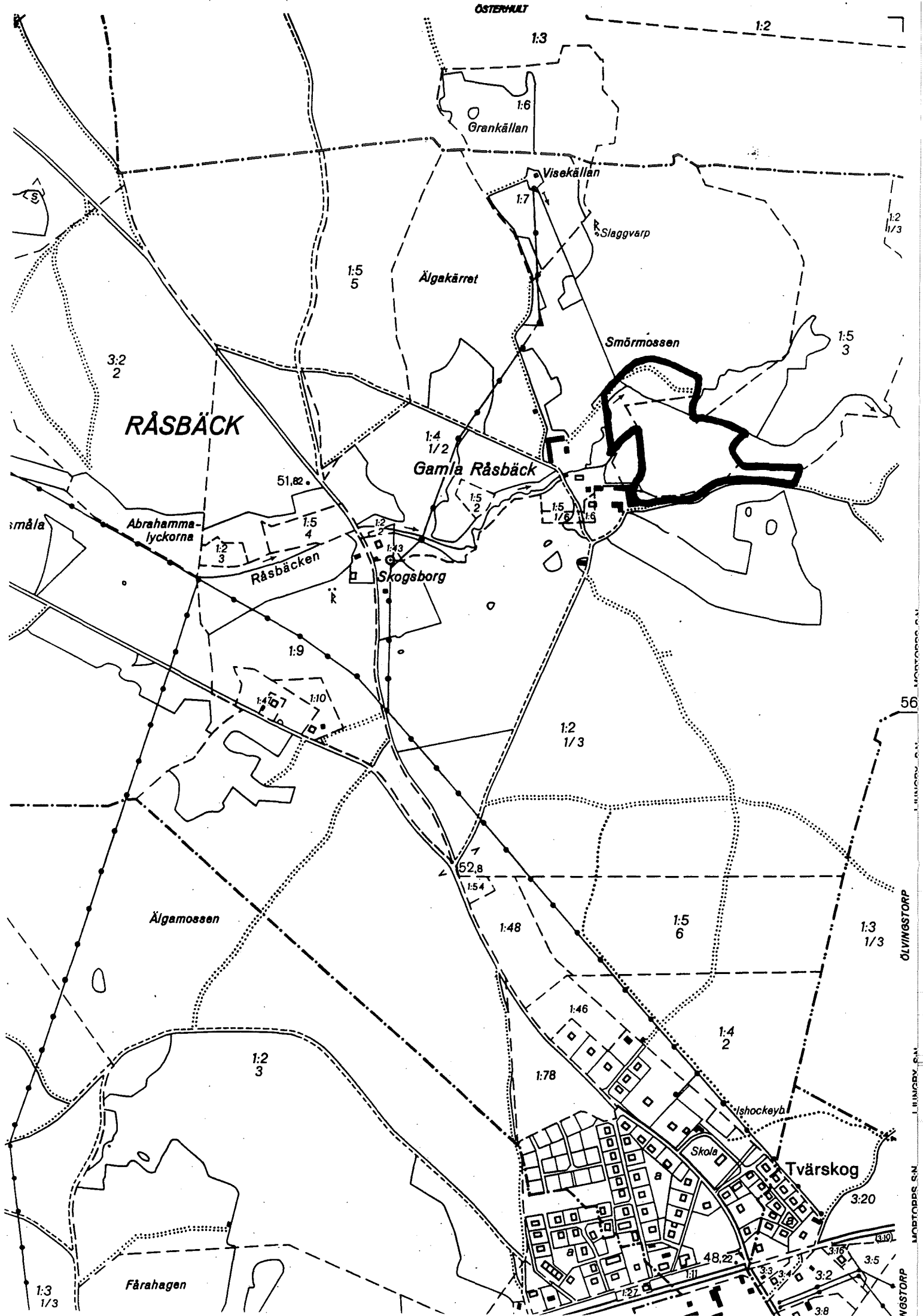
Naturtyp:	Björkhage.
Vegetationstyper:	Rödvenhed (3) Blåbär-lingonrished (1)
Trädsikt:	<u>Björk</u> , ek, oxel, alsly.
Busksikt:	En, hassel.
Täckningsgrad: (träd och buskar)	25-50 %
Indikatorarter:	Vårbrodd, slåttergubbe, liten blåklocka, knägräs, stagg, kattfot, darrgräs, stor blåklocka, nattviol, gullviva.
Kulturhistoria:	Hamlade askar i kanten mot vägen. Odlingrösen.
Hävd:	Nötbete svagt hävdat 100 %.
Ingrepp och påverkan:	Svag gödsling 25 % (äldre åker).
Förslag till åtgärder:	Buskröjning och framför allt ökat betestryck.
Sammanfattande värdetext:	Hage med ungbjörk och mycket alsly. Marken är gallrad relativt nyligen, vegetationen är gräsdominerad och hedartad med mycket kruståtel. Ca 30-40 % i östra delen av hagen har varit uppodlad, men västra delen har troligen varit betes- eller slåttermark under mycket lång tid, om än den varit något igenväxt under en tid. Hagmarken kan bli mycket fin om alslyet röjs bort och om betestrycket ökar.

28. Betekulla

Klass III

Naturtyp:	Björkhage.
Vegetationstyper:	Rödvenäng (3) Tuvtåteläng (2) Sydlig variant av blåtåtelufuktäng (2) Rödvenhed (2) Stagghed (1)
Trädskikt:	<u>Björk</u> , ek, rönn, körsbär.
Buskskikt:	<u>En</u> , slån.
Täckningsgrad: (träd och buskar)	25-50 %
Indikatorarter:	Blåsuga, vårbrodd, slåttergubbe, darrgräs, knägräs, solvända, gökärt, stagg, svinrot, kattfot, betad ljung, liten blåklocka, harstarr, prästkrage, bockrot, jungfrulin, nattviol, skogsklöver.
Kulturrehistoria:	Äldre åker med odlingsrösen.
Hävd:	Nötbete måttlig hävd 50 % svagt hävdad 50 %
Ingrepp och påverkan:	Det som tidigare varit åkermark är dikat och gödslingspåverkat.
Förslag till åtgärder:	Gallring av björk i täta partier och ökat betestryck.
Sammanfattande värdetext:	Stor björkhage med stor del gammal åker, men också stor del naturlig mark. Den naturliga marken är till största delen rödvenhed. Även fint utbildade och artrika torrbackar finns närmast vägen.

ÖSTERHULT

1:2

1:3

1:6

Grankällan

Visekällan

1:7

Slaggvårp

Älgakärret

1:5
5

Smörmossen

1:5
3

3:2
2

RÅSBÄCK

1:4
1/2
Gamla Råsbäck

51.82

Abrahamma-
lyckorna

Råsbäcken

Skogsborg

1:9

1:10

1:2
1/3

62.8

1:54

1:48

1:5
6

1:3
1/3

Älgamossen

1:2
3

1:78

1:46

1:4
2

Is hockeyb.

Skola

Tvärskog

3:20

48.22

Fårahagen

1:3
1/3

56

ÖLVINGSTORP

LUNGVY S.N.

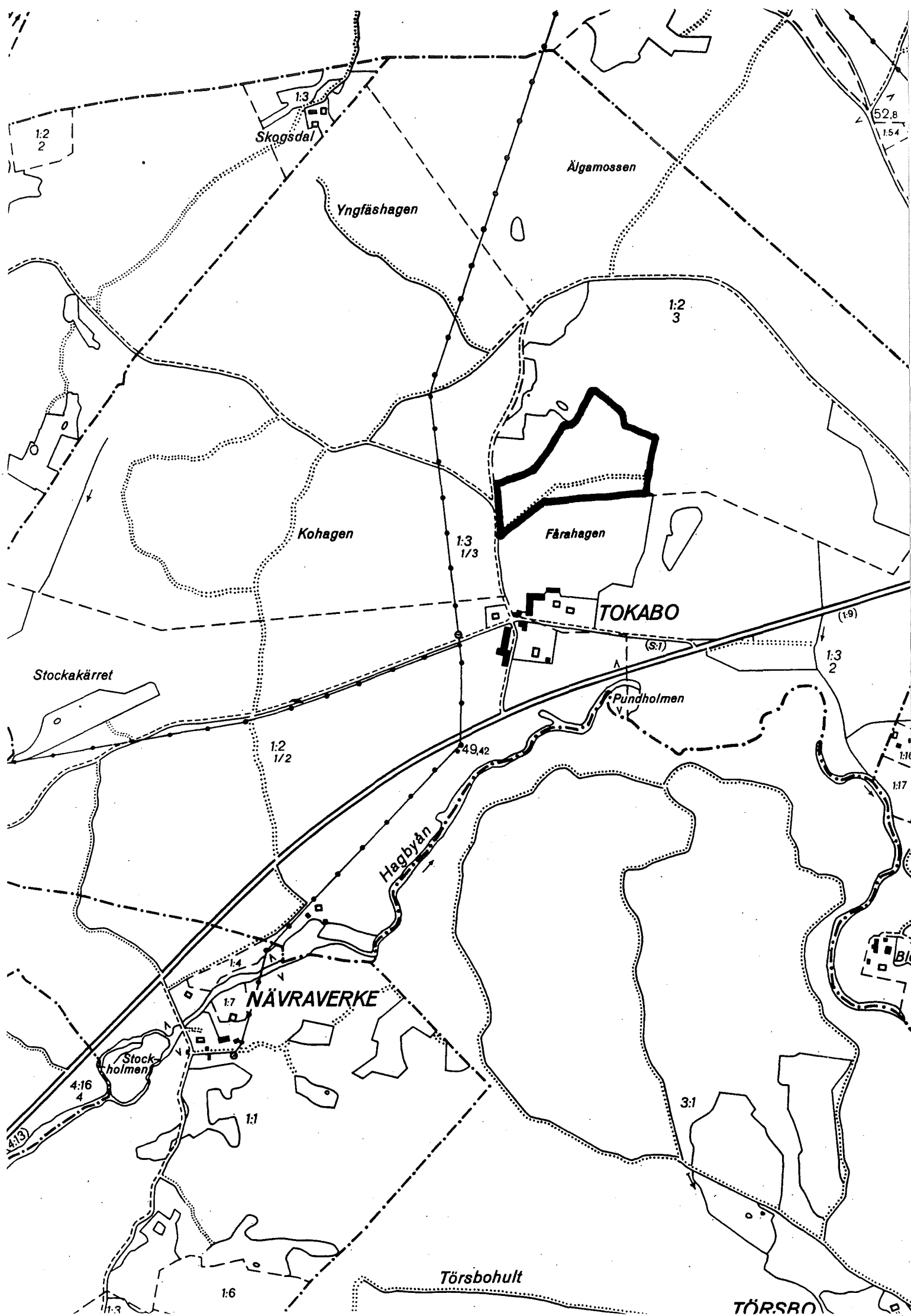
MÖSTORPS S.N.

NGSTORP

29. Råsbäck

Klass III

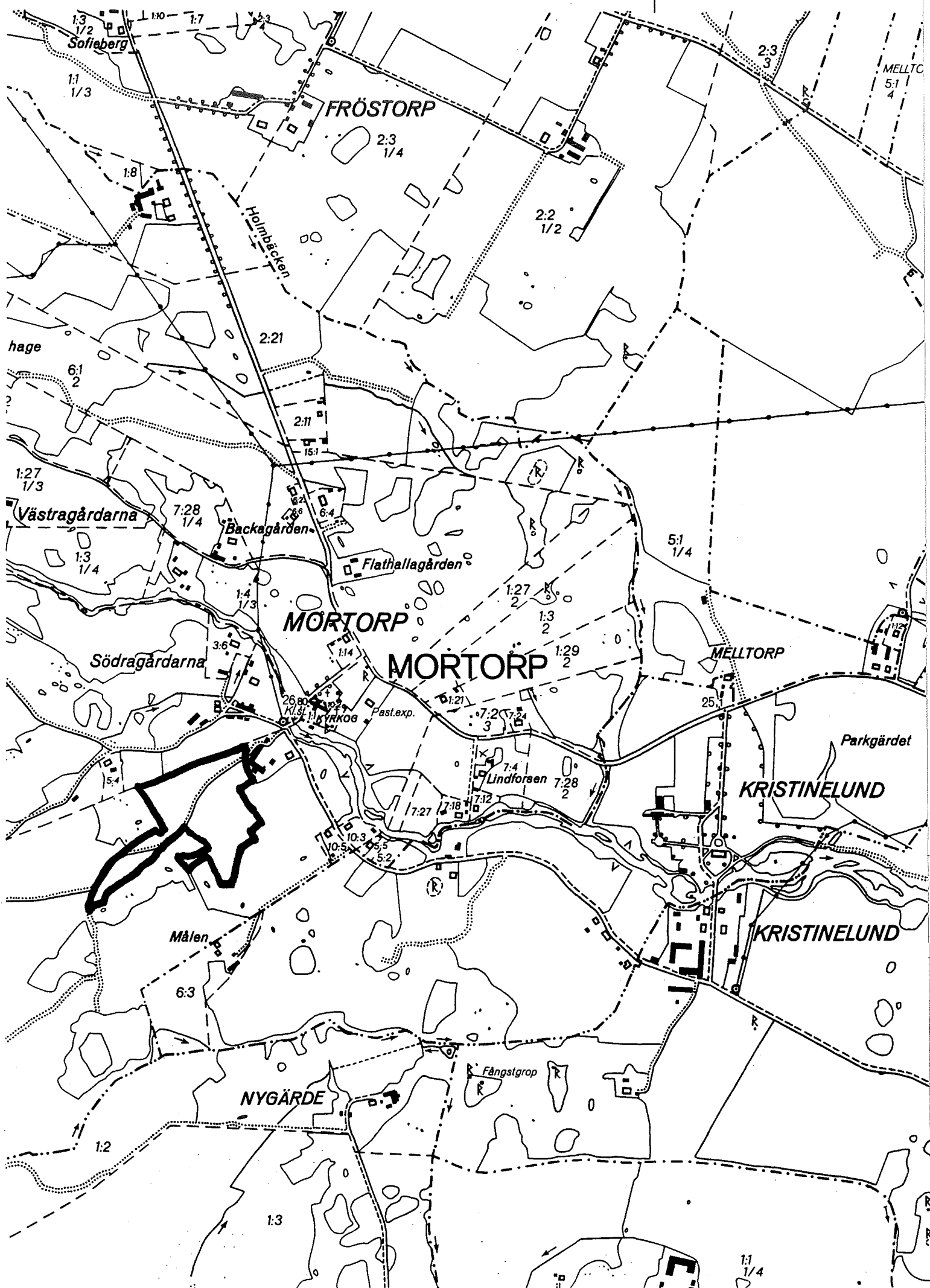
Naturtyp:	Björkhage.
Vegetationstyper:	Rödvenäng (3) Rödvenhed (1) Fårsvingeltorräng (1)
Trädskikt:	<u>Björk</u> , ek, rönn.
Buskskikt:	En, nypon, slån, hassel.
Täckningsgrad: (träd och buskar)	25-50 %
Indikatorarter:	Blåsuga, knägräs, gökärt, jungfrulin, darrgräs, sommarfibbla, prästkrage, bockrot, skogsklöver.
Kulturhistoria:	Äldre åker med odlingsrösen.
Hävd:	Häst- och nötbete välhävdad 50 % måttlig hävd 50 %
Ingrepp och påverkan:	-
Förslag till åtgärder:	Röjning av buskskikt.
Sammanfattande värdetext:	En riktig "svensk björkhage" med buskskikt av en och hassel. Centralt, och framför allt i norr, mycket tätt buskskikt. I övrigt välbetad, blockrik och mycket bildskön björkhage. Vegetationstyperna är något artfattiga.

30. Tokabo

Klass III

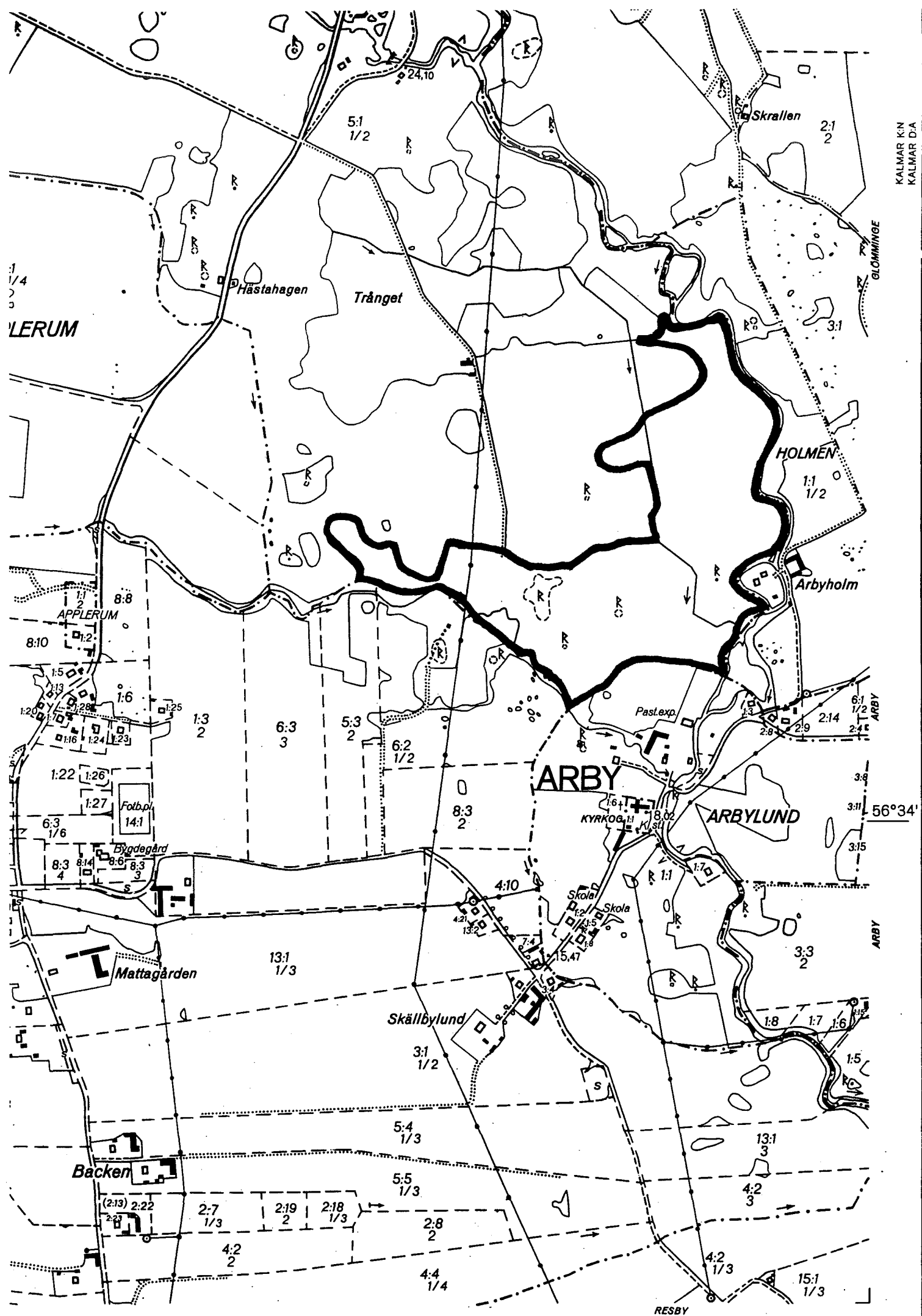
Naturtyp:	Björkhage.
Vegetationstyper:	Rödvenhed (3) Fårsvingeltorräng (2) Blåbär-lingonhed (1)
Trädskikt:	<u>Björk</u> , al, ek.
Buskskikt:	<u>En</u> , nypon.
Täckningsgrad: (träd och buskar)	25-50 %
Indikatorarter:	Vårbrodd, liten blåklocka, gökärt, prästkrage, stagg, bockrot, ängsvädd, blåsuga, kattfot, darrgräs, betad ljung, stor blåklocka, solvända, sommarfibbla, ängsskallra.
Kulturrehistoria:	-
Hävd:	Nötbete måttlig hävd 50 % svag hävd 50 %
Ingrepp och påverkan:	Svag gödslingspåverkan 25 %.
Förslag till åtgärder:	Fortsatt gallring och ökat betestryck.
Sammanfattande värdetext:	Björkhage med flera fina torrängar. Blockrik mark med berg i dagen. I östra delen är hagen nyligen gallrad, i väster är hagmarken öppnare.

31. Mortorp

Klass III

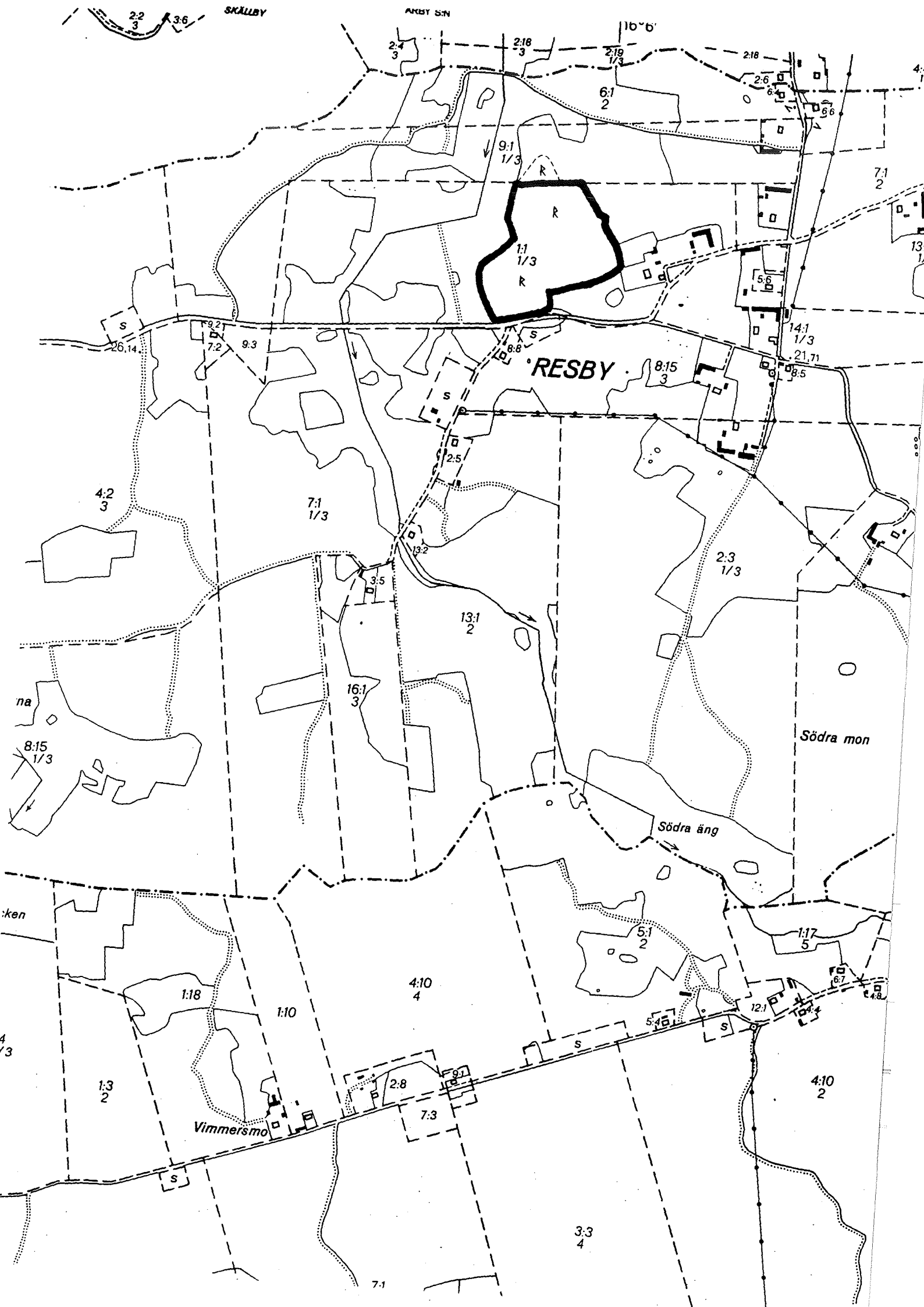
Naturtyp:	Björkhage.
Vegetationstyper:	Rödvenäng (2) Rödvenhed (2) Tuvtåteläng (2) Fårsvingeltorräng (1)
Träskikt:	<u>Björk</u> , tall, gran, rönn, ek, al.
Buskskikt:	En, hassel.
Täckningsgrad: (träd och buskar)	25-50 %.
Indikatorarter:	Vårbrodd, liten blåklocka, bockrot, blåsuga, slåttergubbe, betad ljung, stor blåklocka, sommarfibbla, stagg, ängsvädd.
Kulturhistoria:	Trägardebgård, äldre åker med odlingsrösen.
Hävd:	Nötbete måttlig hävd 50 % svagt hävdat 50 %
Ingrepp och påverkan:	Svag gödslingspåverkan 25 %, tydlig gödslingspåverkan 25 % (vid ladugården).
Förslag till åtgärder:	Röjning, ökat betestryck.
Sammanfattande värdetext:	Hagmark, bitvis något tätt, med mycket ungbjörk. Några mindre kullar med stenar och torrängs- eller hedvegetation. Öppna partier har brukats som åker och består av trivial rödvenäng eller tuvtåteläng.

32. Kristinelund

Klass II

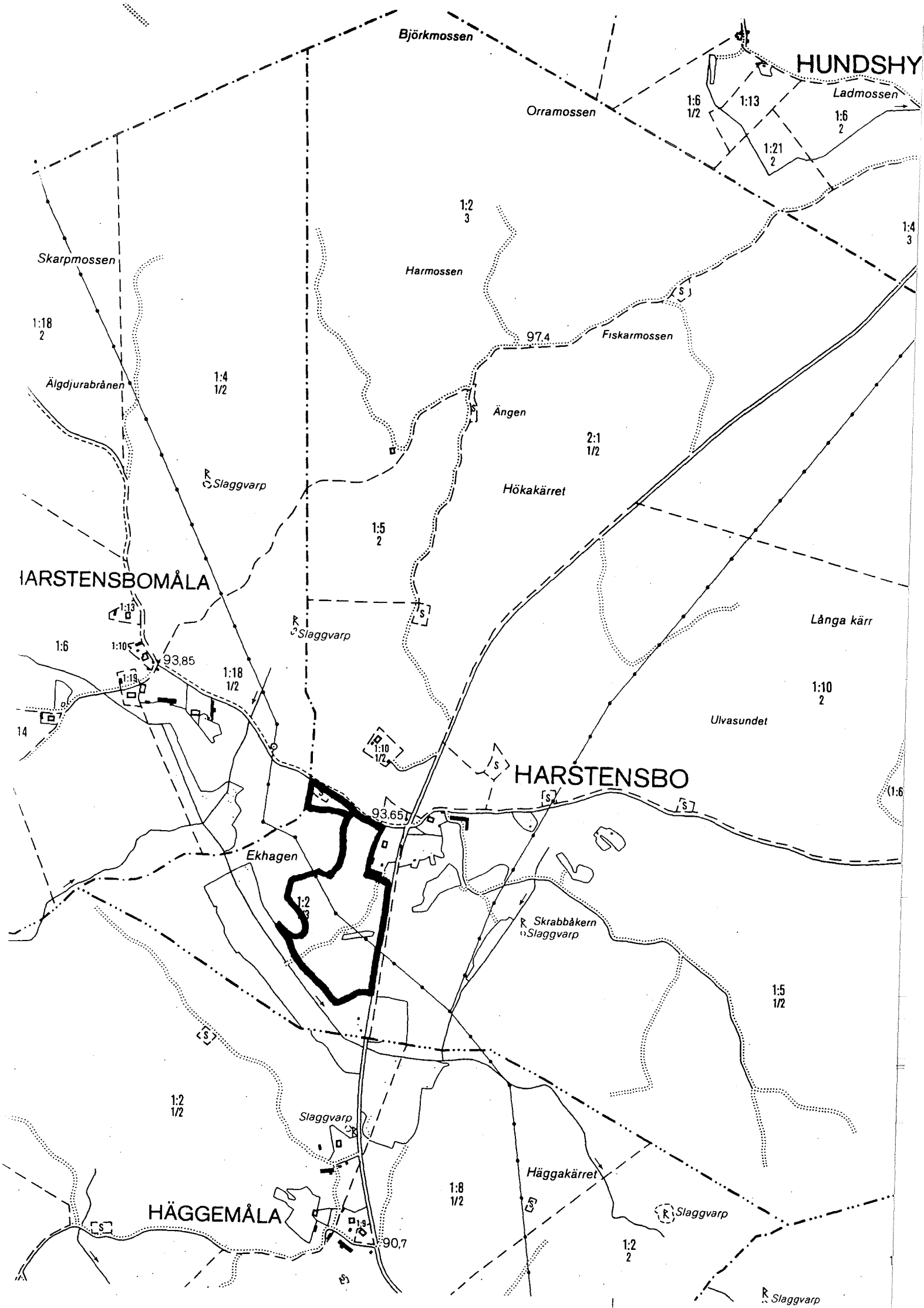
- Naturtyp:** Ekhage.
- Vegetationstyper:** Den största delen av hagmarken täcks av rödvenäng och tuvtåteläng. I torrare partier finns fårsvingeltorräng, och ett mindre parti är helt hedartad. Här finns rödvenhed.
- Trädskikt:** Vidkroniga ekar dominerar nästan helt trädskiktet, men här finns också björk, rönn, vildapel, asp, lind, gran och tall. Det glesa ekbeståndet är till största delen samlat på låga kullar. Omgivningen är mer öppen och består till stor del av gammal åkermark. Täckningsgraden av träd- och buskskiktet bedöms till 25-50 %.
- Buskskikt:** Buskskiktet är glest och består utöver flera hasselbestånd också av en, nypon, slån och hagtorn.
- Indikatorarter:** Flera indikatorarter finns i hagmarken. Tätast växer vårbrodd, liten blåklocka, gökärt, sommarfibbla, stagg och ängsvädd. Mera glest växande är blåsuga, slättergubbe, betad ljung, stor blåklocka, knägräs, gullviva och svinrot.
- Kulturhistoria:** Flertalet av de öppna ytorna har tidigare brukats som åker. Dessutom finns flera fornlämningar i form av husgrunder och stensättningar.
- Hävd:** Marken betas av nötdjur. Hävden är måttlig till svag.
- Ingrepp och påverkan:** Svag till tydlig gödslingspåverkan syns i de öppna partierna. En mindre del, däribland det hedartade området i södra delen är utan gödslingspåverkan.
- Förslag till åtgärder:** Ökat bete.
- Sammanfattande värdetext:** Ekhamnen i Arby har stora naturvärden med de vidkroniga, talrika ekarna i ett småkulligt, relativt öppet landskap. Svag till tydlig gödslingspåverkan i delar av objektet har gjort att vissa vegetationssamhällen är något artfattiga. Hamnen gränsar i öster till Hagbyån.

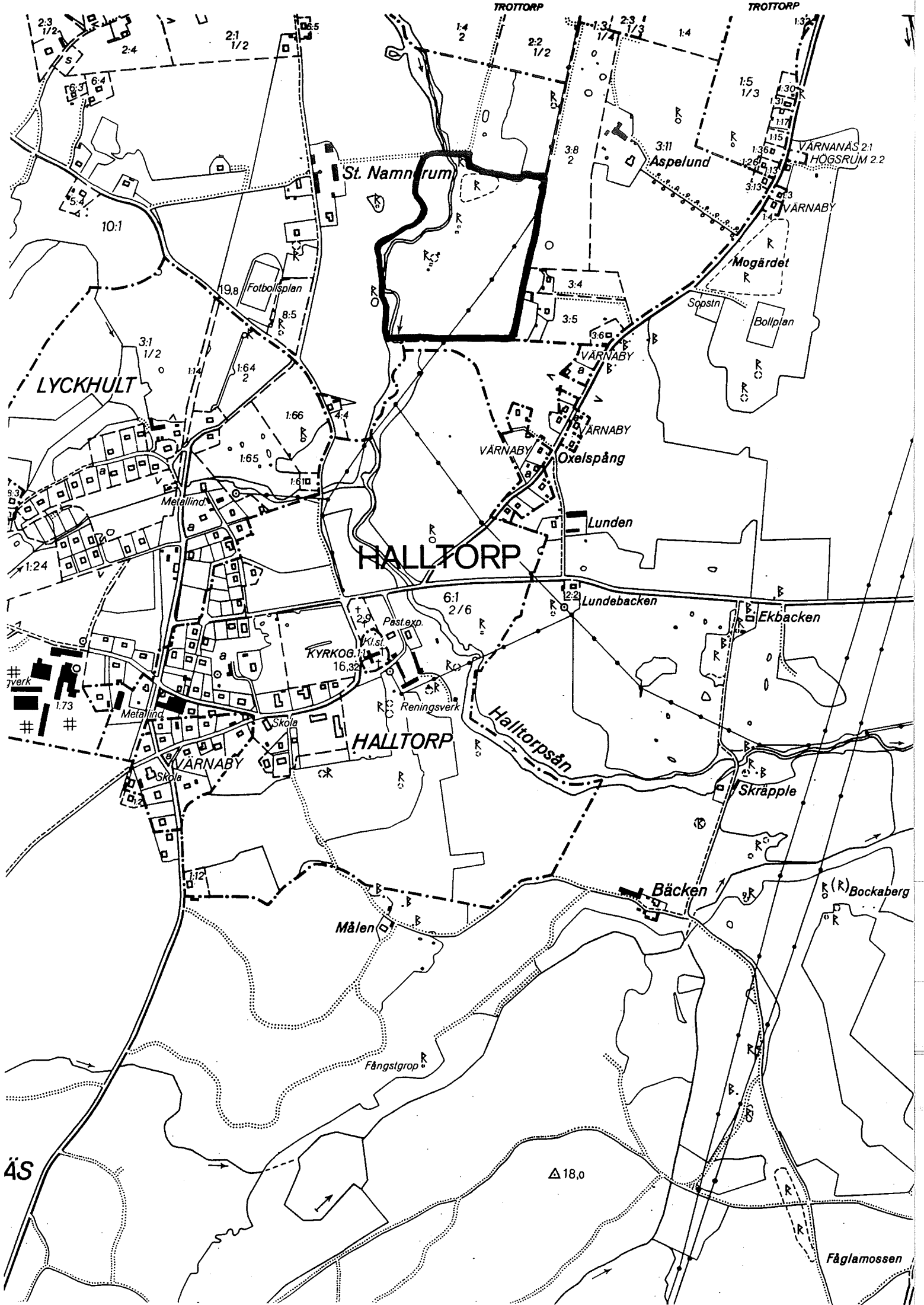
33. Resby

Klass III

Naturtyp:	Björkhage.
Vegetationstyper:	Rödvenäng (3) Fårsvingeltorräng (2)
Trädskikt:	<u>Björk</u> , ek, tall, gran, apel, rönn, körsbär.
Buskskikt:	Hagtorn, slån, nypon.
Täckningsgrad: (träd och buskar)	0-25 %, 50-75 %
Indikatorarter:	Kattfot, vårbrodd, betad ljung, liten blåklocka, gökärt, stagg, blåsuga, solvända, bockrot.
Kulturrehistoria:	Äldre åker med odlingsrösen, fornlämning.
Hävd:	Nötbete måttlig hävd 100 %.
Ingrepp och påverkan:	Svag gödslingspåverkan. Gödselupplag på torrbackarna som bör tas bort.
Förslag till åtgärder:	Ta bort de små gödselupplagen, röjning.
Sammanfattande värdetext:	Öppen mark med mer slutna dungar. Stor del av den öppna marken har tidigare någongång varit brukad som åker, och florán är något trivial. Det finns också mer opåverkade torrängar.

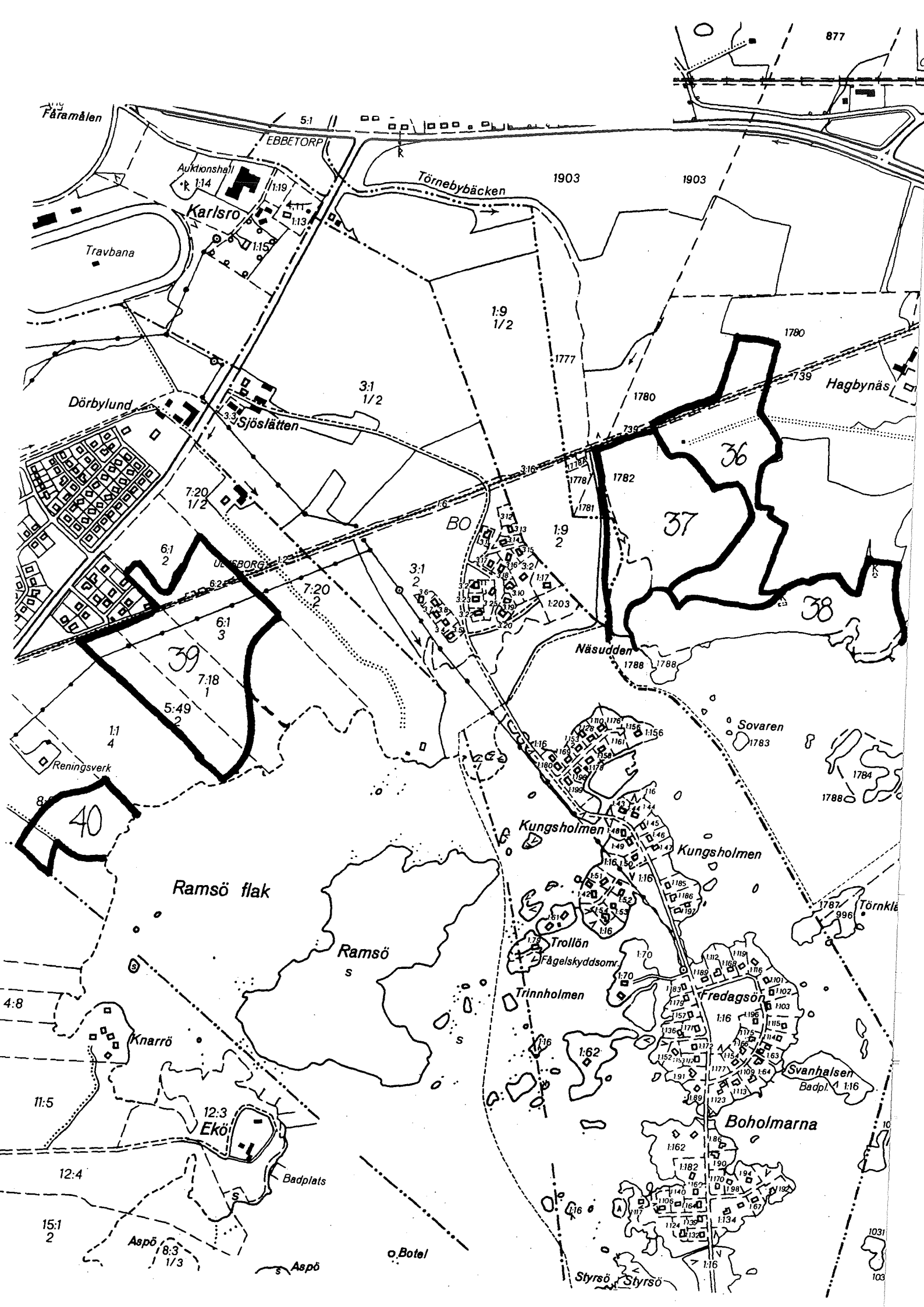
Naturtyp:	Blandlövhage.
Vegetationstyper:	Rödvenäng (3) Fårsvingeltorräng (2) Sydlig variant av blååtelfuktäng (1)
Trädsikt:	Ask, ek, lönn, björk, lind, rönn, oxel, tall, gran.
Busksikt:	<u>En</u> , <u>hassel</u> , slån, hagtorn, nypon.
Täckningsgrad: (träd och buskar)	25-50 %
Indikatorarter:	Vårbrodd, liten blåklocka, stagg, blåsuga, kattfot, harstarr, solvända, bockrot.
Kulturrehistoria:	Trägarde, stengärde, äldre åker med odlingsrösen, hamlade träd (ask, rönn, björk, lind).
Hävd:	Fårbete välhävdad 100 %
Ingrepp och påverkan:	Svag gödslingspåverkan 50 %.
Förslag till åtgärder:	-
Sammanfattande värde:	Kuperad, mycket välbetad och välskött blandlövhage. Små, äldre åkrar som numer betas omsluts av mer stenig och tuvig mark. Vid stenar och på tuvor är fårsvingeltorrängen vanlig, i övrigt dominerar rödvenäng. Båda vegetationstyperna är relativt artfattiga. Hamlade träd är mycket vanliga i hagen och förstärker intrycket av en ålderdomlig hagmark.

35. Stora Namnerum

Klass III

Naturtyp:	Björkhage.
Vegetationstyper:	Rödvenäng (3) Fårsvingeltorräng (1) Rödvenhed (1)
Trädskikt:	<u>Björk</u> , ek, rönn, bok.
Buskskikt:	<u>En</u> , slån, nypon, hagtorn, hassel.
Täckningsgrad: (träd och buskar)	25-50 %.
Indikatorarter:	Vårbrodd, betad ljung, liten blåklocka, gökärt, ängs- vädd, blåsuga, kattfot, rödklint, sommarfibbla, stagg.
Kulturrehistoria:	Stengärdesgård, äldre åker med odlingsrösen, forntida husgrunder och stensträngar.
Hävd:	Nötbete välhävdad 75 % måttlig hävd 25 %
Ingrepp och påverkan:	Svag gödslingspåverkan 75 %.
Förslag till åtgärder:	Röjning och gallring.
Sammanfattande värde-text:	Kortbetad björk-enhage med gamla odlingsrösen. Relativt artfattiga vegetationstyper, troligen svagt gödeselpå- verkat. Enen är talrik och i vissa fall storvuxen och vacker.

36. Kalmar 1

Klass II

- Naturtyp:** Annan träd- och buskbärande hagmark
- Vegetationstyper:** Fina, torra backar med rödvenhed och fårsvingeltorrängsvegetation. Välbetade ljungtuvor ger karaktär åt backarna. Små stagghedsområden ger variation.
- Trädskikt:** Trädskiktet är mycket glest och består av enstaka tall, ek, björk och rönn.
- Buskskikt:** Glest växande enbuskar ger karaktär åt marken. Slån och nypon växer också i hagen.
- Indikatorarter:** Välbetade ljungtuvor förekommer rikligt. Stagg är mycket vanlig i hagen. Vårbrodd, liten blåklocka, knägräs, gökärt, backnejlika och ögontröst är också noterade.
- Kulturhistoria:** -
- Hävd:** Hagmarken betas av häst och är mycket välhävdad.
- Ingrepp och påverkan:** Inga tecken.
- Sammanfattande värdetext:** Mycket välhävdad hagmark med fina torrängar. Marken betas av häst. Glest stående enbuskar och välbetade ljungtuvor ger karaktär åt hagmarken. Ett litet område norr om cykelvägen har samma karaktär, men är inte hävdad under senare tid.

Naturtyp: Havsstrandäng

Vegetationstyper: Stora bälten med bladvass-sävvegetation växer längst i söder mot Västra sjön. De inre delarna av detta vegetationsbälte är tydligt betespåverkade. Nästa bälte in mot fastmarken är en bred agnsäv-krypvenstrandäng. Den är delvis mycket tuvad. Denna övergår sedan i en smal remsa salttåg-rödsvingelstrandäng.

Indikatorarter: Krypven, strandkrypa, trift, kustarun, höstfibbla, havs-sälting och kärrsälting har noterats på havsstrandängen.

Kulturhistoria: -

Hävd: Strandängen betas av hästar och är i sin helhet välhåddad.

Ingrepp och påverkan: Törnebybäcken, med flygplatsen och mycket åkermark inom sitt avrinningsområde, rinner utmed havsstrandängen på sin väg till Västra sjön.

Sammanfattande värdetext: Mycket välbetad strandäng gränsande till Västra sjön. Strandängen sambetas med område nr 36 och är tillsammans med detta också ett från landskapsbildsynpunkt mycket värdefullt område.

38. Kalmar 3

Klass III

Naturtyp:	Björkhage.
Vegetationstyper:	Rödvenhed (3) Tuvtåteläng (1) Sydlig variant av blåtåteluftäng (1)
Trädskikt:	<u>Björk</u> , ek, tall, gran.
Buskskikt:	<u>En</u> , nypon.
Täckningsgrad: (träd och buskar)	50-75 %
Indikatorarter:	Stagg, gökärt, liten blålocka, bockrot.
Kulturrehistoria:	Stengärdesgård.
Hävd:	Fårbete måttlig hävd 25 % svag hävd 75 %
Ingrepp och påverkan:	-
Förslag till åtgärder:	Ökat bete. Rönjning och ev gallring.
Sammanfattande värdeord:	Björkhage med stort inslag av barrträd och enbuskar. På grund av det täta trädskiktet och det svaga betetrycket är marken gräsdominerad.

39. Dörby 1

Klass III

- Naturtyp:** Annan träd- och buskbärande hagmark.
- Vegetationstyper:** Rödvenhed (3)
Fårsvingeltorräng (2)
Tuvtåteläng (1)
Sydlig variant av blåttåteluftäng (1)
- Trädskikt:** Björk, tall, körsbär, ek.
- Buskskikt:** En, nypon, slån.
- Täckningsgrad:** 0-25 %.
(träd och buskar)
- Indikatorarter:** Kattfot, vårbrodd, liten blåklocka, knägräs, backnejlika, ögontröst, solvända, gökärt, sommarfibbla, stagg.
- Kulturhistoria:** -
- Hävd:** Hästbete välhävdad 50 %
svagt hävdad 50 %
- Ingrepp och påverkan:** -
- Förslag till åtgärder:** Ökat bete på fastigheten i nordost.
- Sammanfattande värdetext:** Tuvig, stenig och delvis torr enbuskmark. Flera fina torrängar. I södra delen en stor, ganska tätt bevuxen talldunge.

40. Dörby 2

Klass III

Naturtyp: Havsstrandäng.

Vegetationstyper: Bladvass-sävvegetation (3)
Agnsäv-krypvenstrandäng (3)
Salttåg-rödsvingelstrandäng (3)

Indikatorarter: Krypven, trift, kustarun, strandkrypa, höstfibbla, havssälting.

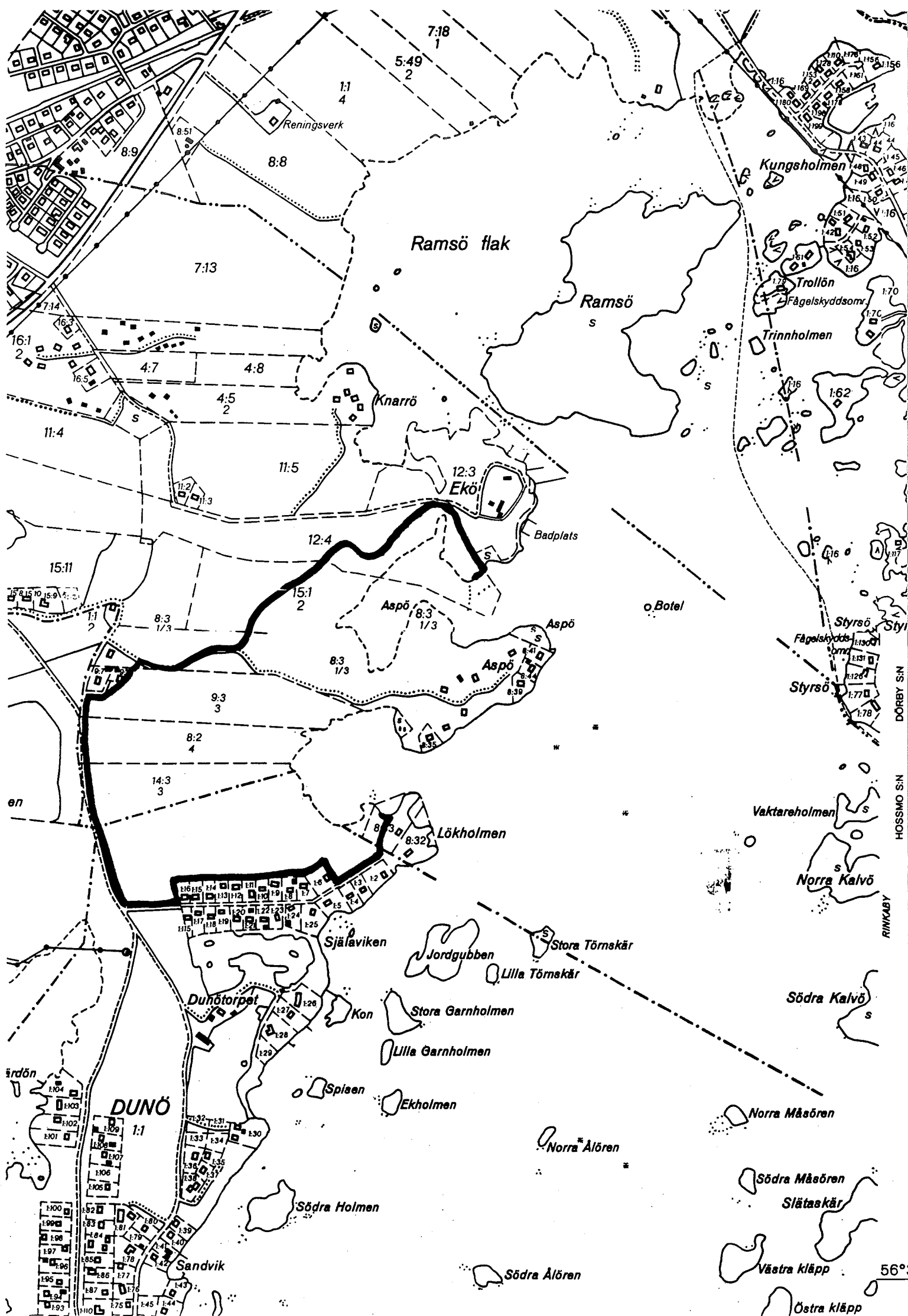
Kulturhistoria: -

Hävd: Hästbete välhävdad 100 %

Ingrepp och påverkan: -

Förslag till åtgärder: -

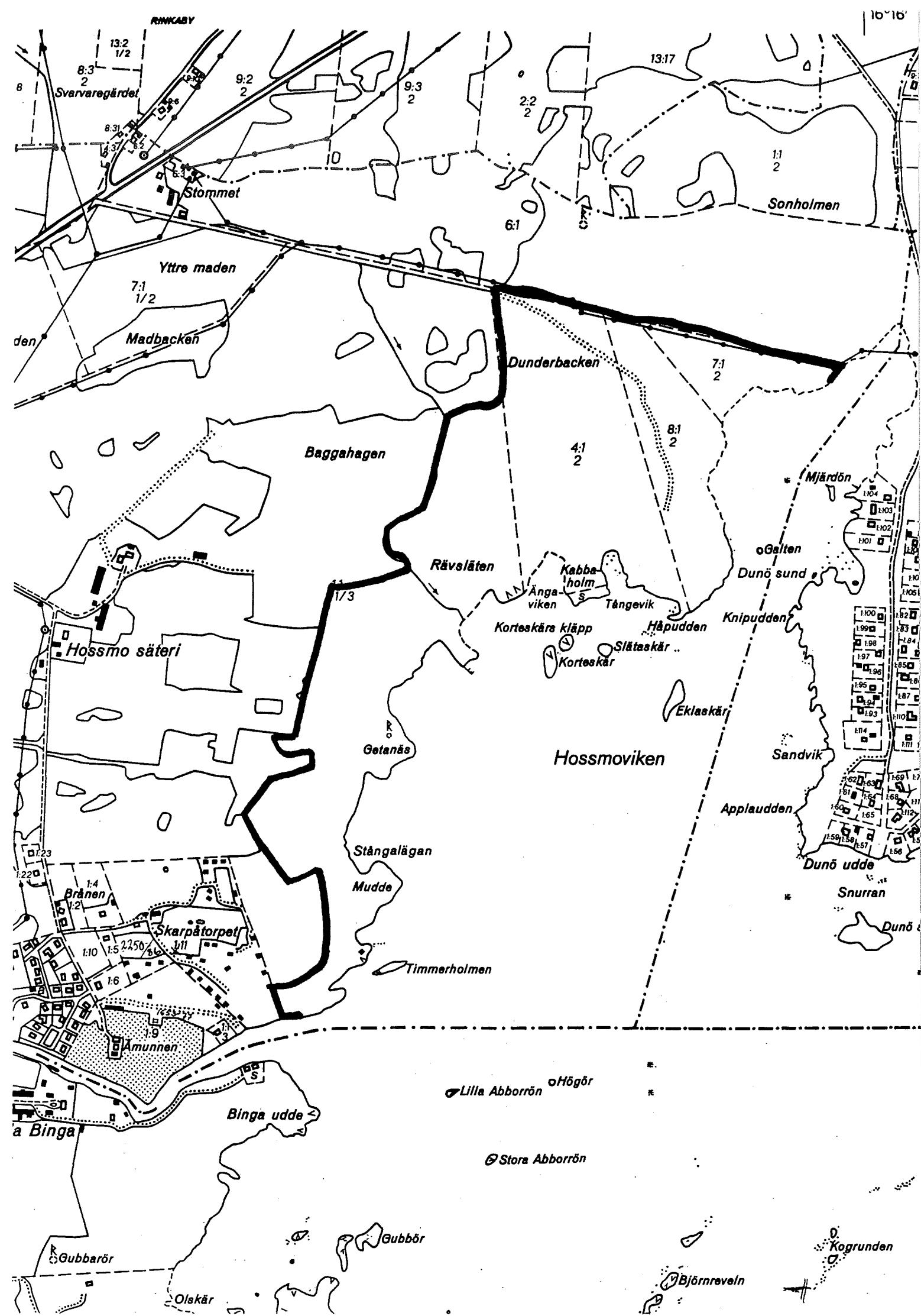
Sammanfattande värdetext: Väl utbildad strandäng innanför Ramsö flak som betas av hästar.

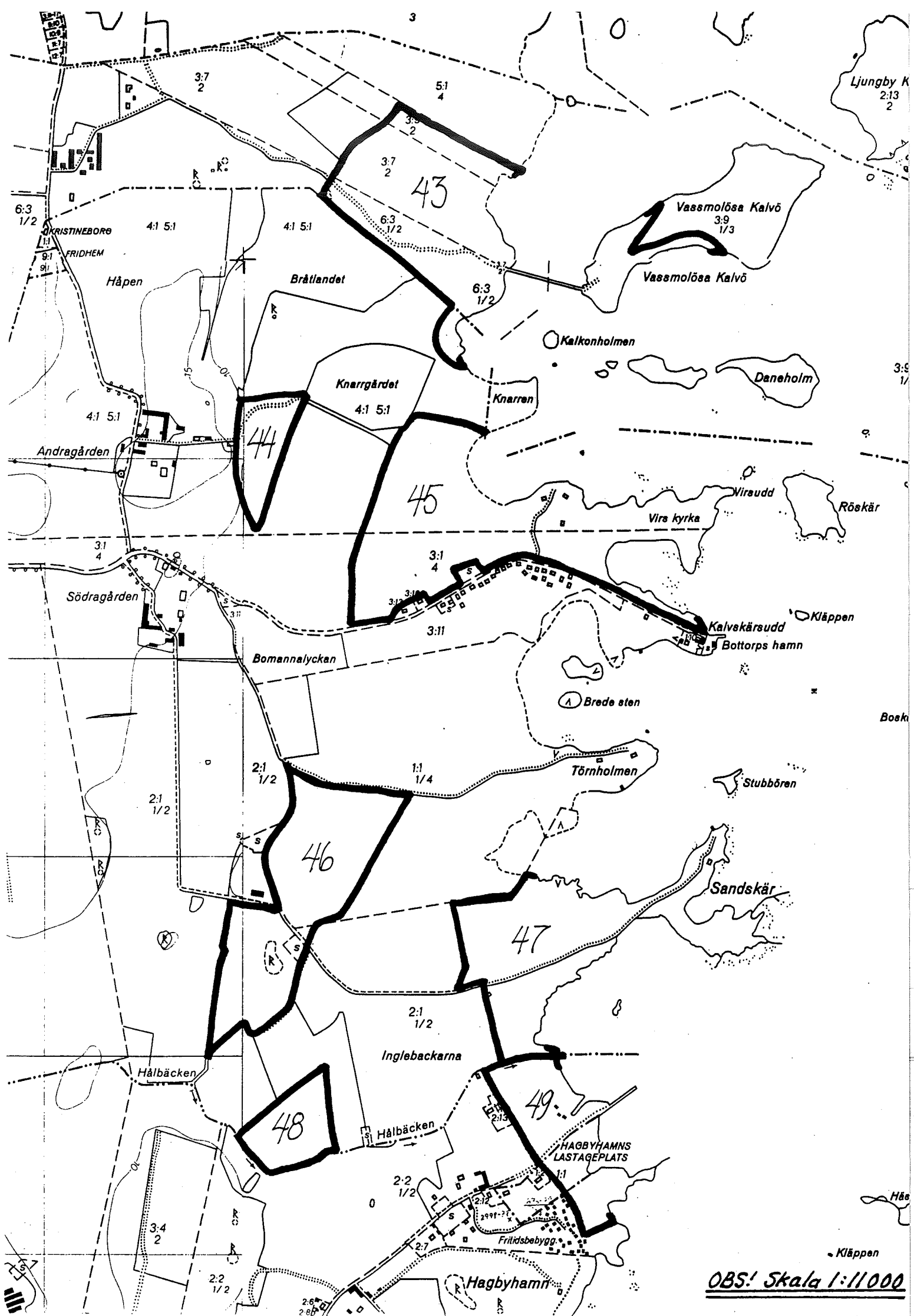
41. Aspö

Klass II

- Naturtyp:** Havsstrandäng med fastmarksholmar
- Vegetationstyper:** Samtliga vegetationstyper i strandängen, bladvass-sävbältet, agnsäv-krypvenstrandängen och salttåg-rödsvingelstrandängen är mycket utbredda. På fastmarksholmarna består vegetationen av rödvenhed, fårsvingel-torräng och stagghed.
- Trädskikt:** Enstaka tallar, några nya exemplar av ek, björk och rönn växer på de kortsnaggade fastmarksholmarna.
- Buskskikt:** Buskskiktet är också glest och består av slån, en och nypon.
- Indikatorarter:** På havsstrandängen hittar man följande indikatorarter: krypven, trift, kustarun, strandkrypa, höstfibbla, havs-sälting och kärrsälting. På fastmarkskullarna växer betad ljung, stagg, vårbrodd, liten blåklocka, knägräs, backnejlika, ögontröst och gökärt.
- Kulturhistoria:** -
- Hävd:** Markerna är hårt betade av hästar och nötdjur och betecknas i sin helhet som välhävdade.
- Ingrepp och påverkan:** Inga tecken på ingrepp eller påverkan.
- Förslag till åtgärder:** -
- Sammanfattande värdetext:** Stora ytor välbetad strandäng norr om Dunö. Marken betas av häst och nöt. Flera fastmarksholmar ger området variation och halvön Aspö är ett trevligt inslag i landskapsbilden.

- Naturtyp:** Blandlövhage och havsstrandäng
- Vegetationstyper:** Markerna är kuperade med ek- och björkbevuxna moränholmar åtskilda av lågområden och fuktstråk. Moränholmarna är beväxta med rödvenäng och fårsvingeltorräng. Stagg-heden och sydlig variant av blåtåtel-fuktäng dominerar i fuktstråken medan tuvtåteläng finns i övergången mot havsstrandäng. Havsstrandängarna är relativt små och utbildade i havsvikar i norra delen av objektet. Här finns fint utbildat bälten av agnsäv-krypvenstrandäng och salttåg-rödsvingelstrandäng. Längst ut mot vattnet växer ett tätt bladvassbälte. Flera vattenutflöden gör delar av havsstrandängen tuvig.
- Trädskikt:** I blandlövhagen är ek och björk de två vanligaste trädslagen. Den södra delen är betydligt mer ekdominerad. Rönn, apel, sälg och, i kanten mot havsstrandängen, al växer också i hagen. Täckningsgraden av träd- och buskskiktet är ca 25-50 %. En del björksly är på väg upp i vissa delar i norra området.
- Buskskikt:** Buskskiktet är varierat med hassel, en, nypon, slån och hagtorn.
- Indikatorarter:** I blandlövhagen är följande indikatorarter noterade: vårbrodd, stagg, kattfot, darrgräs, liten blåklocka, knägräs, gökärt, sommarfibbla, jungfrulin, ängsvädd, stor blåklocka, backnejlika, ögontröst, brudbröd, solvända och svinrot. På havsstrandängen fanns följande indikatorarter: krypven, strandkrypa, höstfibbla, gul-kämpe, kustarun och havssälting.
- Kulturhistoria:** I blandlövhagen hittades spår av äldre åkermark.
- Hävd:** Markerna betas av nötdjur och häst. Blandlövhagen är måttligt till svagt hävdad medan havsstrandängen är välhävdad.
- Förslag till åtgärder:** Røjning och gallring i norra delen av objektet.
- Sammanfattande värdetext:** Hagmarkerna vid Hossmoviken omfattar vidsträckta ek- och björkbevuxna moränholmar, fuktstråk och havsstrandängar. Markerna är mycket varierande och artrika både m a p träd-, busk- och fältskikt.

43. Vassmolösa 1

Klass III

Naturtyp:	Annan träd- och buskbärande hagmark och havsstrandäng
Vegetationstyper:	<u>Annan träd- och buskbärande hagmark:</u> Rödvenäng (3) Fårsvingeltorräng (1) Staggshed (1) <u>Havsstrandäng:</u> Bladvass-sävvegetation (3) Agnsäv-krypvenstrandäng (3) Salttåg-rödsvingelstrandäng (2)
Trädskikt:	<u>Annan träd- och buskbärande hagmark:</u> <u>Björk, tall, ek, rönn.</u>
Buskskikt:	<u>Havsstrandäng: En.</u>
Täckningsgrad: (träd och buskar)	<u>Annan träd- och buskbärande hagmark: 25-50 %</u>
Indikatorarter:	<u>Annan träd- och buskbärande hagmark:</u> Stagg, gökärt, blåsuga, liten blåklocka. <u>Havsstrandäng:</u> Krypven, strandkrypa, gulkämpar, havssälting, höstfibbla.
Kulturhistoria:	-
Hävd:	Nötbete <u>Annan träd- och buskbärande hagmark:</u> 100 % måttlig hävd. <u>Havsstrandäng:</u> Vålhävdad 50 %, måttligt hävdad 50 %
Ingrepp och påverkan:	-
Förslag till åtgärder:	-
Sammanfattande värdetext:	I stora delar glest björkbevuxen hagmark. Omslutande havsstrandäng i norra delen. I södra delen finns en tät talldunge. Relativt välutbildade strandängar, med breda bälten av samtliga vegetationstyper. Ett kompakt vassbälte längst ut.

44. Bottorp 1

Klass III

Naturtyp: Björkhage.

Vegetationstyper: Rödvenhed (3)
Rödvenäng (2)
Fårsvingeltorräng (1)

Trädskikt: Björk, ek.

Buskskikt: Hassel, en.

Täckningsgrad: 75-100 %.
(träd och buskar)

Indikatorarter: Gökärt, bockrot, gullviva.

Kulturhistoria: Fägata (i form av stermurar) ner mot strandängen, forn-
lämning, odlingsrösen.

Hävd: Nötbete 50 % måttligt hävdad
50 % svagt hävdad

Ingrepp och
påverkan: -

Förslag till
åtgärder: Gallring.

Sammanfattande
värdetext: Tätt björkbevuxen, mycket blockrik björkhage. Det täta
trädskiktet gör marken gräsdominerad och mycket ört-
fattig.

45. Vassmolösa 2

Klass II

- Naturtyp:** Havsstrandäng och öppen hagmark
- Vegetationstyper:** På fastmarken är en mosaik av stagghed och rödvenäng vanligast. På torrare ställen finns också fårsvingel-torräng. Havsstrandängen är välutbildad med breda bälten av salttåg-rödsvingelstrandäng, agnsäv-krypven-strandäng och bladvass-sävvegetation.
- Trädsikt:** Låga, men vidkroniga björkar dominerar trädsiktet på den fasta marken. Tall, al och enstaka rönn finns också representerade.
- Busksikt:** Spridda en- och nyponbuskar bildar ett glest busksikt.
- Indikatorarter:** På havsstrandängen har följande indikatorarter noterats: krypven, strandkrypa, gulkämpar, höstfibbla, kustarun, havssälting. I hagmarken växte det sparsamt med indikatorarter: stagg, kattfot, liten blåklocka, knägräs och ögontröst.
- Hävd:** Marken betas av nötdjur och hela objektet är välhävdad.
- Ingrepp och påverkan:** Mindre täkt med sandigt material i söder. Dessutom är fyra små sommarstugor utplacerade i hagmarken.
- Sammanfattande värdetext:** Strandäng med fastmarksholmar beväxna med låga, vidkroniga björkar och enstaka enar och nyponbuskar. Själva strandängen är relativt smal. I västra delen är den tät tuvad. Stagg växer mycket rikligt i övergången mot fastmark. Hela objektet är välhävdad och utgör ett vackert inslag i landskapsbilden.

- Naturtyp:** Björkhage.
- Vegetationstyper:** Rödvenäng dominerar björkhagens vegetation. Marken är mycket tuvad och på tuvorna och runt stenar är fårsvingeltorrängen vanlig. Bitvis är marken hedartad, med en vegetation av rödvenhed.
- Trädsikt:** Björk dominerar trädsiktet. Mot vägen i norr blir trädsiktet mer ekdominerat. Täckningsgraden på träd- och busksiktet är ungefär 25-50 %.
- Busksikt:** I busksiktet växer enbuskar och nypon.
- Indikatorarter:** Indikatorarter i björkhagen är vårbrodd, kattfot, darrgräs, liten blåklocka, knägräs, backnejlika, gökärt, sommarfibbla och stagg.
- Kulturhistoria:** Odlingsrösen och fornlämningar är kulturhistoriska spår i blandlövshagen.
- Hävd:** Marken betas av nötkreatur. Hävden är måttlig.
- Ingrepp och påverkan:** Inga tecken på ingrepp eller påverkan syns i hagen.
- Förslag till åtgärder:** Något ökat bete, gallring i de tätaste områdena.
- Sammanfattande värdetext:** Björkdominerad hagmark ofta stenig och tuvig. Något öppnare partier med stenrösen visar att små åkrar har funnits här tidigare. I norra delen ändrar hagmarken karaktär något och trädsiktet domineras av ek.

47. Sandskär

Klass II

- Naturtyp:** Blandlövhage och havsstrandäng.
- Vegetationstyper:** Blandlövhagen består till största delen av rödvenäng. Bitvis är marken mycket tuvad, och på tuvorna och runt stenar är fårsvingeltorrängen vanlig. Havsstrandängen består av ett relativt brett salttågrödsvingelbälte. Det övergår i en bred zon med agnsävkrypvenvegetation som slutligen övergår i ett bladvass- och sävbälte.
- Trädsikt:** Blandlövhagen är relativt glest bevuxen och domineras av ek och björk. Andra träd som växer i hagmarken är gran, tall och rönn. Blandlövhagen har en täckningsgrad av träd- och buskar på ca 25-50 %.
- Busksikt:** I buskskiktet växer nypon- och slånbuskarna glest.
- Indikatorarter:** I blandlövhagen är det relativt långt mellan indikatorarterna. Här växer stagg, knägräs, liten blåklocka och gökärt. På havsstrandängen växer krypven, strandkrypa, gulkämpar, höstfibbla och havssälting.
- Kulturhistoria:** Mindre delar, som numer är öppna och mycket släta har troligen brukats som åker. Längst ut på udden finns en äldre fiskestuga.
- Hävd:** Markerna betas av nötkreatur och är välhävdade.
- Ingrepp och påverkan:** Inga tydliga tecken på ingrepp eller påverkan annat än de inslag av gammal åkermark som finns i blandlövhagen.
- Förslag till åtgärder:** -
- Sammanfattande värdetext:** Objektet består av en relativt glest bevuxen björk-ekhage. Marken är välbetad och delvis tätt tuvad. Strandängarna och den glest nyponbevuxna udden är ett vackert inslag i landskapsbilden.

48. Bottorp 3

Klass III

Naturtyp: Öppen hagmark.

Vegetationstyper: Rödvenäng (3)
Staggshed (3)
Fårsvingeltorräng (2)
Tuvtåteläng (2)
Blåbärlingonhed (1)

Trädskikt: Ek.

Buskskikt: Nypon, en.

Täckningsgrad: 0-25 %.
(träd och buskar)

Indikatorarter: Stagg, blåsuga, liten blåklocka, knägräs, ögontröst, gökärt.

Kulturrehistoria: -

Hävd: Mycket svagt eller inget bete under sommaren 1989.

Ingrepp och påverkan: Delar av objektet har varit odlade.

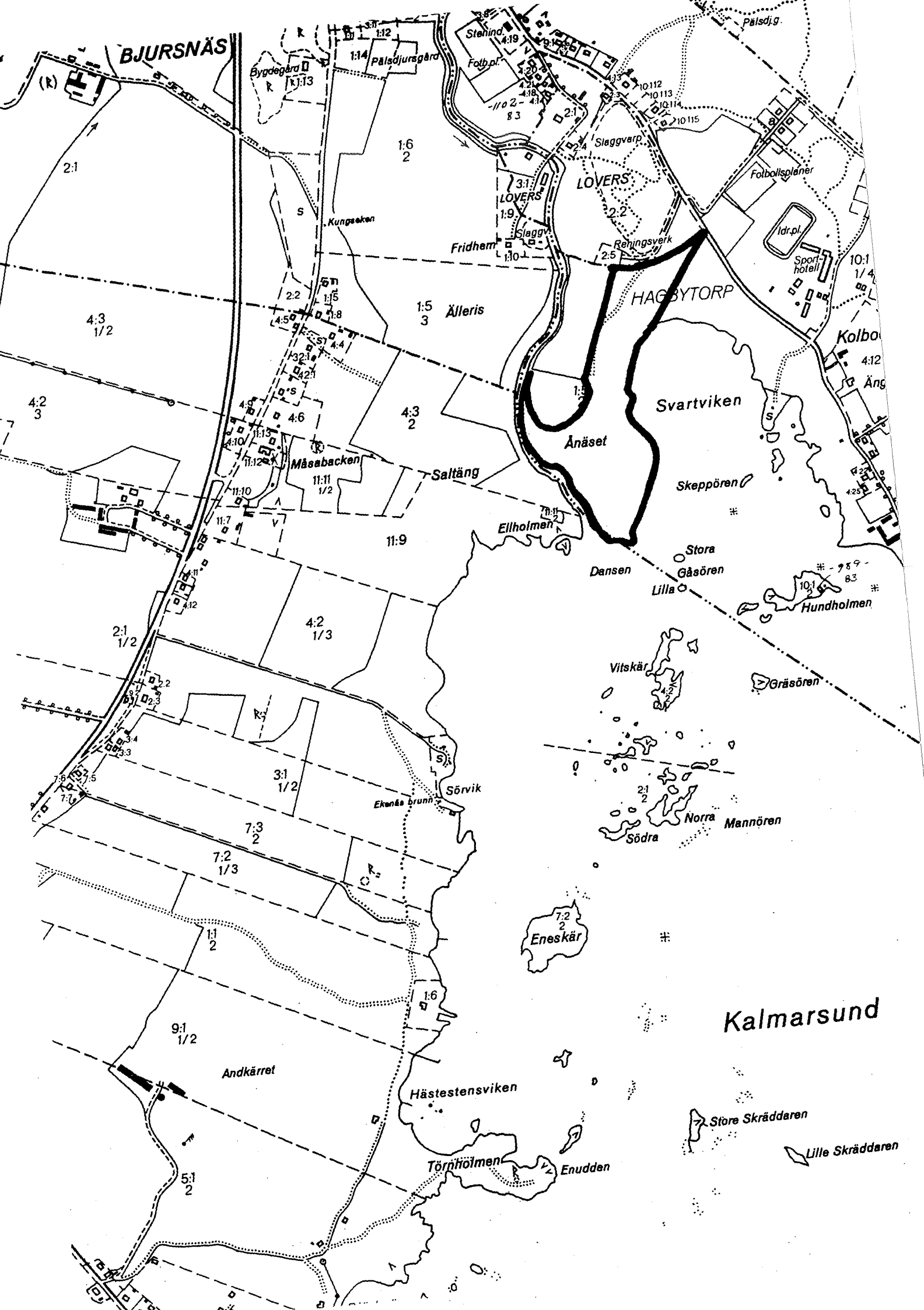
Förslag till åtgärder: Ökat betestryck.

Sammanfattande
värdetext: Gräsdominerad, öppen mark med dåligt betestryck under längre tid. Enstaka ekar i trädskiktet. Mycket fina, örtdominerade och steniga torrängar i den norra och östra kanten.

49. Hagbyhamn

Klass III

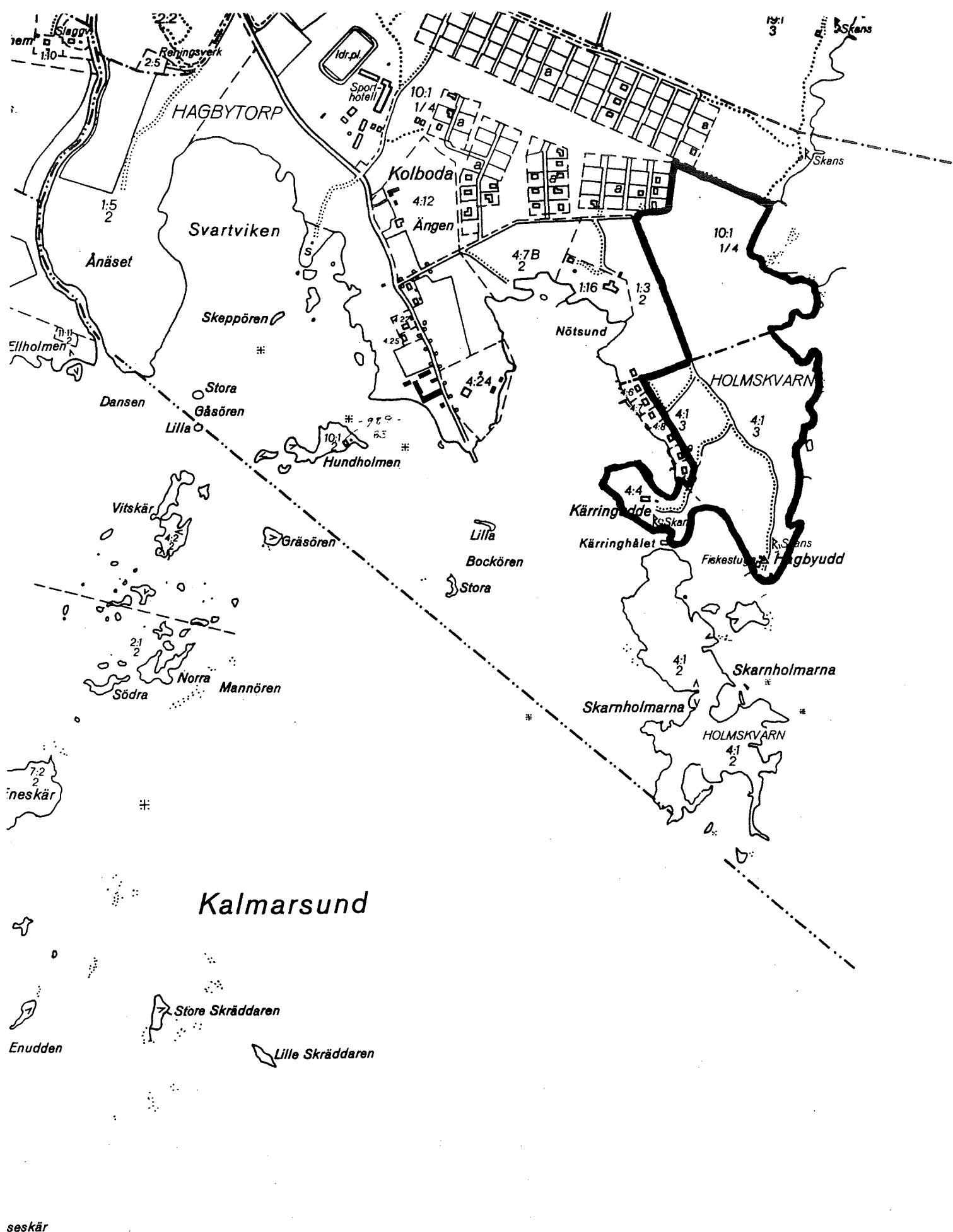
Naturtyp:	Blandlövhage och havsstrandäng.
Vegetationstyper:	<u>Blandlövhage</u> : Tuvtåteläng (2) Rödvenäng (1) Stagghed (1) <u>Havsstrandäng</u> : Bladvass-sävvegetation (3) Agnsäv-krypvenstrandäng (2) Salttåg-rödsvingelstrandäng (2)
Trädskikt:	<u>Blandlövhage</u> : apel, asp <u>Havsstrandäng</u> : -
Buskskikt:	<u>Blandlövhage</u> : nypon <u>Havsstrandäng</u> : -
Täckningsgrad: (träd och buskar)	<u>Blandlövhage</u> : 25-50 % <u>Havsstrandäng</u> : 0-25 %
Indikatorarter:	<u>Blandlövhage</u> : Stagg, vårbrodd, knägräs. <u>Havsstrandäng</u> : Krypven, strandkrypa, salttåg, höstfibbla, gulkämpar, havssälting.
Kulturhistoria:	Fiskebodas.
Hävd:	Nötbete välhävdad 50 % måttlig hävd 50 %
Ingrepp och påverkan:	Svag gödslingspåverkan 25 %
Förslag till åtgärder:	-
Sammanfattande värdetext:	Relativt fint utbildade strandängar vid Hagbyhamn, med mindre fastmarksholmar.

50. Hagbytorp

Klass I

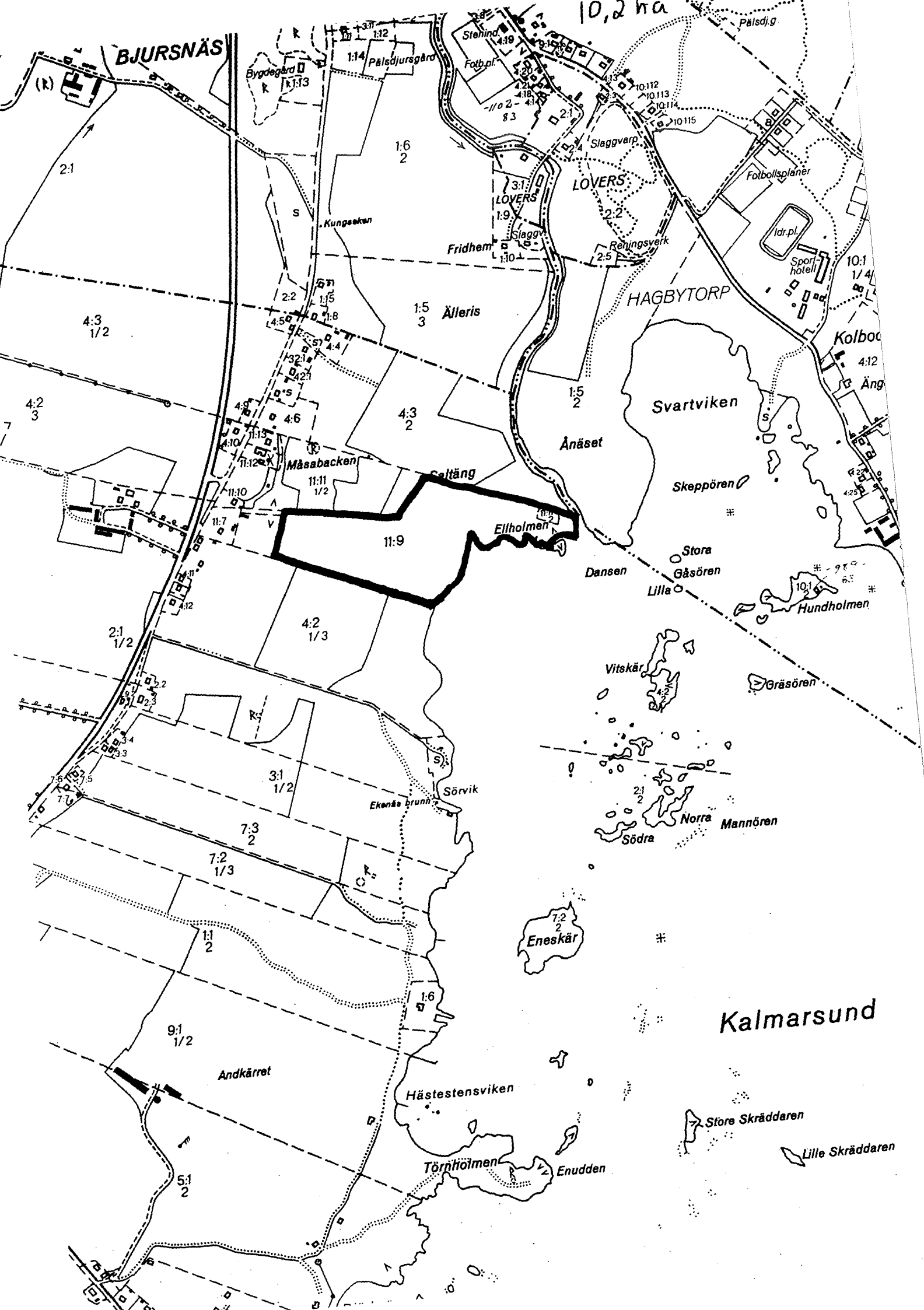
- Naturtyp:** Björkhage och havsstrandäng
- Vegetationstyper:** Björkhagen är gräsdominerad och består till största delen av rödvenhed. I mindre, öppna och lite steniga partier övergår vegetationen till fårsvingeltorräng. De utbredda strandängarna söder i objektet, är anledning till objektets höga klassning. Strandängarna är välhävade med breda bälten av salttåg-rödsvingelstrandäng och agnsäv-krypvenstrandäng. Bladvassen är väl avbetad, så bladvass-sävbältet består till största delen av blåsäv och havssäv.
- Träskikt:** Björkhagen domineras av björkar med en täckningsgrad av 75-100 %.
- Buskskikt:** En och nypon är vanliga i buskskiktet.
- Indikatorarter:** I björkhagen växer indikatorarterna glest. Funna arter är: stagg, vårbrodd, knägräs och liten blåklocka. Indikatorarter på havsstrandängen är: krypven, strandkrypa, salttåg, höstfibbla, gulkämpar och havssälting.
- Kulturhistoria:** I fastmarksdelen finns en relativt stor, öppen yta som för inte alltför längesedan varit brukad som åker.
- Hävd:** Markerna betas av nötdjur. Björkhagen är svagt till måttligt hävdad. Havsstrandängen är välhävdad.
- Ingrepp och påverkan:** Inga tecken på ingrepp och påverkan med undantag av den öppna ytan som brukats.
- Förslag till åtgärder:** Gallring av björkhagen och ökat bete i denna.
- Sammanfattande värdetext:** Objekt med björkhage och havsstrandängar. Hagmarken ligger vid Hagbyåns mynning och de vidsträckta, välbetade havsstrandängarna på Ånäset gör hagmarken mycket värdefull.

51. Holmskvarn

Klass II

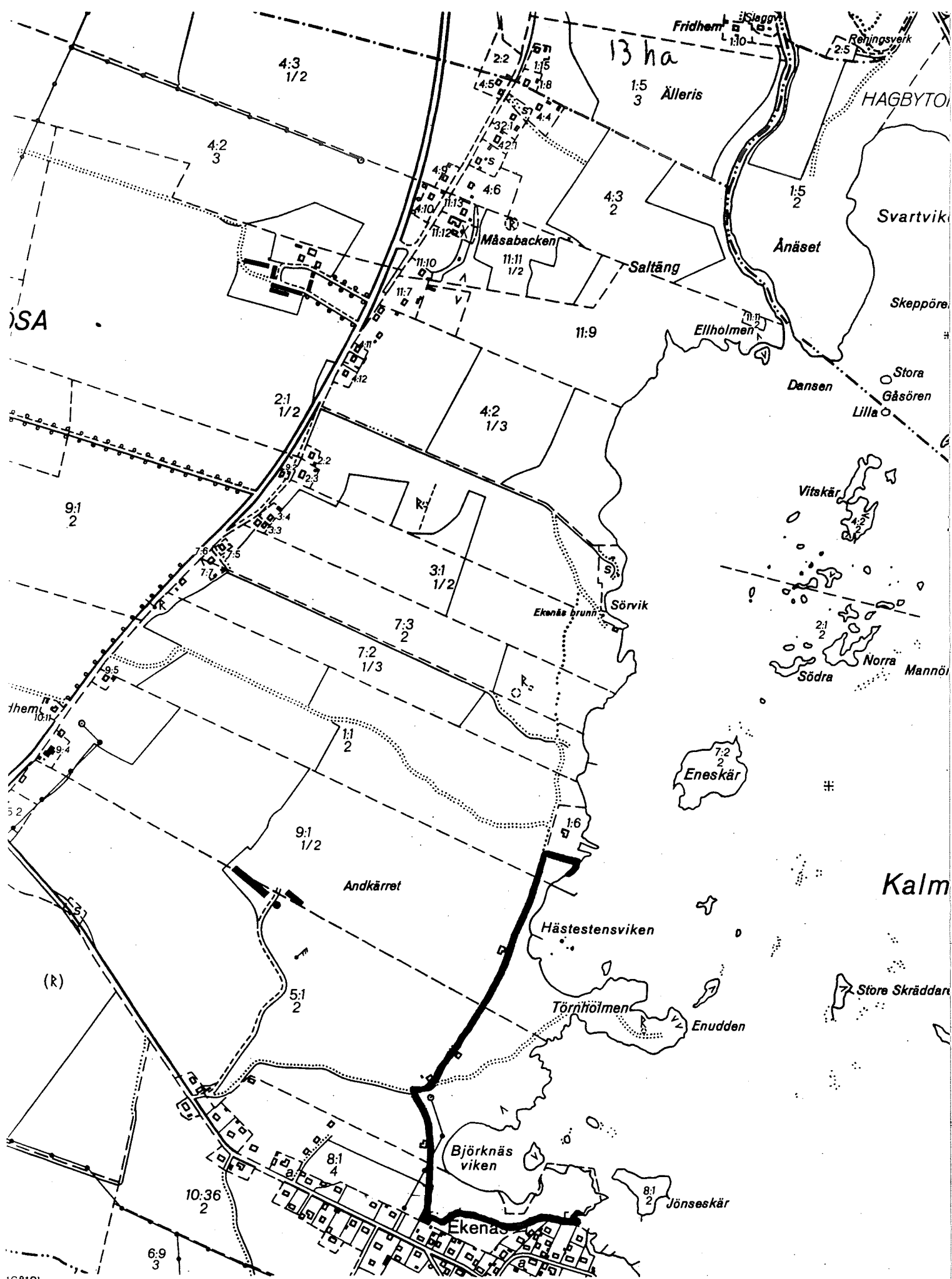
- Naturtyp:** Annan träd- och buskbärande hagmark och havsstrandäng
- Vegetationstyper:** Annan träd- och buskbärande hagmark: Rödvenäng (2)
Rödvenhed (2)
Stagghed (2)
Havsstrandäng: Salttåg-rödsvingelstrandäng (3)
Agnsåv-krypvenstrandäng (2)
Bladvass-sävvegetation (1)
- Trädskikt:** Annan träd- och buskbärande hagmark: Björk, rönn, ek.
Havsstrandäng: -
- Buskskikt:** Annan träd- och buskbärande hagmark: En, nypon.
Havsstrandäng: -
- Täckningsgrad:** 25-50 %.
(träd och buskar)
- Indikatorarter:** Annan träd- och buskbärande hagmark: Stag, liten blåklocka, blåsuga, knägräs.
Havsstrandäng: Krypven, trift, höstfibbla, gulkämpar, kustarun.
- Kulturhistoria:** Stengärdesgård.
- Hävd:** Nötbete måttlig hävd 50 %
svagt hävdad 50 %
- Ingrepp och påverkan:** -
- Förslag till åtgärder:** Ökat betestryck.
- Sammanfattande värdetext:** Till största delen består objektet av buskmark med mycket en, nypon och björnbär. I den södra viken finns en liten strandäng. Det är den bäst utbildade. Även i öster finns strandängsvegetation, men här är den mer moränstrandsartad.

52. Ellholmen

Klass I

- Naturtyp:** Annan träd- och buskbärande hagmark, havsstrandäng
- Vegetationstyper:** Den torra och magra hagmarken består till största delen av fårsvingeltorräng. På flera ställen övergår den i fårsvingelhed. Havsstrandängen består av utbredda bälten av agnsäv-krypvenstrandäng och salttåg-rödsvingelstrandäng.
- Trädsikt:** Glest växande björk utgör trädsikt i hagmarken.
- Busksikt:** Enbuskarna ger hagmarken karaktär. De växer ställvis tätt.
- Indikatorarter:** Den träd- och buskbärande hagmarken har ett mycket artrikt fältsikt med relativt många indikatorarter: vårbrodd, kattfot, betad ljung, liten blåklocka, gökärt, sommarfibbla, stagg, blåsuga, darrgräs, ögontröst och jungfrulin. På havsstrandängen är följande indikatorarter noterade: krypven, strandkrypa, gulkämpe, höstfibbla, salttåg, havssälting, trift, kustarun och kärrsälting.
- Kulturhistoria:** Odlingssäden i den träd- och buskbärande hagmarken visar att en del av marken varit brukad som åker.
- Hävd:** Markerna betas av nötdjur och är välhävdate.
- Ingrepp och påverkan:** Inga tecken på ingrepp eller påverkan syns i objektet.
- Sammanfattande värdetext:** Mycket fint utbildade strandängar på båda sidor av ett mindre vattentillflöde. Havsstrandängen består av utbredda bälten av agnsäv-krypvenstrandäng och salttåg-rödsvingelstrandäng, med relativt många indikatorarter. Den träd- och buskbevuxna hagmarken är mager och torr. Riktligt med enbuskar ger marken karaktär. Hela objektet är välhävdat.

16°10'
ORPS S:N

VOXTORPS S:N
KALMAR K:N
KALMAR D:A

496

046 24 4G 2e VÄRNANÄS

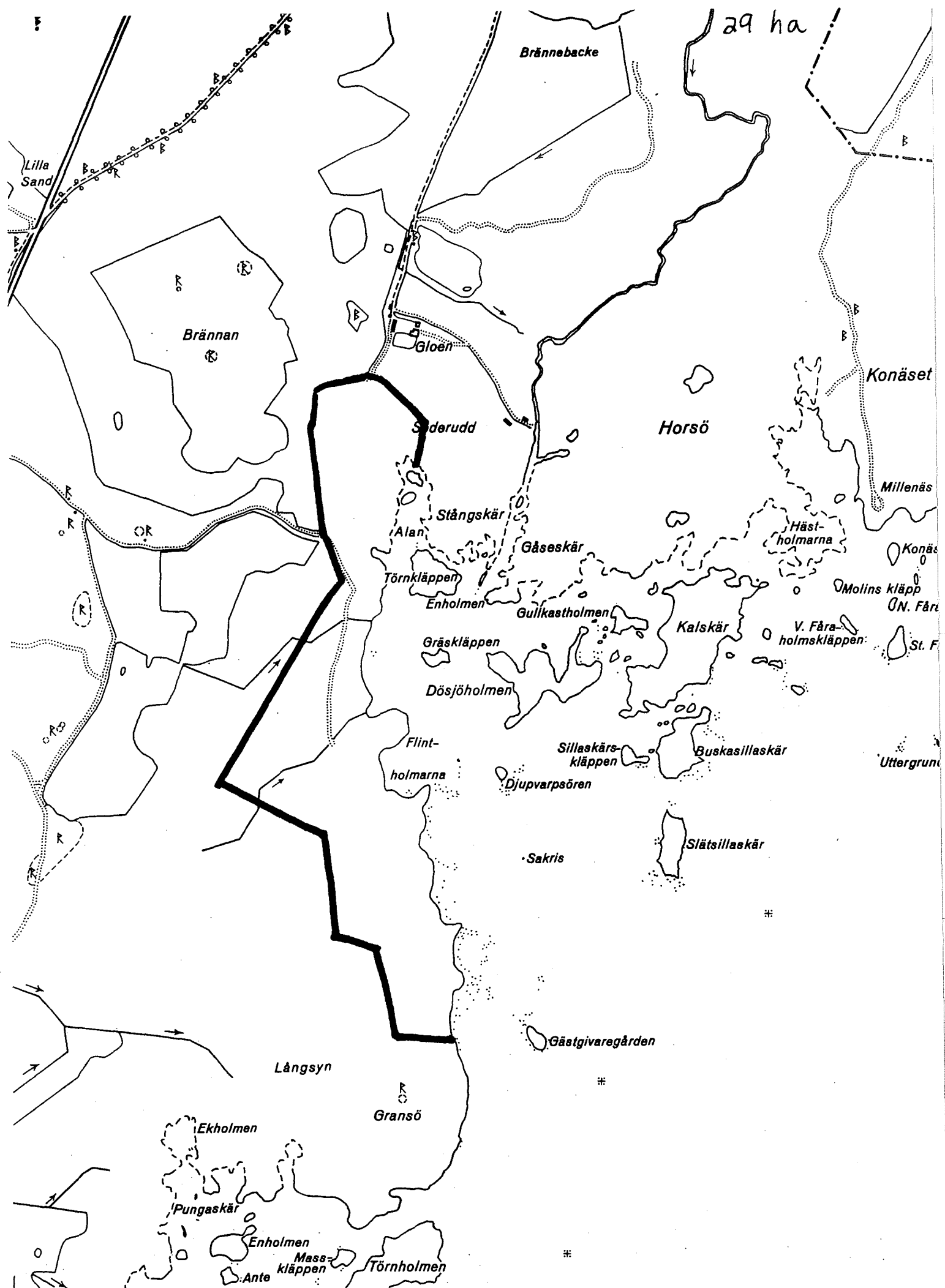
Skalan 1:10 000

Gause' projektion. Ge

53. Ekenäs

Klass III

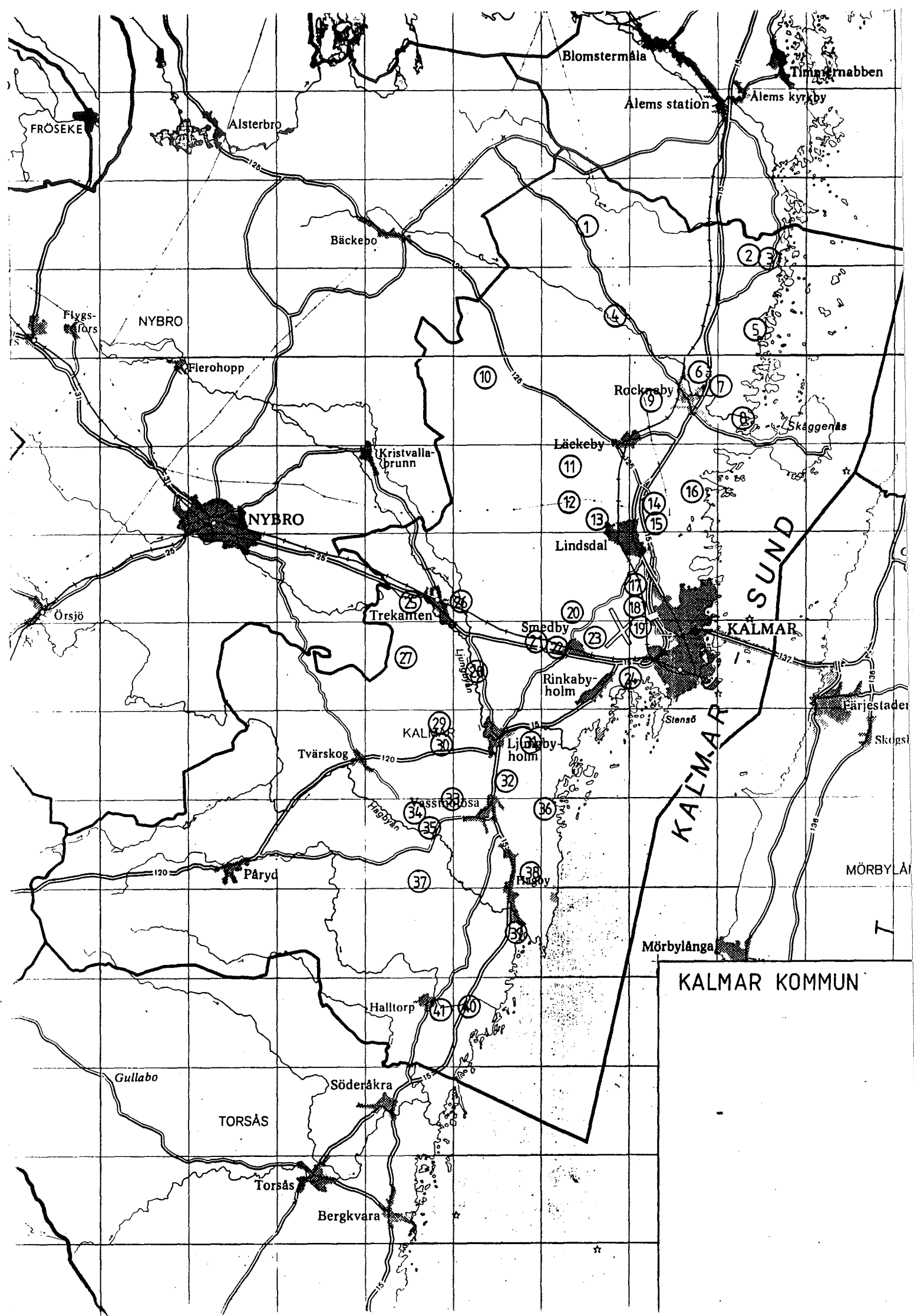
Naturtyp:	Annan träd- och buskbärande hagmark och havsstrandäng.
Vegetationstyper:	<u>Annan träd- och buskbärande hagmark:</u> Rödvenäng (3) Fårsvingeltorräng (2) <u>Havsstrandäng:</u> Bladvass-sävvegetation (3) Agnsåv-krypvenstrandäng (2) Salttåg-rödsvingelstrandäng (2)
Trädsikt:	<u>Annan träd- och buskbärande hagmark:</u> Björk, apel, oxel, al.
Busksikt:	<u>Annan träd- och buskbärande hagmark:</u> Nypon, en.
Täckningsgrad: (träd och buskar)	0-25 %.
Indikatorarter:	<u>Havsstrandäng:</u> Krypven, strandkrypa, gulkämpar, havs-sälting, trift, höstfibbla, kärresälting, kustarun.
Kulturhistoria:	-
Hävd:	Nötbete och fårbeta välhävdad 25 % måttlig hävd 50 % svagt hävdad 25 %
Ingrepp och påverkan:	-
Förslag till åtgärder:	Ökat betestryck.
Sammanfattande värdetext:	Strandängar runt Björknäsviken och Hästestensviken. I söder bete av nötkreatur i norr av får. Södra och norra delen har endast ett smalt strandängsbälte medan området precis norr om Björknäsviken är bredare och strandängen är bättre utbildad. Törnholmen är en hårt betad en- och nyponbevuxen udde med något trivial flora.

54. Värnanäs

Klass I

- Naturtyp:** Ekhage och havsstrandäng.
- Vegetationstyper:** Hagen består av glest ekbevuxna moränkullar avskiljda av fuktstråk som bildar strandängar. Moränkullarna domineras av rödvenäng. Fårsvingeltorrängen är också vanlig. I övergången mellan de ekbevuxna kullarna och strandängsvegetationen är tuvtåtelängen vanlig. Havsstrandängen domineras av agnsäv-krypvenstrandäng men även salttågrödsvingelstrandängen är vanlig. Bladvass och sävbälte saknas.
- Trädskikt:** På moränkullarna växer de storvuxna ekarna glest. Här växer också björk, rönn, bok, apel, gran och tall.
- Buskskikt:** En, nypon och slån växer i ett glest buskskikt.
- Indikatorarter:** Stagg är mycket vanlig i övergången mellan moränmark och havsstrandäng. Andra indikatorarter i ekhagen är: blåsuga, vårbrodd, darrgräs, liten blåklocka, knägräs, backnejlika, ögontröst, solvända, sommarfibbla och skogsklöver. På havsstrandängen växer indikatorarterna trift, strandkrypa, gulkämpar och havssälting.
- Kulturhistoria:** Hagmarkerna i Värnanäs har säkert varit bebodda och brukade under olika tidsperioder. Äldre åker, odlingsrösen och husgrunder är tillsammans med flera vildaplar tydliga tecken på det.
- Hävd:** Markerna betas av nötkreatur och är välhävdade.
- Ingrepp och påverkan:** En del av de öppna ytorna är artfattiga, troligen beroende på att de brukats som åker och kanske också konstgödslats.
- Sammanfattande värdetext:** Öppen, glest trädbevuxen hagmark gränsande mot Östersjön. Flera vidkroniga, gamla ekar ger hagmarken dess karaktär. De svagt kuperade moränkullarna avskiljs av fuktstråk som bildar välutbildade strandängar innan de når Östersjön.

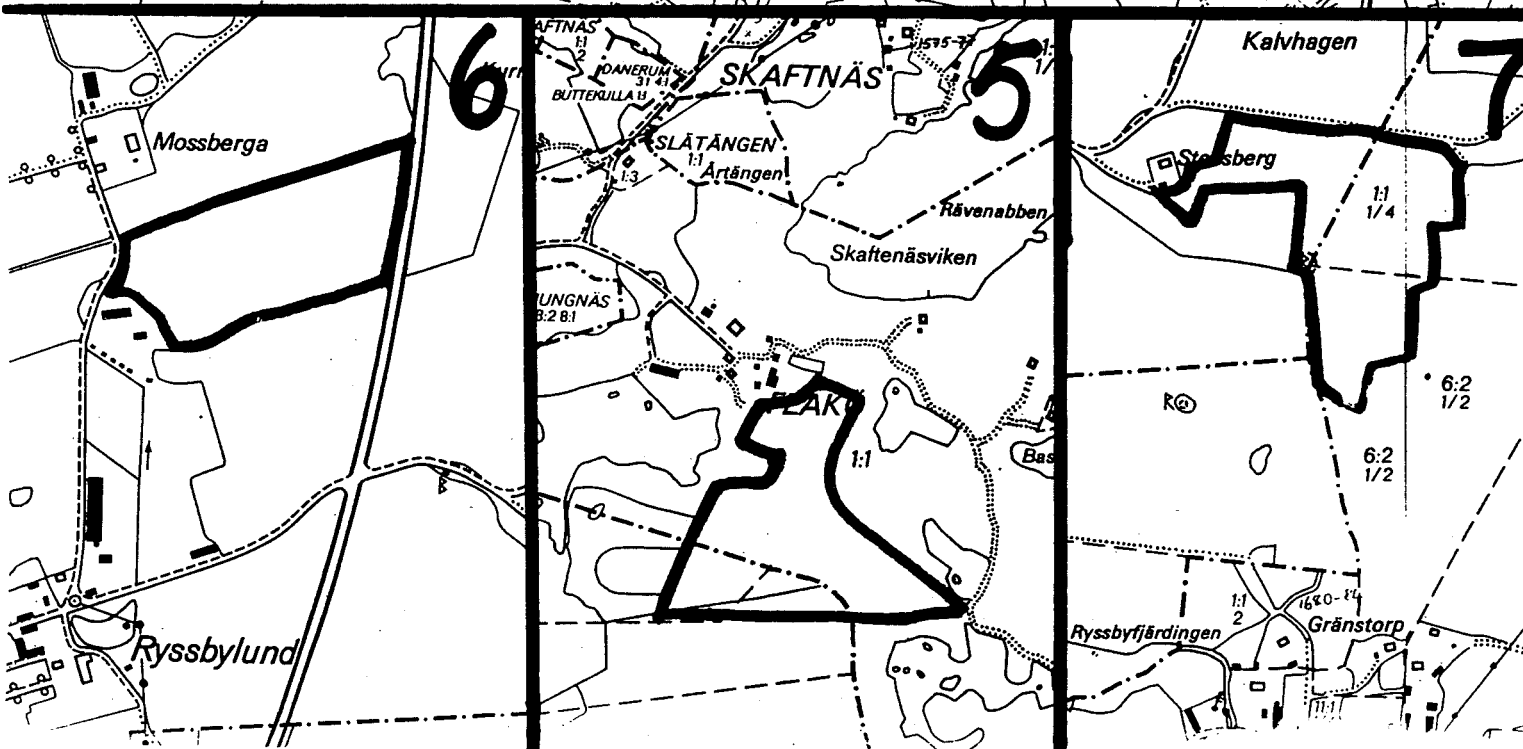
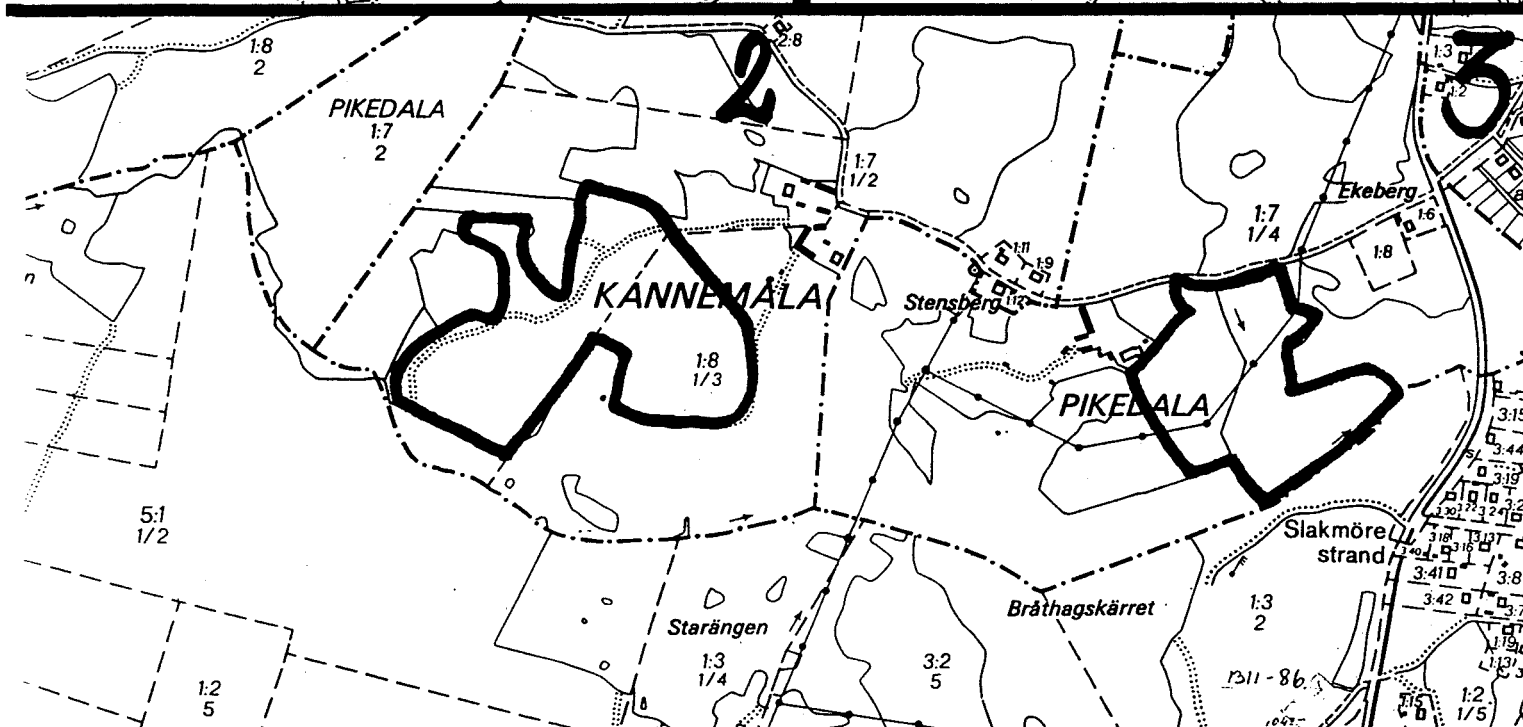
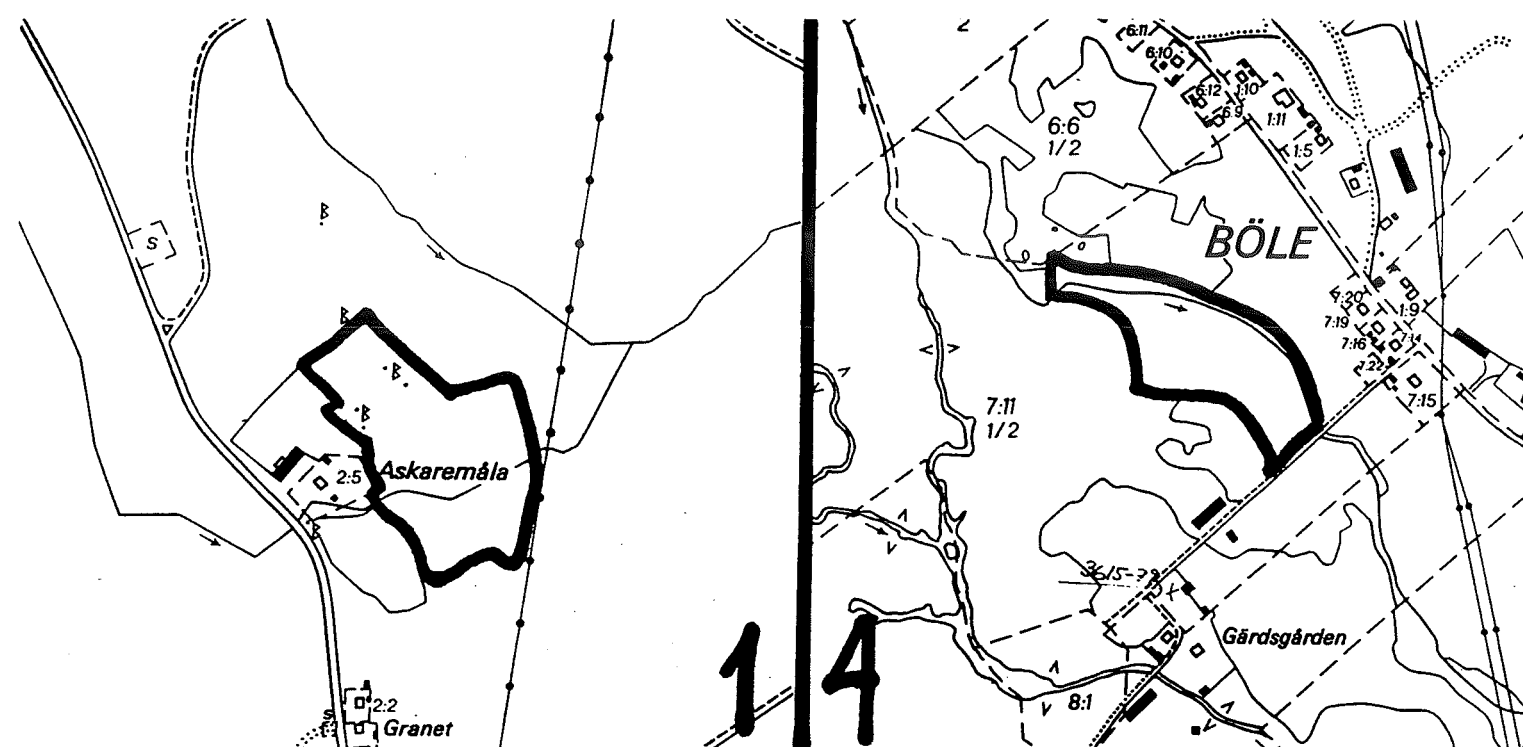

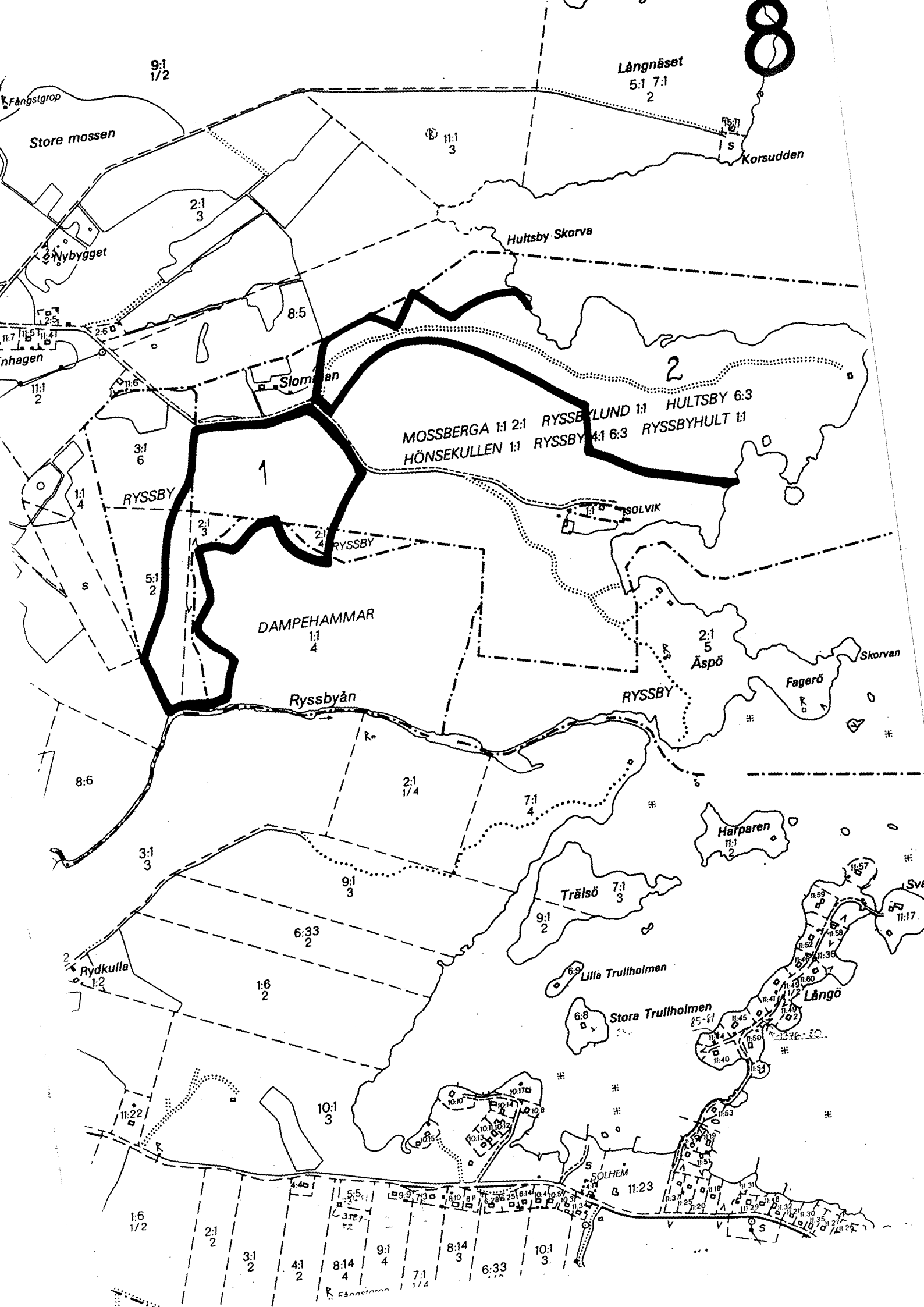
KALMAR KOMMUN

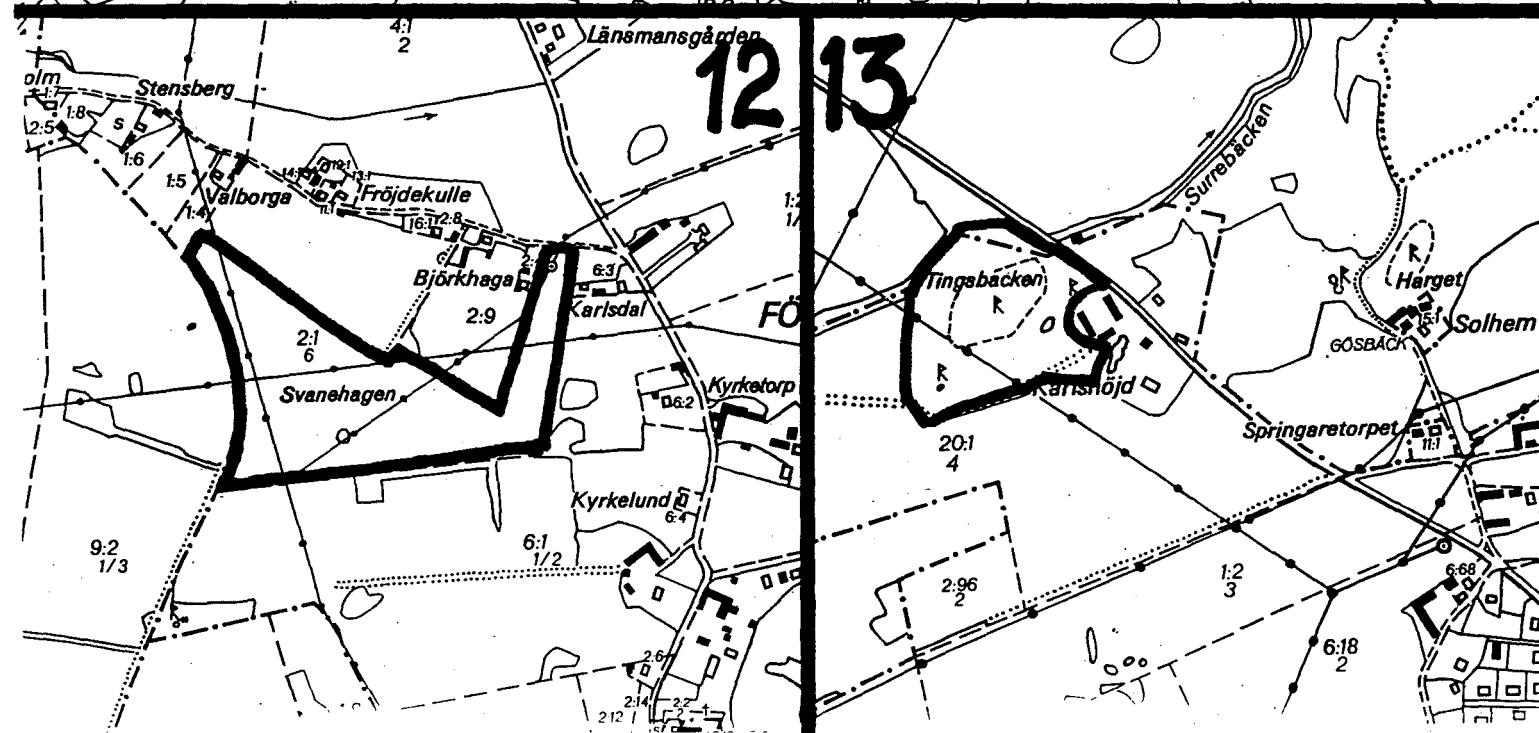
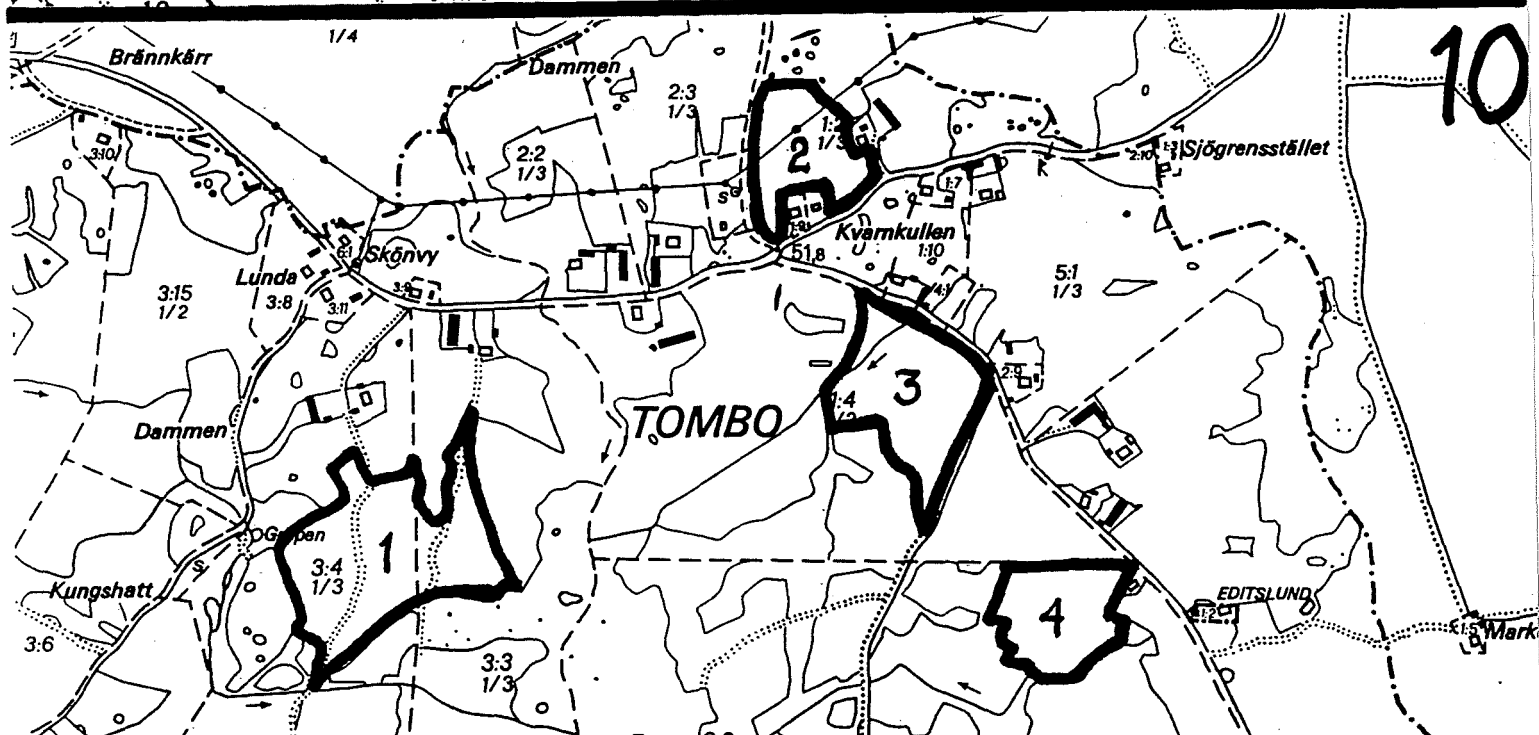
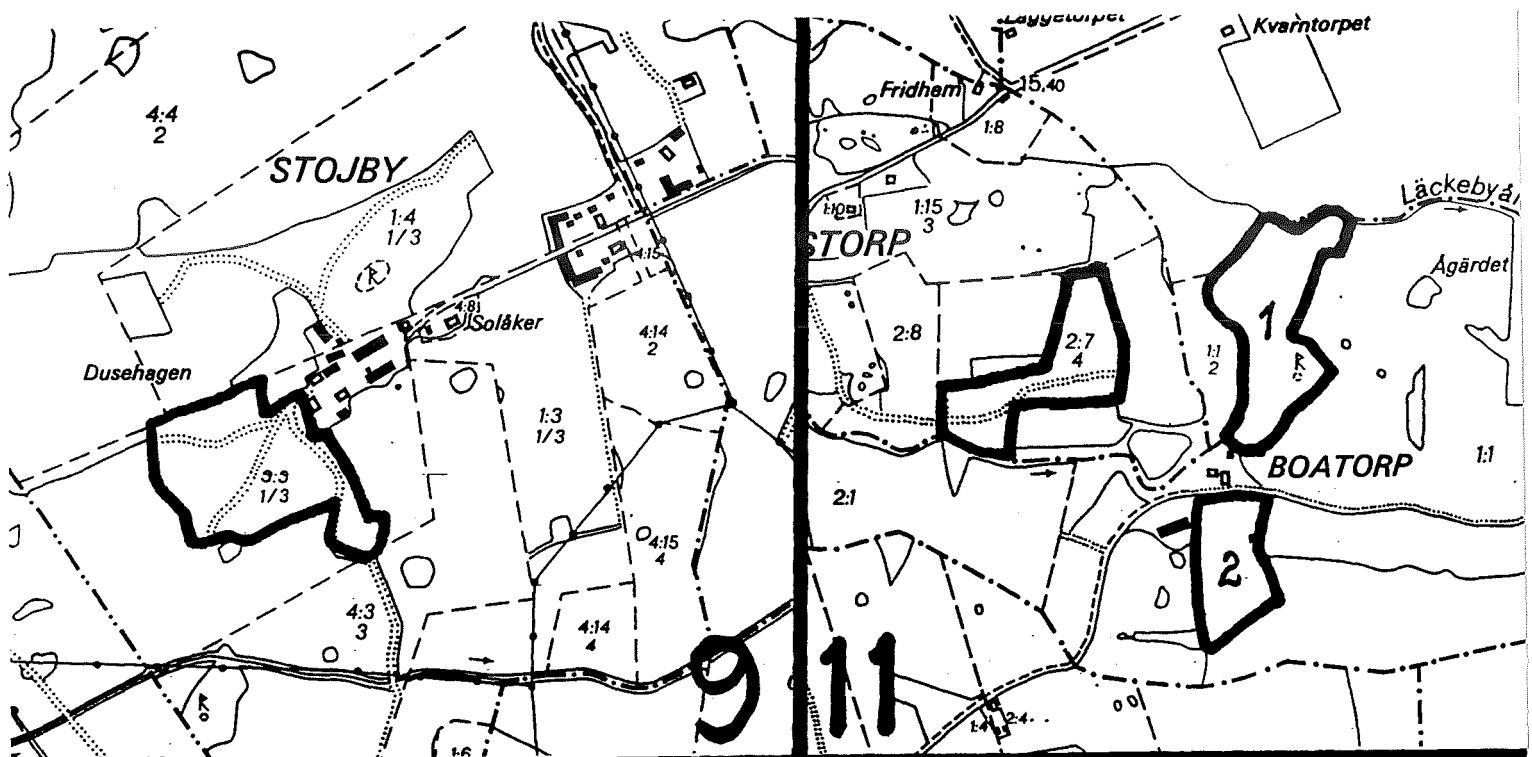
Objektsbeskrivning

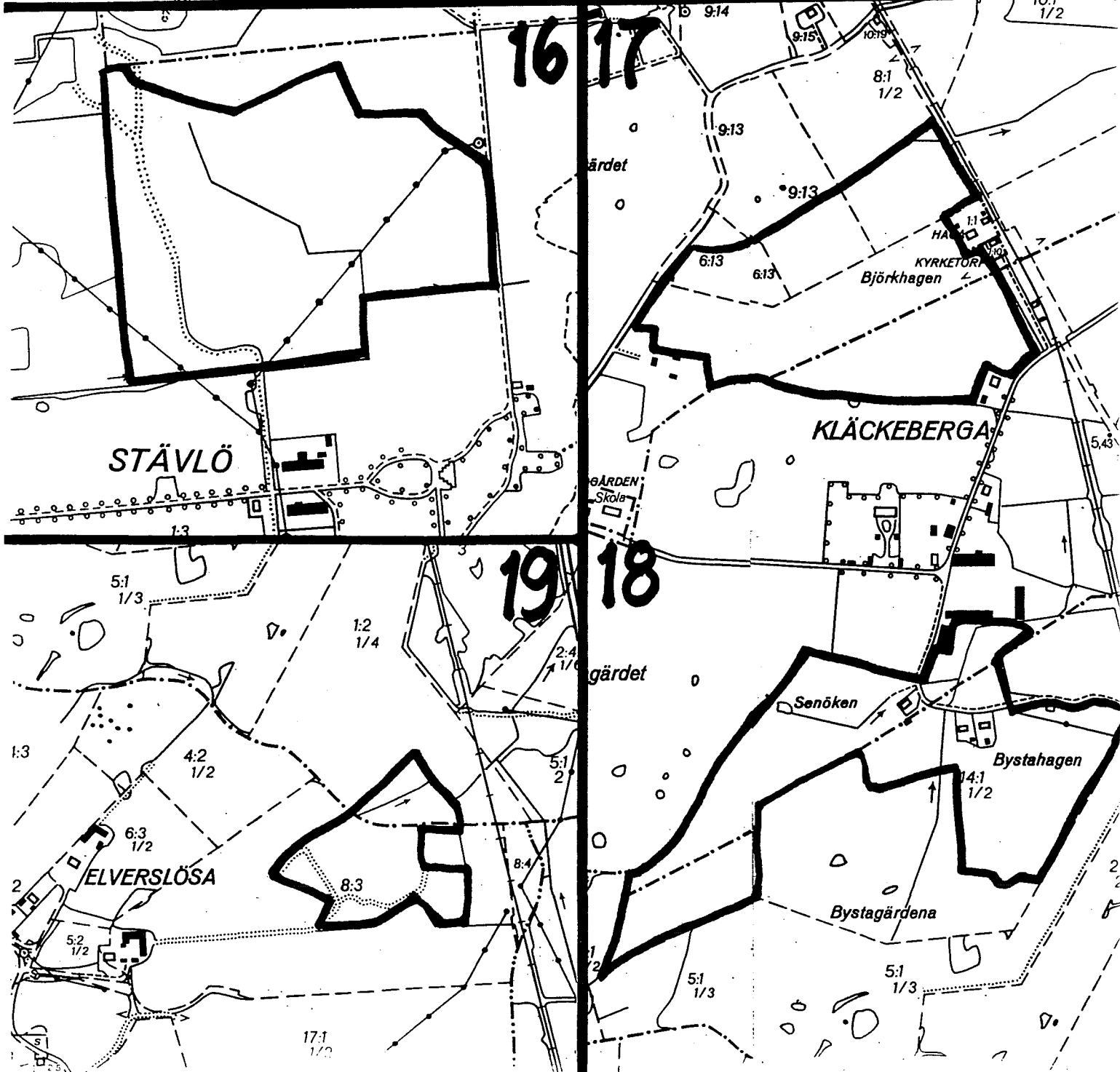
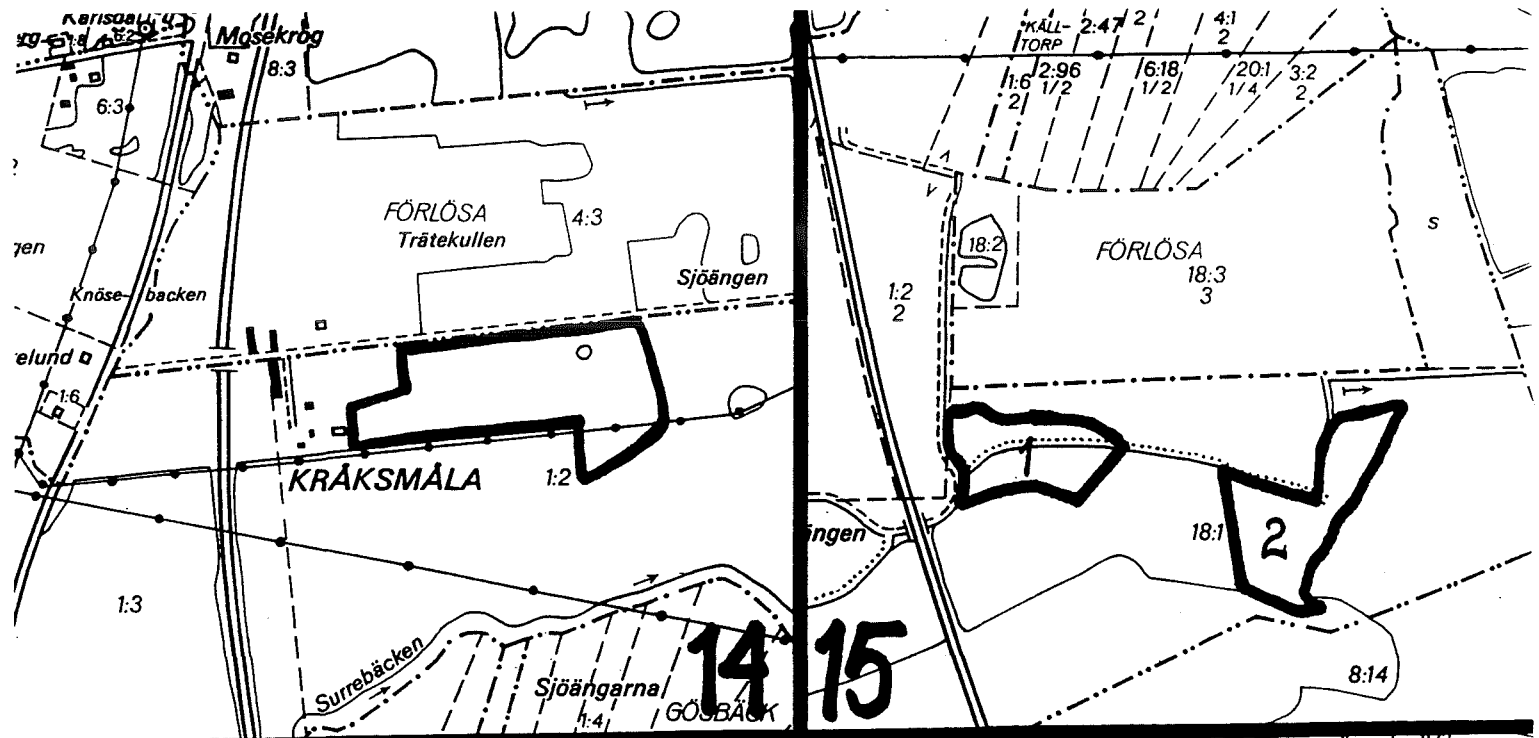
Övriga objekt av visst intresse

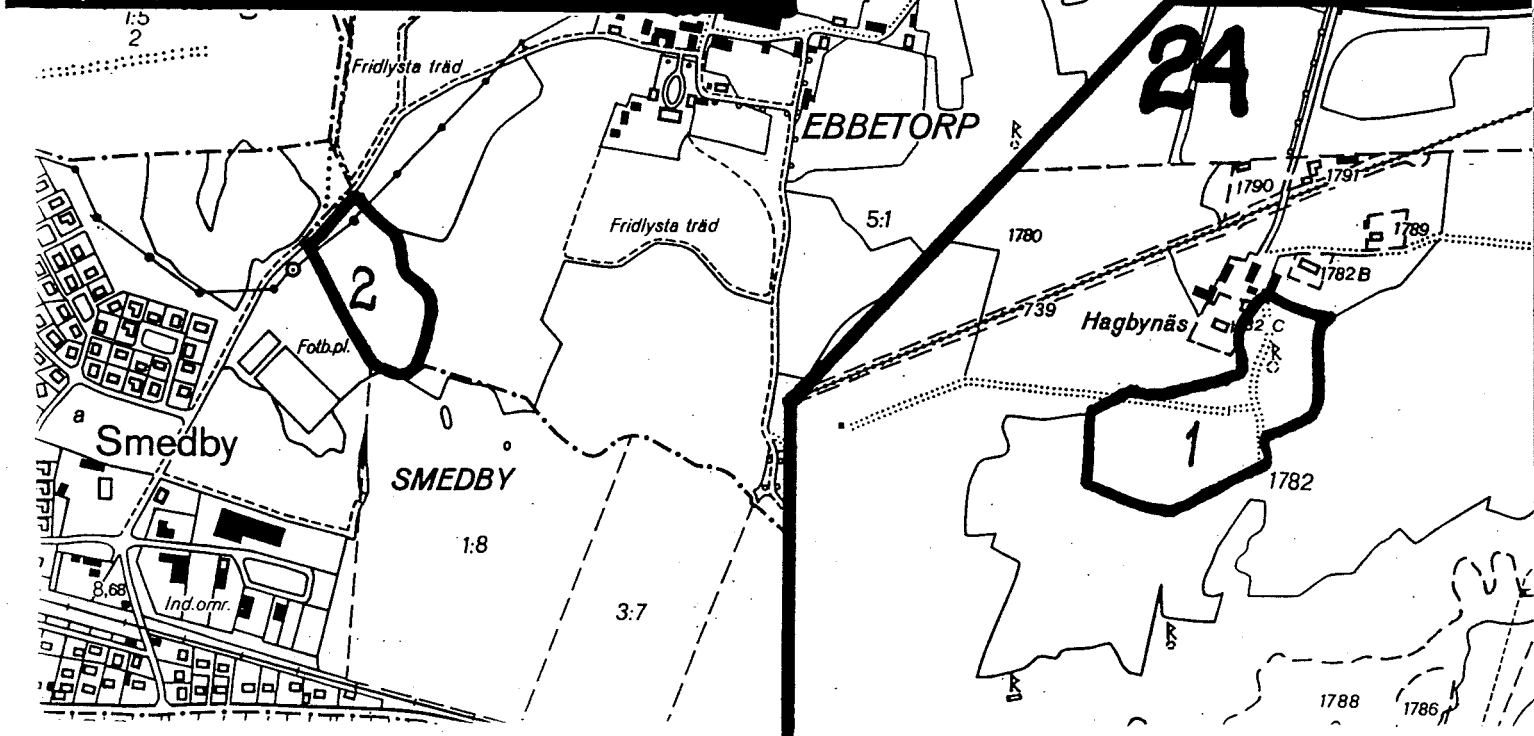
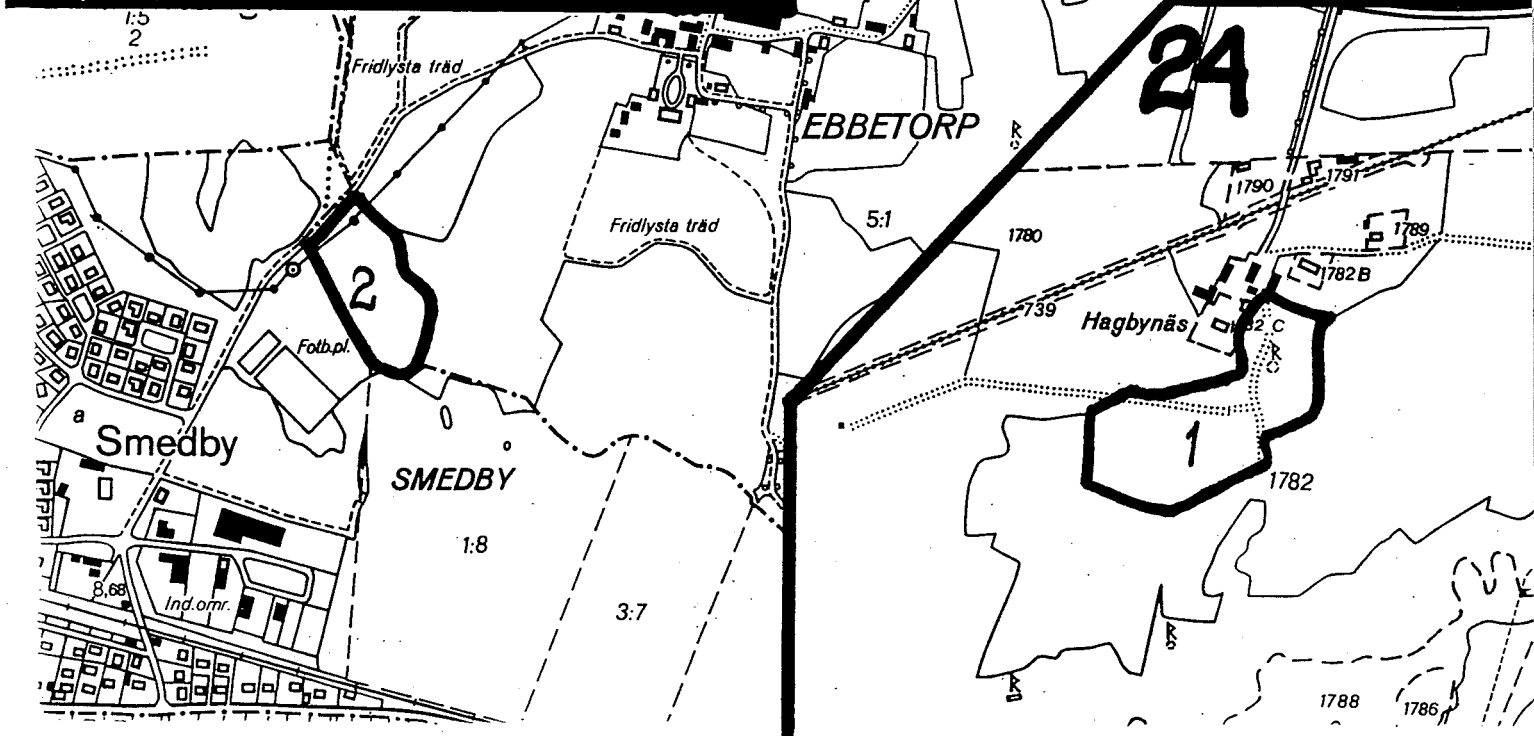
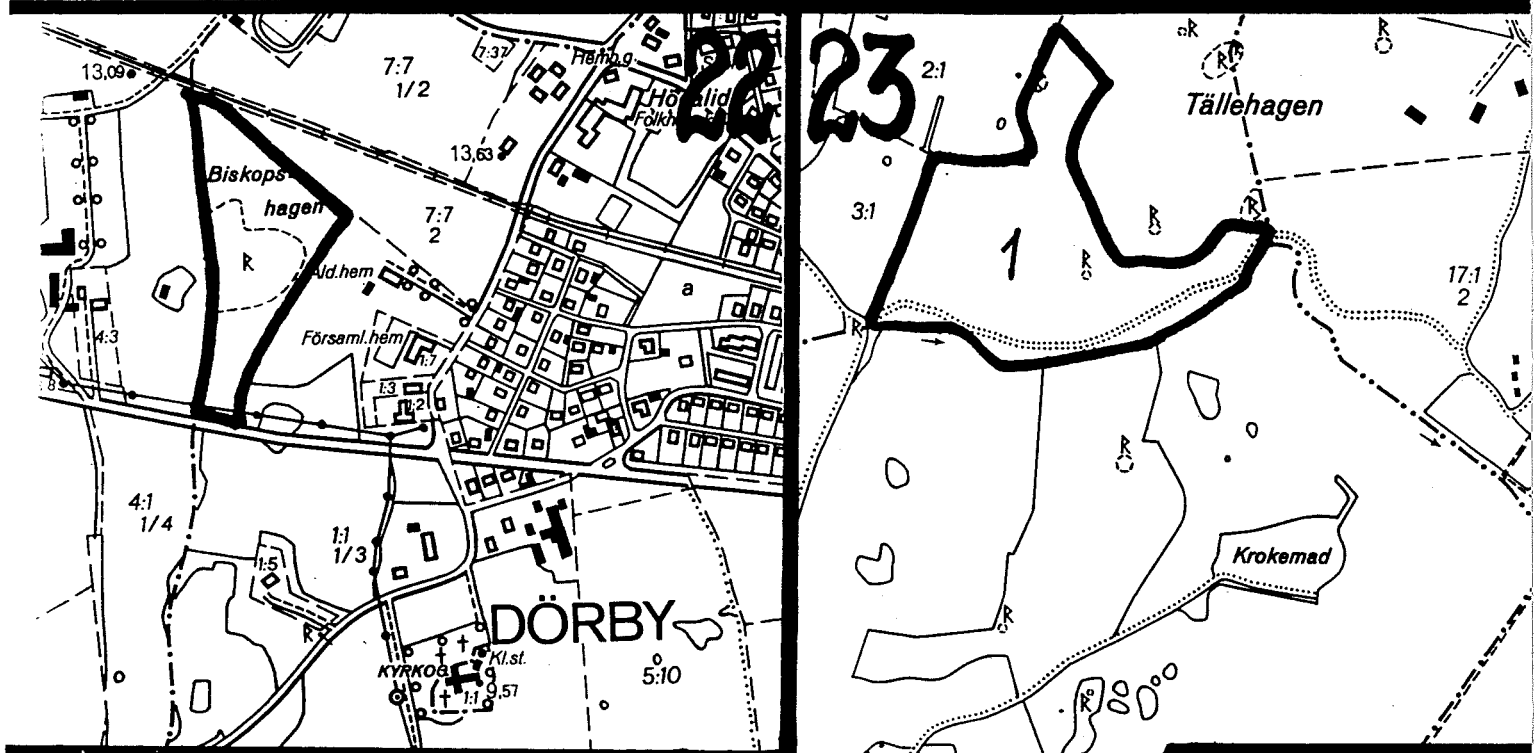
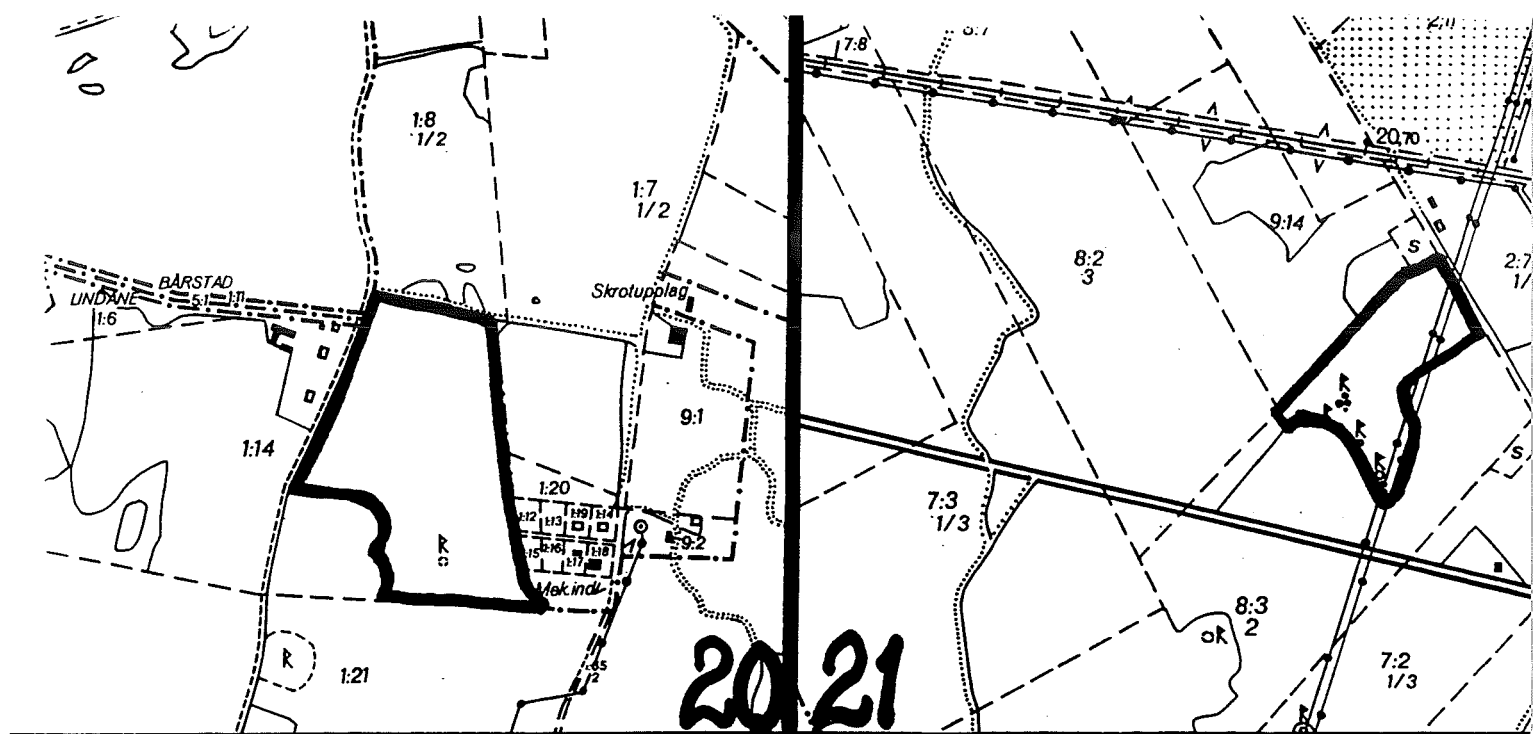
1. Askaremåla	- Ekhage
2. Kannemåla	- Blandlövhage
3. Pikedala	- Ekhage och björkhage
4. Böle	- Björkhage
5. Flakö	- Havsstrandäng
6. Ryssbylund	- Blandlövhage
7. Stensberg	- Blandlövhage
8. Ryssbylund 1	- Öppen hagmark
Ryssbylund 2	- Blandlövhage
9. Stojby	- Blandlövhage
10. Tombo 1	- Ekhage
Tombo 2	- Annan träd- och buskbärande hagmark
Tombo 3	- Björkhage
Tombo 4	- Björkhage
11. Fröstingstorp	- Björkhage
Boatorp 1	- Annan träd- och buskbärande hagmark
Boatorp 2	- Ekhage
12. Förlösa (Svaneåsen)	- Öppen hagmark
13. Gösbäck (Tingsbacken)	- Blandlövhage
14. Kråksmåla	- Björkhage
15. Gösbäck 1	- Björkhage
Gösbäck 2	- Annan träd- och buskbärande hagmark
16. Stävlö	- Öppen hagmark
17. Kläckeberga	- Ekhage
18. Kläckeberga	- Ekhage
19. Elverslösa	- Annan träd- och buskbärande hagmark
20. Barkestorp	- Blandlövhage
21. Tingby	- Blandlövhage
22. Dörby (Biskopshagen)	- Ekhage
23. Ebbetorp 1	- Ekhage
Ebbetorp 2	- Blandlövhage
24. Kalmar 1	- Blandlövhage
Kalmar 2	- Annan träd- och buskbärande hagmark
25. Smedstorp	- Öppen hagmark
26. Källstorp	- Blandlövhage
27. Konungaryd	- Blandlövhage
28. Öbbestorp 1	- Öppen hagmark
Öbbestorp 2	- Björkhage
29. Suntorp 1	- Blandlövhage
Suntorp 2	- Blandlövhage
30. Ölvingstorp	- Ekhage
31. Kölbygärde	- Björkhage
32. Ljungby	- Öppen hagmark
33. Vassmolösa	- Öppen hagmark
34. Fröstorp	- Blandlövhage
35. Kristinelund	- Ekhage
36. Bottorp	- Ekhage
37. Skällby	- Blandlövhage
38. Hagby	- Ekhage
39. Bjursnäs (Igelösa åsar)	- Björkhage
40. Värnanäs	- Ekhage
41. Halltorp	- Blandlövhage

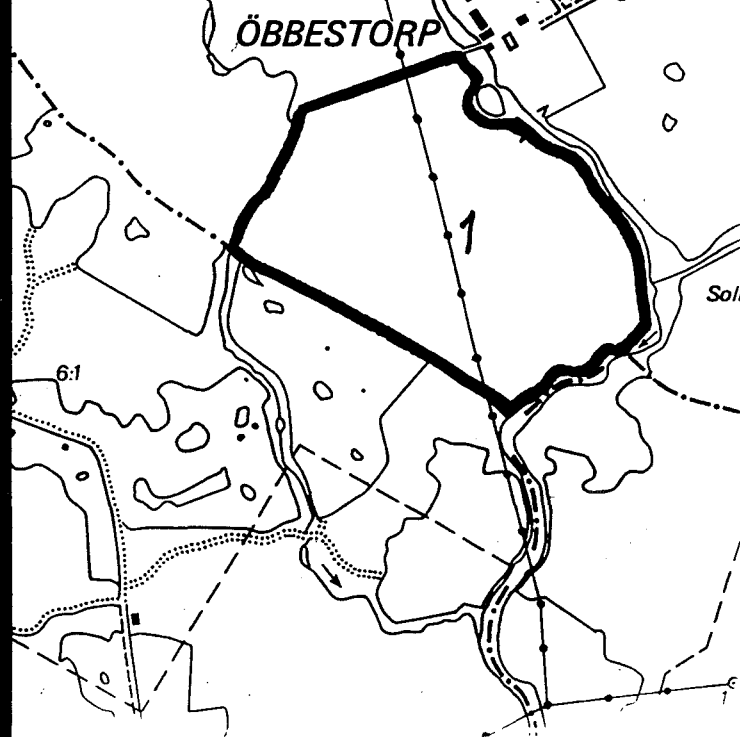
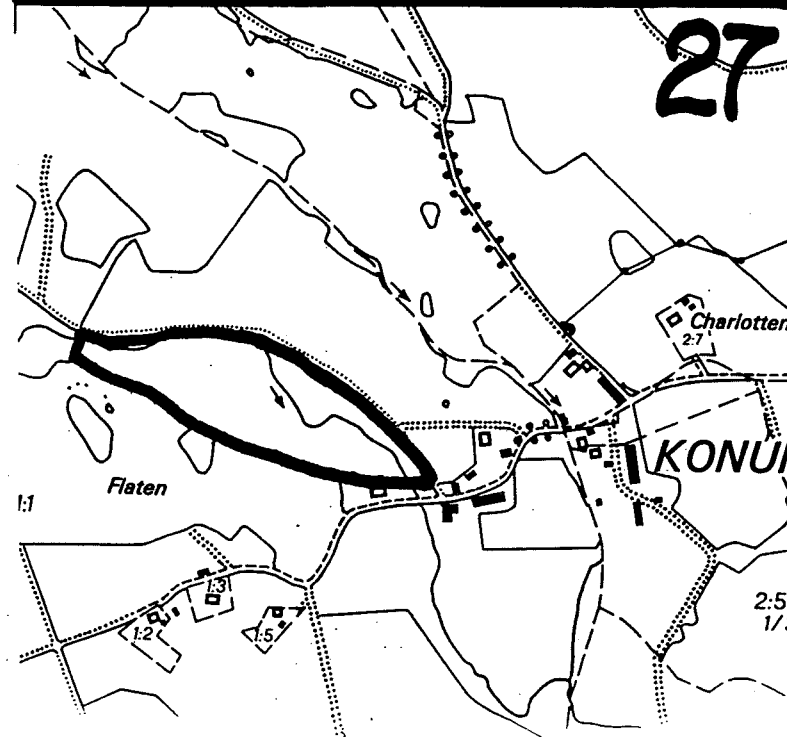
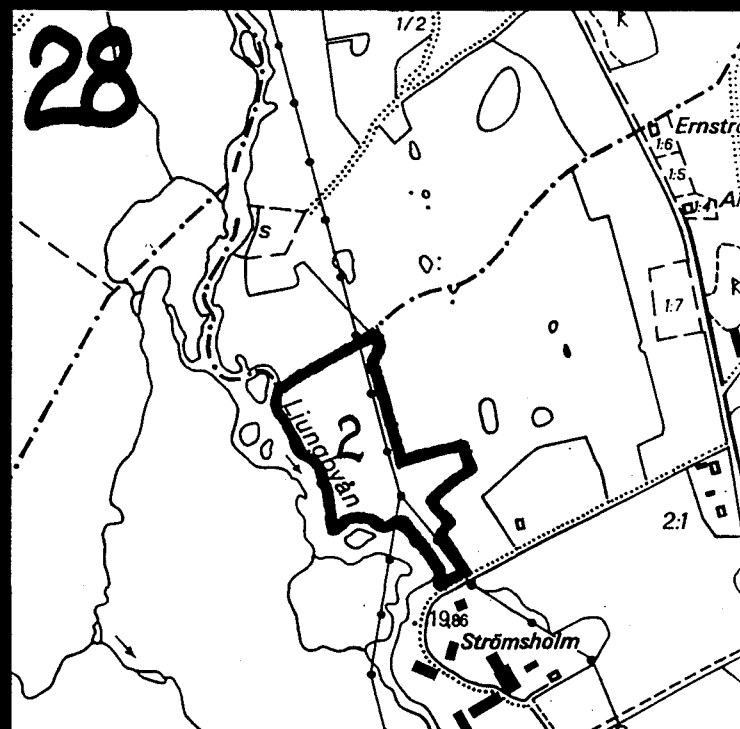
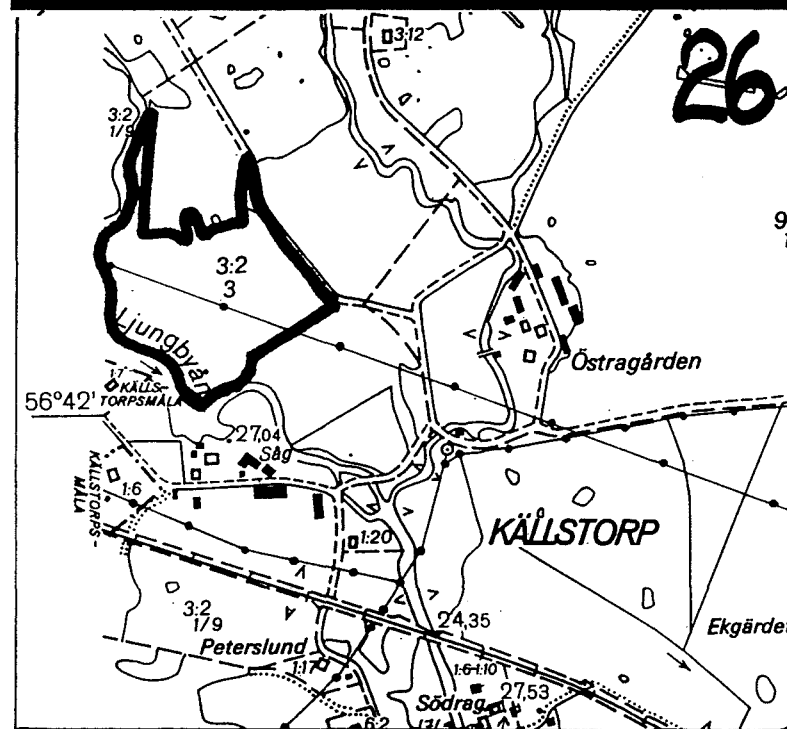
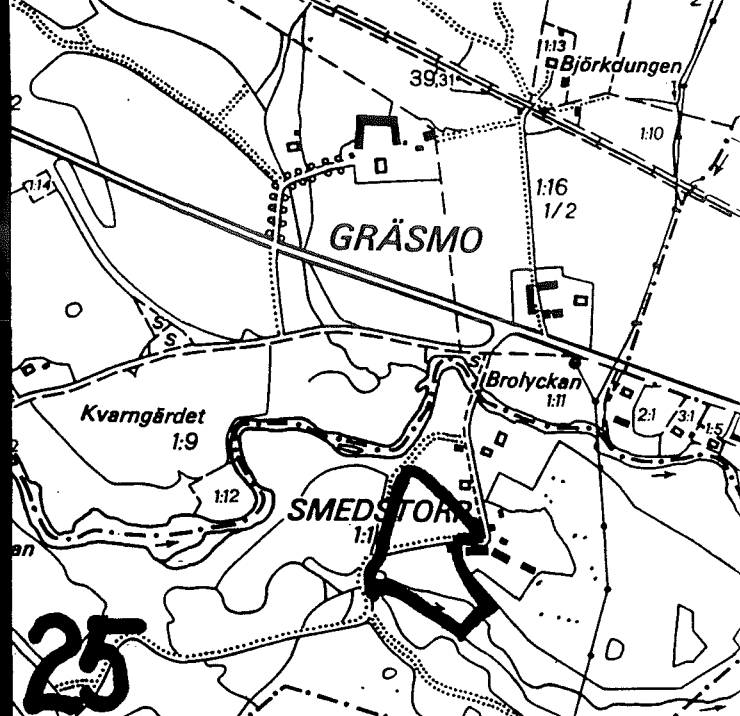
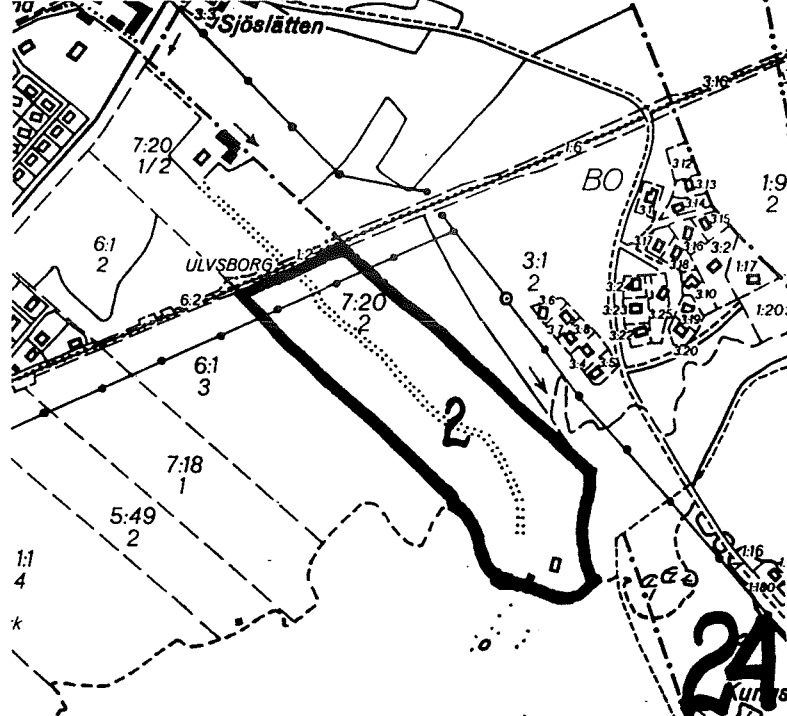

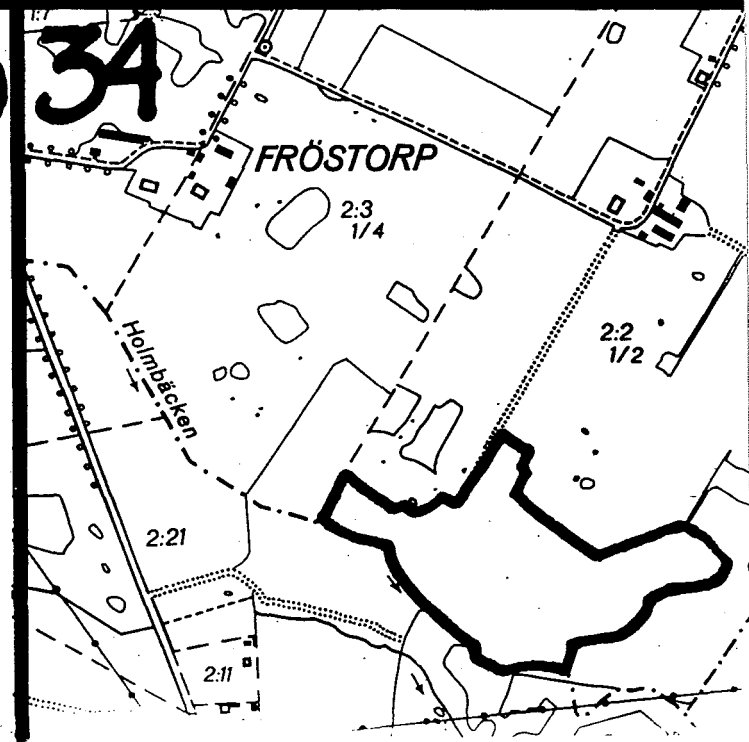
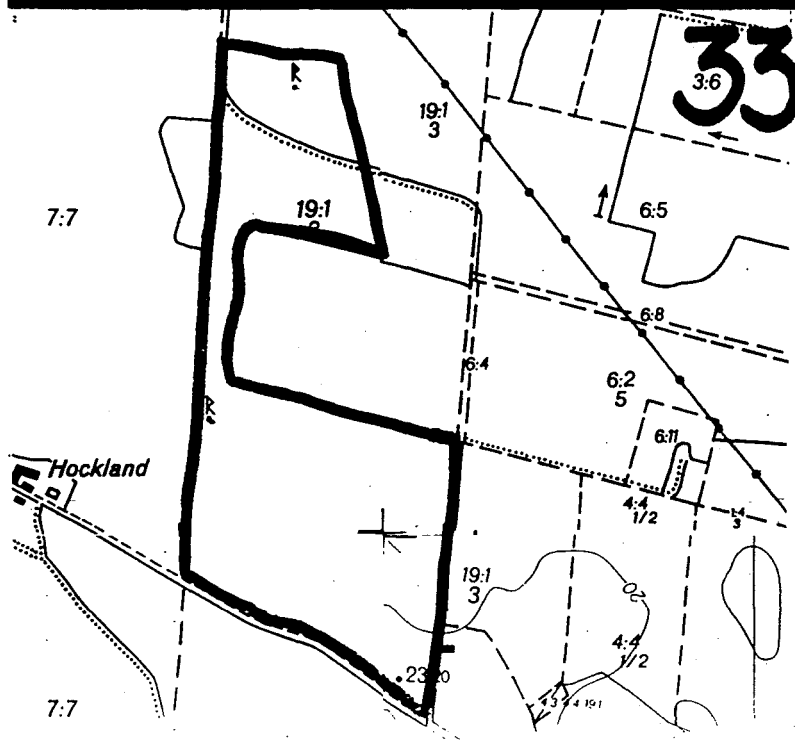
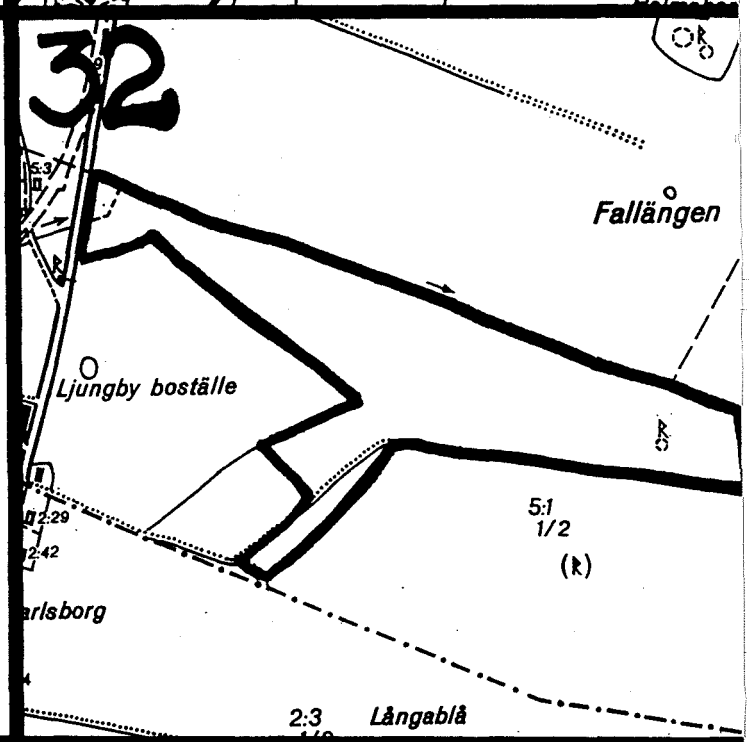
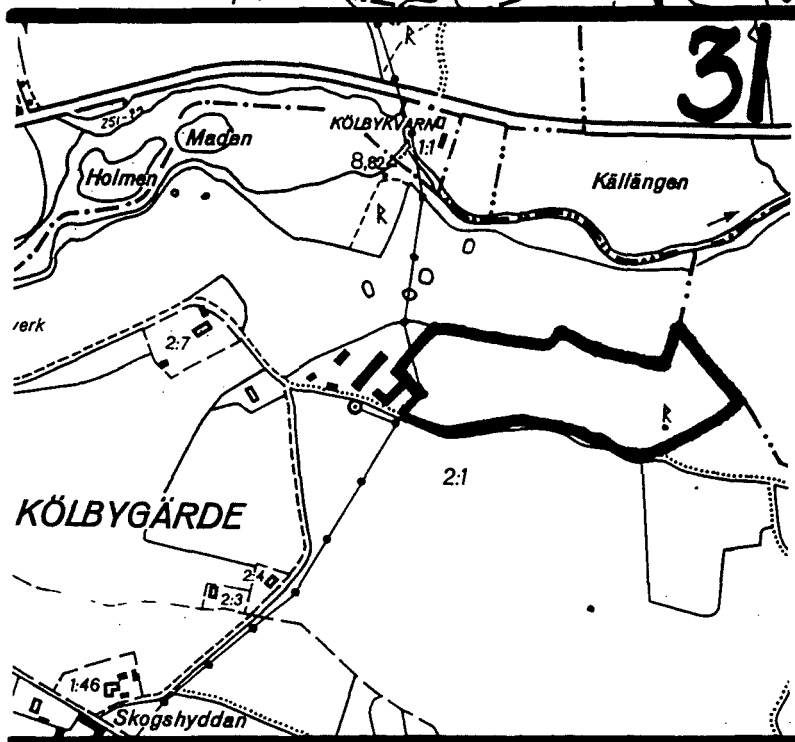
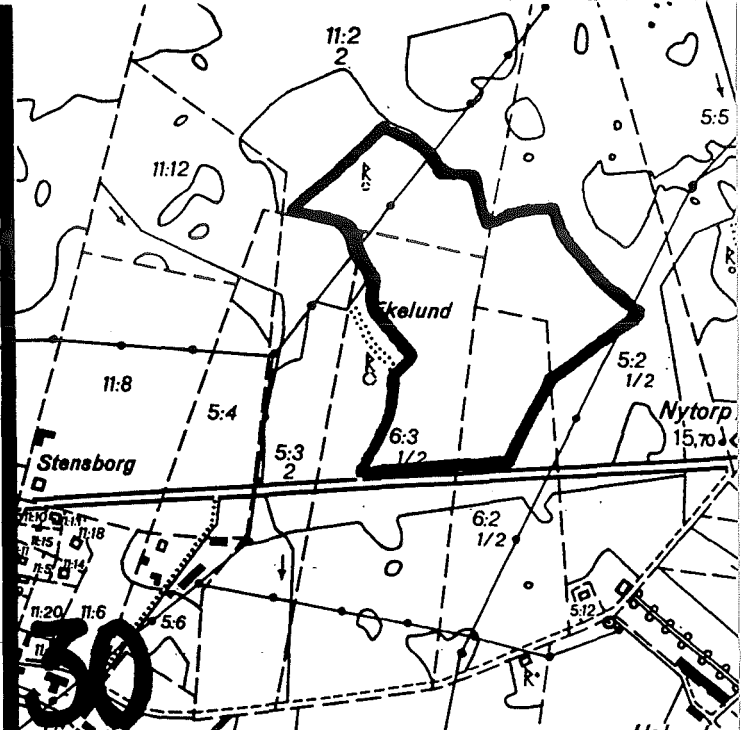
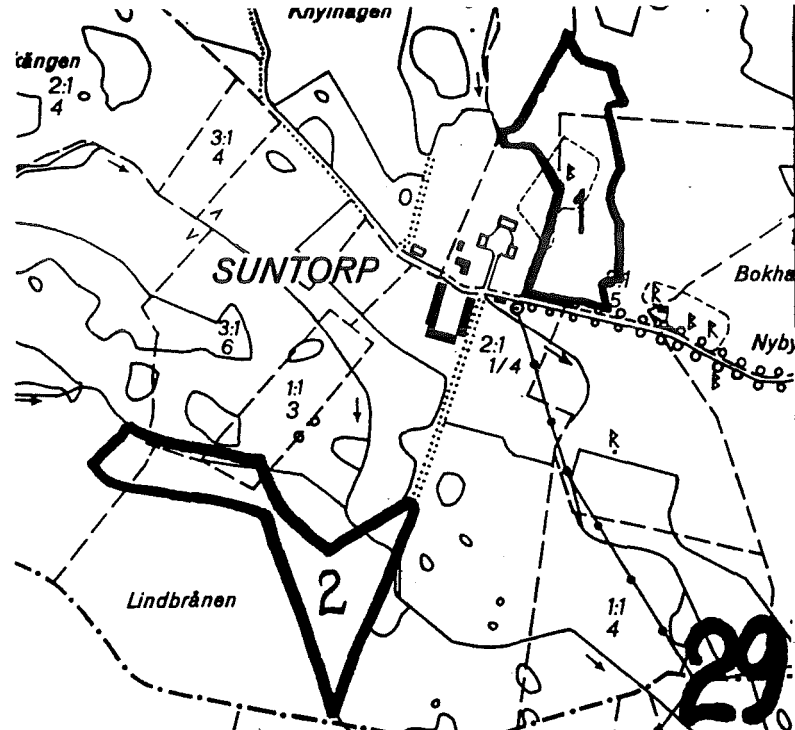

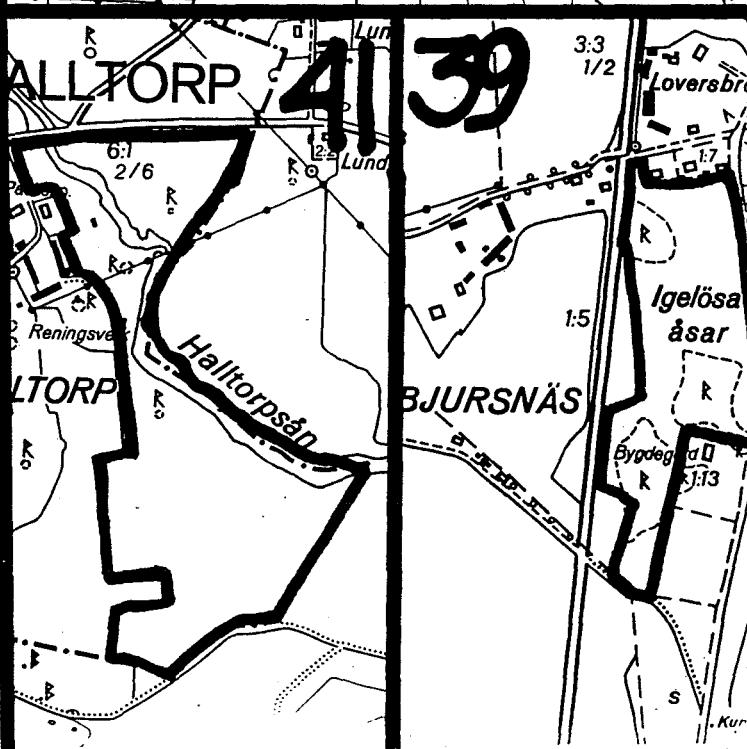
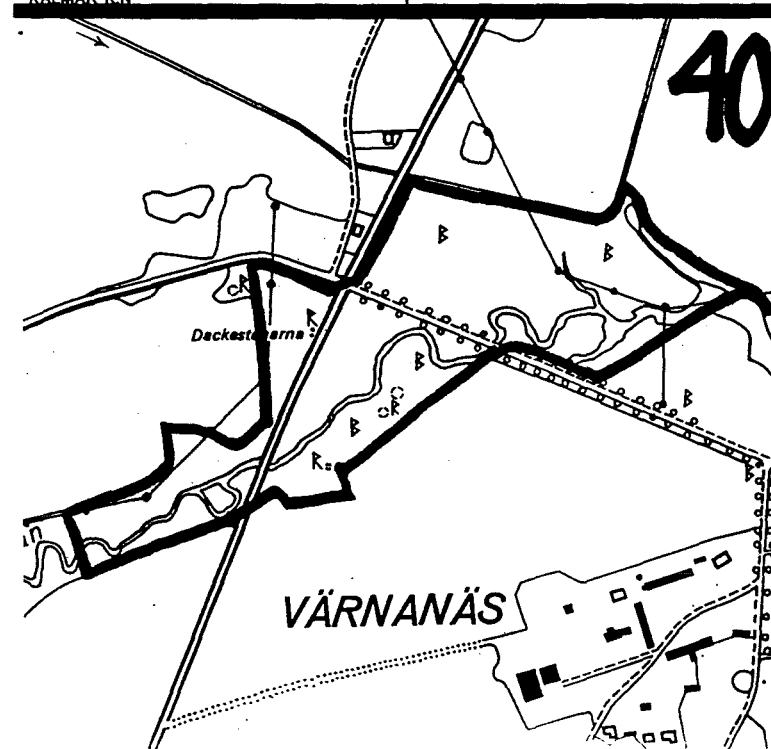
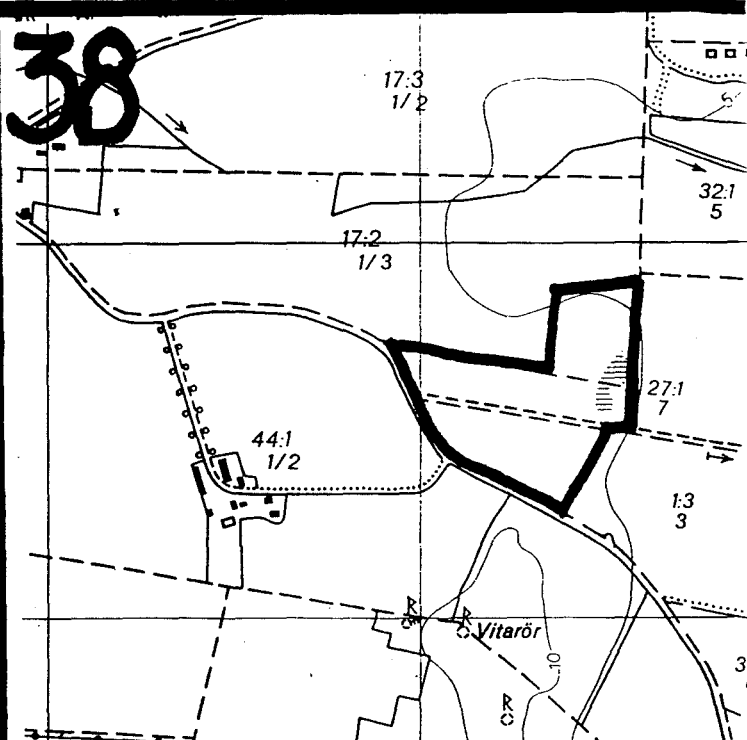
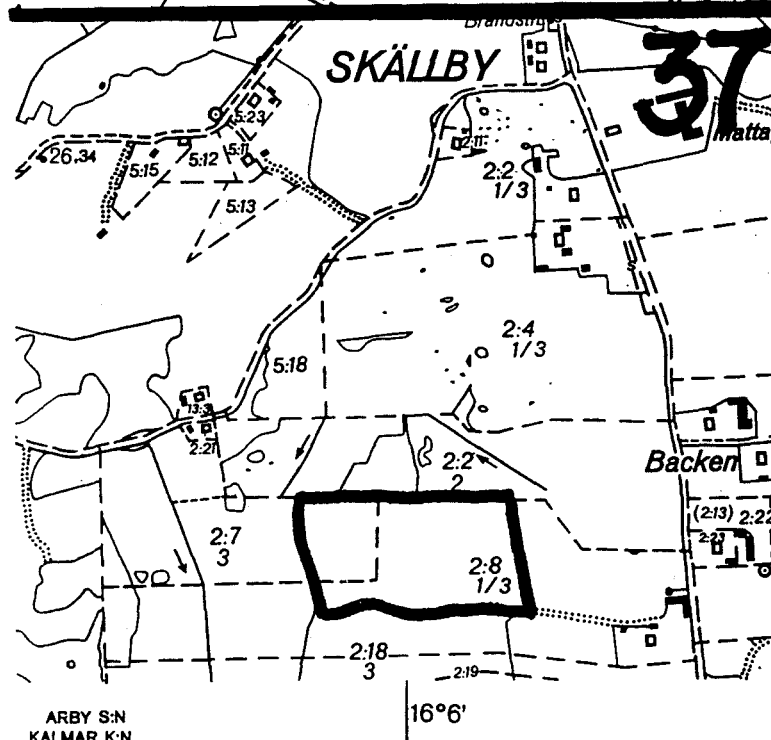
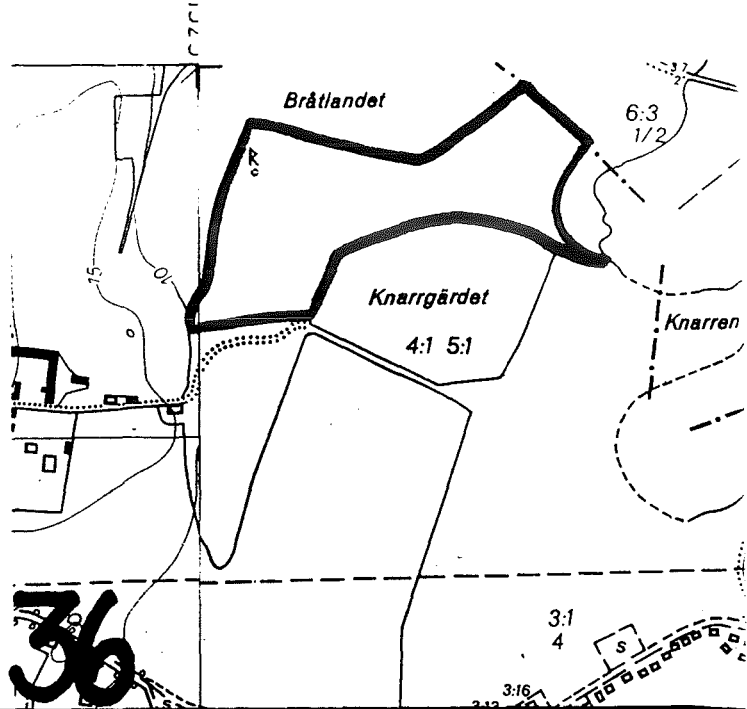
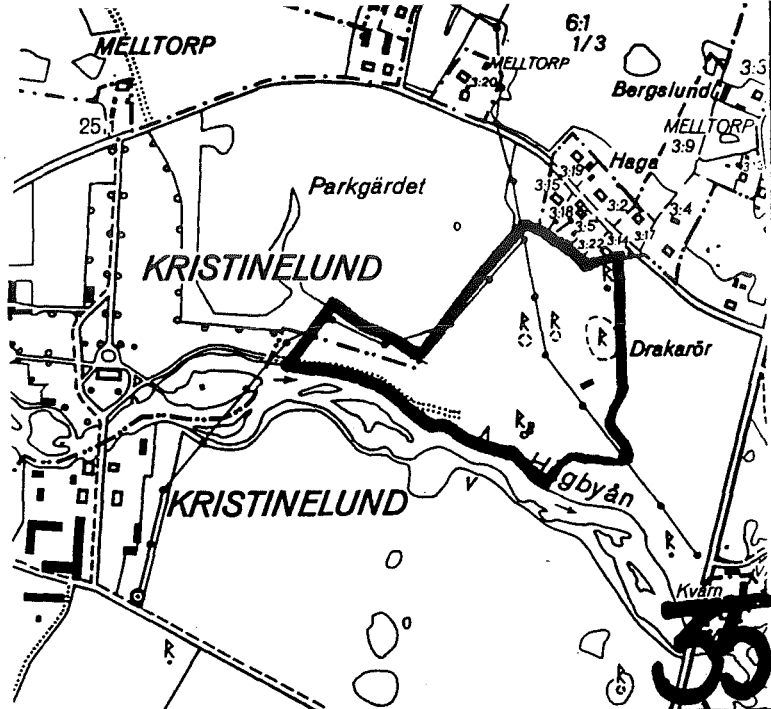

Objektnamn _____

Kommun _____

Ekoblad _____

Flygbildnr _____

Datum _____

Fotodokumentation _____

Naturtyp _____

Objektnr _____

Delobjektnr _____

☐ <u>Intressant objekt</u>	☐ <u>Öintressant</u>
☐ Klass I	☐ Barrträdplantering
☐ Klass II	☐ Långt gången igenväxning/ upph d hävd
☐ Klass III	☐ Intensiv kvävegödselanvändning
☐ Klass IV (Intressant efter vårdinsats)	☐ _____

3.3 INGREPP - PÅVERKAN

Gödsling (N)

☐ Ingen				
☐ Svag				
☐ Tydlig				

Plantering

☐ Barr, höjd _____ m
☐ Ädellöv, höjd _____ m
☐ Annat löv, höjd _____ m

Övrigt _____

3.4 MARKFÖRHÅLLANDENFuktighetsförhållanden ☐ torr ☐ frisk ☐ fuktig ☐ våt☐ källa ☐ vattendrag ☐ mindre vattensamling _____

Berggrund _____

Jordart _____

Kommentar _____

3.5 VEGETATION OCH FLORA (3 = riklig-dominant 2 = vanlig 1 = enstaka)

<u>Hed</u>	<u>Äng</u>	<u>Annat</u>
ÖRTLJUHE	HÄLMAÄNG	TUVTÄÄNG
BLÄLIHED	FÄRTOÄNG	HÖGÖRÄNG
PORBLÄHE	ÖRTTOÄNG	LÄGSTÄNG
RÖDVENHE	RÖDVÄNG	BLÄTÄÄNG
RÖDVEFÄR	SKOGNÄNG	BLÄTÄSYD
STAGGHED	ÖRTFRÄNG	HÖSTAÄNG
BORTÄTHE	SVIRÄNG	FRÄSTÄNG

Trädskikt (T) _____

☐ Förekomst av mycket gamla träd☐ Förekomst av döda träd

Buskskikt (B) _____

Täckningsgrad (T och B) ☐ 0-25 % ☐ 25-50 % ☐ 50-75 % ☐ 75-100%☐ Enstaka buskar ☐ Tätt sly

Kommentar _____

(3 = riklig-dominant, 2 = vanlig, 1 = enstaka)

Slätter- och belesindikatorer:

— AUG PYR blåsuga B 1
 — ANTE DIO kattfot
 — ANTH ODO vårbrod 1
 — ARNI MON slättergulube S
 — SOTR LUN låsöken
 — BRIZ MED darrgräs (S)
 — CALL VUL ljung (belad)
 — CAMP PER st blåklöcke 1
 — CAMP ROT i blåklöcke 1
 — CAMP TRA nesselklocka
 — C CAPILL härstarr (S)
 — C DIOCA nålstarr
 — C HOSTIA ångstarr (S)
 — C LEPORI härstarr
 — CENT JAC rödklint
 — CIRS ACA jordtistel B
 — CIRS HEL brudborste
 — CREP PRA klasefibbla S
 — DACTYRIZ nycklar
 — DANT DEC krägräs
 — DIAN DEL backnejlika
 — EUPHRASZ ogenrost B, S
 — FILI VUL brudbröd
 — FRAG VRD backsmulltron B
 — GALL SAX stenmåra
 — GENT AMA ånggentiana S
 — GENT CAM fältgentiana
 — GENT LUL sumpgentiana B
 — HERA SAN biodriva
 — GY CO:CO brudsporre (S)
 — GY CO:DE stor brudsporre
 — HELI MUM solvända
 — HERM MON honungsblomster
 — HIER AUL revfibbla
 — HYPO MAC slätterfibbla S
 — INUL SAL krissla
 — JUNC SOL borstlåg B
 — LATH LIN gökört 1
 — LEON HIS sommarfibbla
 — LEUC VUL prästkrage
 — LINU CAT vildlin (S)
 — LIST OVA tvåblad S
 — LUZU MUL ångsfryle

— LUZU PAL blekfryle B
 — LUZU SUD svartfryle B
 — MELA CRI korskvall S
 — MELA NEM lunkkvall
 — NARD STR slagg
 — OPHIL VUL ormlunga
 — ORCHIS Z nycklar S, B
 — PARN PAL slätterblomma S
 — PEDI SYL granspira
 — PHIP SAX backrot 1
 — PHLE PHL flentimotej
 — PLAN MED rödkämpar
 — PLAT BIF nattviol
 — PLAT CHL gröny nattviol
 — POLY AMA roselljungfrulln
 — POLY COM toppjungfrulln
 — POLY VUL jungfrulln
 — POLY VIV ormröt
 — POTE CRA värfingerört
 — POTE TAB småfingerört B
 — PRIM FAR majjiva
 — PRIM VER gylliva S
 — PULS PRA fällsippa B
 — PULS VUL backsippa B

— PYRO MED klockpyrola S
 — RAMU BUL knölsmorblomma
 — RAMU PCL backsmorblomma
 — RHIN SER höskallra (S), B
 — RHIN MIN ångskallra S
 — SAXI GRA mandelblomma B 1
 — SCOR HUM svinrot S
 — SELA SEL dvärgsummar
 — SERR TIN ångskära S
 — SUCC PRA ångsvädd
 — T/ERYTHR sandmaskros B
 — T/PALUST strandmaskros
 — THAL SIM backruta S
 — TRIF MED skogsklöver 1
 — TRIF MON backklöver
 — TROL EUR smörboll S
 — VERO SPI axveronika B
 — VIOL CAN ångsviol B
 — VIOL HIR buskviol
 — VIOL RUP sandviol B
 — PELT CAN liljav
 — VAXSKIVLINGAR

Hotade arter:

☐ Massförekomst av
 kvävegödselindikatorer

Kommentar _____

3.7 KULTURHISTORISKA FÖRHÅLLANDEN

Spår av betesbruk	Spår av fodertäkt	Övriga spår	Ålderdomligt jordbrukslandskap
☐ fägata	☐ ängs(hö)lada	☐ fornlämning	_____
☐ trädgårdesgård	☐ damm	☐ stensträng	_____
☐ ostengårdesgård	☐ sildike	☐ hålväg	_____
_____	☐ hamlat träd	☐ genuin gårdsmiljö	_____
_____	_____	☐ äldre åker	_____
_____	_____	☐ odlingsrösen	_____
_____	_____	☐ husgrunder	_____

Kommentar _____

3.8 NUVARANDE HÄVD

☐ slätter ☐ bete _____

Ålderdomligt hävdform _____

Hävdens tillstånd

☐ välhävdad	☐	☐	☐	☐	Ingår i arealen:
☐ måttlig hävd	☐	☐	☐	☐	
☐ svagt hävdad	☐	☐	☐	☐	
☐ hävd saknas	☐	☐	☐	☐	

Gammal åker _____ %
 Skog _____ %

Kommentar _____

3.9 ÖVRIGT - KOMPLETTERING AV UPPGIFTER UNDER 1-3

4.1 Regional/lokal jämförelse av inventeraren

Kontinuitet hävden _____	Nuvarande hävd _____
Mångformighet _____	Ålderdomligt jordbrukslandskap _____
Typrepresentativitet _____	Skönhet _____
Ingrepp-Påverkan _____	Övrigt _____

4.2 Förslag till åtgärder för bibehållande av värden (av inventeraren)

MARKSLAG OCH NATURTYPER

1. FASTMARKSÄNGAR (Hårdvallsängar)

Ängar på ett hårt grovt minerogent underlag vanligtvis moränmark, den finns främst på torr-frisk mark och indelas i:

a) Hackslått

Hårdvallsäng på ofta ytblockig, kuperad eller sluttande moränmark. För slåttern används ofta en kortbladig lie. Man hackar sig fram mellan stenarna. Denna typ av äng är vanligtvis uppsplittrad på små arealer ofta mellan åkrar.

b) Träd- och buskbärande äng

Förekommer på all slags minerogen mark. I sin mest typiska utformning kännetecknas naturtypen av en vegetationsmosaik av lövträds-
dungar (runnor) och öppna slåtterytor. Mycket stor artrikedom utmärker dessa marker.

c) Annan öppen äng

Slåtteräng på fastmarksunderlag ej hänförlig till hackslått eller träd- och buskbärande äng.

2. FUKT OCH VÅTMARKER

a) Sötvattenstrandäng

Förekommer på flacka såväl organogena som minerogena finsedimentstränder vid sjöar och vattendrag. Mader är en strandäng på extremt flacka stränder vid sjöar och meandrande vattendrag. I de fall mader fortfarande hävdas sker det genom bete. Slåtterhävd lever kvar i sällsynta undantagsfall. Hävdade mader utgör synnerligen värdefulla fågelbiotoper.

b) Havsstrandäng

Förekommer på flacka finsedimentstränder och innefattar området mellan hög och lågvattengränserna. Havsstrandängen hävdas numera enbart genom bete och hyser ofta en rik växt- och djurvärld.

c) Sidvallsäng

Hit förs sådan fukt- och våtmark, som ej tillhör den egentliga strandzonen mot öppet vatten, men som genom sitt läge i terrängen har en vegetation av fuktängstyp.

3. HAGMARKER

Med hagmark avses inhägnad beteshävdad inägomark. Undantagsvis kan hagmark förekomma på tidigare utmark.

a) Öppen hagmark

Förekommer i olika terrängtyper och saknar i princip buskar och träd. Enstaka solitärer av träd och/eller buskar kan förekomma. Öppenheten är som regel resultatet av långvarigt betestryck i kombination med avverkning och röjning.

b) Ekhage

Ekhagen är en betesmark där ek eller undantagsvis bergesk är enda eller dominerande trädart. Såväl andra ädla lövträd som mera triviala trädarter kan förekomma som inblandning.

c) Björkhage

En betesmark där vårtbjörk och/eller glasbjörk är de enda eller de dominerande trädarterna.

d) Blandlövhage

Övriga lövträdspräglade hagmarker förs till denna typ, som då inrymmer såväl ädellövmarker som "triviallöv"-hagmarker.

e) Annan träd och buskbärande hagmark

Hit räknas träd- och buskbärande betesmark som inte kan hänföras till någon av de föregående typerna. Som exempel kan nämnas barrträdspräglad betesmark.

4. ÖVRIGA BETESMARKER

Till denna grupp förs olika typer av naturlig betesmark som hör hemma på utmarken.

a) Alvar

Plan, sprickgenomsatt kalkhäll som är överlagrad av ett tunt lager, ofta uppfrysningsbenägen vittringsjord. Alvar är en baltisk naturtyp som i första hand Öland och Gotland har gemensam med Baltikum.

b) Annan öppen utmark

Hit räknas andra träd- och buskfria betesmarker som ej kan hänföras till alvar eller ljunghed. Som typexempel kan hänföras gamla exercishedar på plana sandfält.

Indikatorarter för hävdad och ogödslad mark

Många av de växter som har sin livsmiljö i ängs- och hagmarker har under århundraden genomgått en anpassning till den typen av mark. Det är inte så att arterna "tycker speciellt mycket om" att bli avätta av en mule eller avslagna av en lie, men genom anpassningar, ex bladrosett vid marken, klarar de av den påfrestningen bättre än andra arter. De har blivit mycket konkurrensstarka i sin miljö, så länge den är stabil. När miljön förändras, marken gödslas eller växer igen, konkurreras de lätt ut av kväve- eller skugggynnade växter. Därför är ängs- och hagmarksväxterna en måttstock på hur mycket påverkan marken varit utsatt för. De indikerar hävdad och ogödslad mark.

Växterna har individuella krav och olika toleransnivå. Det finns en lista där indikatorarterna fått olika koder. Den kan tyckas svårläst, men här kommer ett exempel:

H, B1, B2, B3

Ex. Slåttergubbe 2 2 1 0 . Här kan man utläsa att slåttergubben är starkt slåttergynnad (sent betespåsläpp har samma verkan). Den minskar måttligt vid lågt betestryck, stark minskning vid 10-15 årigt avbrott i beteshävd och försvinner helt vid 30-40 års betesavbrott.

Teckenförklaring till följande sida:

H = Reaktion på slåtter resp beteshävd.	1=Slåtterberoende (sent betespåsläpp) 2=Starkt slåttergynnad (sent betespåsläpp)
Obs: Inget gradientförhållande i sifferangivelserna 4-6.	3=Måttligt slåttergynnad (sent betespåsläpp) 4=Grässvålsart allmänt (slåtter- och betesgynnade/slåtter- och betesoleranta) 5=Populationstyngdpunkten på rel hårt betade betesmarker (betesgynnade arter) 6=Populationstyngdpunkten på sedan mer än en mansålder ohävdad mark eller på annan mark än hävdad naturlig fodermark ("ohävdart") *=starkt slåttergynnad på silikatmark, slåtter och betesväxt på kalkmark #=starkt slåttergynnad i Sydsverige, mer indifferent i boreala områden.
B1=Reaktion på lågt ("igenväxning-") betestryck, från ett välbetat tillstånd med arten närvarande.	1=Stark minskning 2=Måttlig minskning 3=Måttlig ökning 4=Stark ökning
B2=Reaktion på ett 10-15-årigt avbrott i beteshävd	0=Borta eller ytterst sällsynt 1=Stark minskning 2=Måttlig minskning 3=Måttlig ökning 4=Stark ökning
B3=Reaktion på ett 30-40-årigt avbrott i beteshävd	0=Borta eller ytterst sällsynt 1=Stark minskning 2=Måttlig minskning 3=Måttlig ökning 4=Stark ökning

INDIKATORARTER FÖR HÄVDAD OCH OGÖDSLAD MARK

ARTNAMN	H	B1	B2	B3		H	B1	B2	B3
axveronika.....	5	x	2	1	nattviol.....	3	x	2	1
backklöver.....	3	3	2	0	norsknoppa.....	6	?	?	?
backnejlika.....	4	2	1	0	Jungfru Marie nycklar....	3	x	1	0
backruta.....	2	x	1	0	Ängsnycklar.....	3*	3	1	0
backsippa.....	5	3	2	1	S:t Pers nycklar.....	4	3	2	0
backsmultron.....	5	2	2	1	Johannesnycklar.....	2	3	1	0
backsmörblomma.....	3	4	3	0	nässelklocka.....	3	3	3	1
blekfryle.....	5	2	1	0	ormrot.....	4#	x	1	0
blodnäva.....	3	3	2	0	ormtunga.....	3*	3	2	0
blåsuga.....	5	x	x	1	prästkrag.....	3	x	2	1
bockrot.....	4	2	1	0	revfibbla.....	4	2	2	1
brudborste.....	3#	3	3	1	rosettjungfrulin.....	4	2	1	0
borsttåg.....	5	2	2	1	rödklint.....	3*	3	2	0
brudbröd.....	4	4	3	1	rödkämpar.....	3	2	1	0
brudsporre -					sandmaskros.....	5	1	1	0
Gymnadenia conopsea.....	2*#	1	0	0	sandviol.....	5	1	0	0
Gymnadenia densiflora...	4	4	4	2	skogsklöver.....	4	3	2	1
buskviol.....	4	3	3	0	slåtterblomma -				
darrgräs.....	2*	2	2	0	tidig.....	1	1	0	0
dvärglummer.....	4#	1	1	0	sen.....	3	2	1	1
flentimotej.....	4	4	3	2	slåtterfibbla.....	2	2	2	1
fältgentiana -					slåttergubbe.....	2	2	1	0
Gentianella suecico.....	1	1	0	0	småfingerört.....	5	3	2	1
Gentianella germanica...	4	1	0	0	smörbollar.....	2#	x	3	0
fältsippa.....	5	3	2	1	solvända.....	3	3	2	0
granspira.....	3	1	0	0	sommarfibbla.....	3	1	0	0
grönvit nattviol.....	4	x	3	1	stagg.....	4	2	2	0
gullviva.....	2	x	x	1	stenmåra.....	4	2	1	0
gökärt.....	3	x	x	x	stor blåklocka.....	3	3	3	2
harstarr.....	3	3	2	0	strandmaskrosor.....	4	1	1	0
honungsblomster.....	4	2	1	0	sumpgentiana.....	5	1	0	0
hårstarr.....	2*	1	0	0	svartfryle.....	5	2	1	0
höskallra -					svinrot.....	2	3	2	1
Rhinanthus vernalis.....	2*	2	0	0	toppjungfrulin.....	3	2	1	0
Rhinanthus serotinus....	4	2	0	0	tvåblad.....	2	3	2	1
jordtistel.....	5	2	1	0	vildlin.....	2*	1	0	0
jungfrulin.....	4	2	2	0	vårbrodd.....	4	3	2	1
kattfot.....	4	2	2	0	vårfingerört.....	4#	2	1	0
klasefibbla.....	2	4	2	1	ängsfryle.....	4	4	4	1
klockgentiana.....	4	1	1	0	ängsgentiana -				
klockpyrola.....	2	?	?	0	Gentianella amarella.....	2	1	0	0
knägräs.....	4	2	2	1	Gentianella linguata.....	1	1	0	0
knölsmörblomma.....	4	1	1	0	ängsklocka.....	3	x	2	?
korskovall.....	2	3	2	0	ängsskallra.....	2	2	0	0
krissla.....	3	3	3	1	ängsskära.....	2	2	2	1
liten blåblocka.....	4	3	2	1	ängsviol.....	5	1	0	0
lundkovall.....	3	3	4	3	ängsvädd.....	3	x	2	2
låsbräken.....	4	1	0	0	vanlig ögontröst.....	5	2	1	0
majviva.....	4*	2	1	0	ljung ögontröst.....	4	1	0	0
mandelblomma.....	5	2	1	0	späd ögontröst.....	1	1	0	0

5 ODLINGSLANDSKAPETS VEGETATION (ODLANORD)

51 HEDVEGETATION (HEDVEG)

511 RISHED(RISHED)

5116 Rished av örtrik ljung-typ (ÖRTLJUHE)

Öppen rished med relativt stort örtinslag. Betesberoende. Sand, klippor.

D Calluna vulgaris (ljung)	D Hieracium pilosella (gråfibbla)
Agrostis capillaris (rödven)	Knautia arvensis (åkervädd)
Festuca rubra (rödsvingel)	Pulsatilla vulgaris (backsippa)
Luzula campestris (knippfryle)	Thymus serpyllum (backtimjan)
Galium verum (gulmåra)	Viola canina (ängsviol)

Tillägg Rished av blåbär-lingon-typ (BLÅLIHE)

Torra, ofta svagbetade partier av björk/ekhagar, vanligtvis ytblockig moränmark. Blir vid igenväxning med gran frisk ristyp.

D Vaccinium myrtillus (blåbär)	Luzula pilosa (vårfryle)
D Vaccinium vitis-idaea (lingon)	Lathyrus linifolius (gökärt)
Calamagrostis arundinacea (piprör)	Melampyrum spp
D Deschampsia flexuosa (kruståtel)	Viola riviniana (skogsviol)

512 FUKTIG RISHED (FURISHED)

5122 Fuktig rished av pors-blåtåtel-typ (PORBLÅHE)

Högvuxen rished på fuktig-våt mark vid kust (och vid oligotrofa sjöstränder).

Erica tetralix (klockljung)	Drosera intermedia (småsilesår)
D Myrica gale (pors)	Galium palustre (vattenmåra)
Salix repens (krypvide)	Gentiana pneumonanthe (klockgentiana)
Agrostis canina (brunven)	Potentilla erecta (blodrot)
Carex nigra (hundstarr)	Succisa pratensis (ängsvädd)
Carex panicea (hirsstarr)	Viola palustris (kärrviol)
D Molinia coerulea (blåtåtel)	

513 GRÄSHED (GRÄSHED)

5131 Gräshed av rödven-typ (RÖDVENHE)

Hårt betad gräsmark på torr, osorterad jord. Står ljungheden nära.

Calluna vulgaris (fläckvis) (ljung)	Antennaria dioica (kattfot)
Vaccinium vitis-idaea (lingon)	Campanula rotundifolia (liten blåklocka)
D Agrostis capillaris (rödven)	D Galium saxatile (stenmåra) (V Sv)
Carex pilulifera (pillerstarr)	Galium verum (gulmåra)
Deschampsia flexuosa (kruståtel)	Hieracium pilosella (gråfibbla)
Festuca ovina (fårsvingel)	Lathyrus linifolius (gökärt)
Luzula campestris (knippfryle)	Platanthera bifolia (nattviol)
Achillea millefolium (rölrika)	Stellaria graminea (grässtjärnblomma)
	Veronica officinalis (ärenpris)

5131 A Fårsvingel-var av rödven-gräshed (RÖDVEFÅR)

Som huvudtypen men med större örtinslag.

Vaccinium vitis-idaea (lingon)	Achillea millefolium (rölrika)
Agrostis capillaris (rödven)	Fragaria vesca (smultron)
Anthoxanthum odoratum (vårbrodd)	Stellaria graminea (grässtjärnblomma)
Carex caryophyllea (vårstarr)	Trifolium medium (skogsklöver)
D Deschampsia flexuosa (kruståtel)	Veronica chamaedrys (teveronika)
D Festuca ovina (fårsvingel)	Veronica officinalis (ärenpris)

5132 Gräshed av stagg-typ (STAGGHED)

Lågvuxen, småtuvig, frisk-fuktig gräsmark. Ofta med fläckar av ljung och klockljung.

Carex panicea (hirsstarr)	Scirpus cespitosus (tuvsäv)
Danthonia decumbens (knägräs)	Achillea ptarmica (nysört)
Juncus squarrosus (borsttåg)	Galium saxatile (stenmåra) (V Sv)
D Nardus stricta (stagg)	Pedicularis sylvatica (granspira)
	Potentilla erecta (blodrot)

514 SANDGRÄSHED (SAGRÄHED)

5141 Sandgräshed av borsttåtel-typ (BORTÅTHE)

Lågvuxen gräsmark med av tramp (betesdjur m m) stört växttäck. Torr, mager sandjord. S-SV Sverige.

D Aira praecox (vårtåtel)	D Rumex acetosella ssp tenuifolius
Carex arenaria (sandstarr)	(rödsyra)
D Corynephorus canescens (borsttåtel)	Scleranthus perennis (vitknavel)
Erophila verna (nagelört)	Spergula morisonii (vårspärgel)
Filago minima (spenslig ullört)	Teesdalia nudicaulis (sandkrassing)
Helichrysum arenarium (hedblomster)	Thymus serpyllum (backtimjan)
Jasione montana (monke)	Trifolium arvense (harklöver)

5142 Sandgräshed av tofsäxing-typ (TOFSÄXHE)

Lågvuxen gräsmark med stört växttäck på kalkrik sandjord. S-SÖ Sverige, mycket begränsad areal.

Bromus hordeaceus (luddlost)	D Dianthus arenarius (sandnejlika)
D Festuca polesica (sandsvingel)	Galium verum (gulmåra)
D Koeleria glauca (tofsäxing)	Hornungia petraea (stenkrassing)
Phleum arenarium (sandtimotej)	Medicago falcata (gullusern)
Alyssum alyssoides (gråådra)	Medicago minima (sandlusern)
Anthericum spp (sandliljor)	Petrorhagia prolifera (hylsnejlika)
D Arenaria serpyllifolia (sandnär)	Satureja acinos (harmynta)
Artemisia campestris (fältmalört)	D Sedum acre (gul fetknopp)
D Cerastium semidecandrum (vårarv)	Silene conica (sandglim)
	D Thymus serpyllum (backtimjan)

5142 A Borsttåtel-var av tofsäxing-sandgräshed (TOFSBORS)

På urlakad mark. Successionsstadium mellan huvudtypen och ljung.

D Corynephorus canescens (borsttåtel)	Scleranthus annuus (grönknavel)
Jasione montana (monke)	Scleranthus perennis (vitknavel)
Rumex acetosella ssp tenuifolius	Teesdalia nudicaulis (sandkrassing)
(rödsyra)	

515 ALVARHED (ALVARHED)

5151 Alvarhed av hållmarks-typ (HÄLLALVA)

Sprickgenomsatta, plana kalkhällar, nakna eller med tunt vittringsgrus. Karakteriseras av kompakta kuddmossor (Tortella spp) och broklavar samt Sedum album-mattor. Berörs av bete då omgivande typer (t ex 5152 och 5213) betas.

Apera interrupta (alvarkösa)	Holosteum umbellatum (fågelarv)
Melica ciliata (grusslok)	Hornungia petraea (stenkrassing)
Allium schoenoprasum (gräslök)	Satureja acinos (harmynta)
Androsace septentrionalis (grusviva)	Saxifraga tridactylites (grusbräcka)
Cerastium pumilum (alvararv)	Sedum acre (gul fetknopp)
Erophila verna (nagelört)	D Sedum album (vit fetknopp)

5152 Alvarhed av fårsvingelalvar-typ (FÅRSALVA)

Tunn vittringsjord på kalkhällmark, utpräglad uppfrysningssjord (polygonmark).
Glest, småtuvatigt växttäck.

Agrostis stolonifera (krypven)	D Helianthemum oelandicum (ölandssolvända)
D Festuca ovina (fårsvingel)	Linum catharticum (vildlin)
Festuca rubra ssp oelandica	Sagina nodosa (knutnarv)
(bågsvingel)	Satureja acinos (harmynta)
Artemisia campestris (fältmalört)	Sedum album (vit fetknopp)
Artemisia rupestris (stenmalört)	Thymus serpyllum (backtimjan)
Globularia vulgaris (bergskrabba)	

52 ÄNGSVEGETATION (ÄNGSVEG)

521 TORRÄNG (TORRÄNG)

5211 Torräng av hållmarks-typ (HÄLMAÄNG)

Naken (urbergs-)häll, delvis med tunt jordlager i sprickor. Urbergets motsvarighet till 5151. Bildar ofta håll- "öar" i betesmark.

D Aira praecox (vårtåtel)	Jasione montana (monke)
Festuca ovina (fårsvingel)	Potentilla argentea (femfingerört)
Arabis thaliana (backtrav)	D Rumex acetocella ssp tenuifolius
Cerastium semidecandrum (vårarv)	(rödsyra)
Hieraceum pilosella (gråfibbla)	Lychnis viscaria (tjärblomster)
Saxifraga granulata (mandelblomma)	Sedum telephium (kärleksört)
Scleranthus annuus (grönknavel)	Trifolium arvense (harklöver)
Scleranthus perennis (vitknavel)	Veronica verna (vårveronika)
D Sedum acre (gul fetknopp)	Viola tricolor (styvmorsviol)
Sedum album (vit fetknopp)	

5212 Torräng av fårsvingel-typ (FÅRTOÄNG)

Lågvuxen, örtrik gräsmark, torr, på något djupare jord än föregående. Bildar ofta "tonsurer" omkring hållmarksöar - övergår ofta i följande samhälle.

Agrostis capillaris (rödven)	Lychnis viscaria (tjärblomster)
Anthoxanthum odoratum (vårbrodd)	Pimpinella saxifraga (bockrot)
D Festuca ovina (fårsvingel)	Plantago lanceolata (svartkämpar)
D Luzula campestris (knippfyle)	Polygala vulgaris (jungfrulin)
Achillea millefolium (röllika)	Pulsatilla vulgaris (backsippa)
Campanula rotundifolia	Ranunculus bulbosus (knölsmörbloffa)
(liten blåklocka)	Saxifraga granulata (mandelblomma)
Galium verum (gulmåra)	Stellaria graminea (grässtjärnbloffa)
Hieracium pilosella (gråfibbla)	D Thymus serpyllum (backtimjan)
Lathyrus linifolius (gökärt)	Veronica chamaedrys (teveronika)

5213 Torräng av örtrik ängshavre-typ (ÖRTTOÄNG)

Relativt högvuxen och mycket artrik gräsmark på mer eller mindre kalkrikt underlag.

Cotoneaster integerrimus (oxbär)	Filipendula vulgaris (brudbröd)
D Arrhenatherum pratense (ängshavre)	Fragaria viridis (backsmultron)
D Arrhenatherum pubescens (luddhavre)	D Galium verum (gulmåra)
Briza media (darrgräs)	Helianthemum nummularium (solvända)
Carex caryophyllaea (vårstarr)	Hypochoeris maculata (slätterfibbla)
D Festuca ovina (fårsvingel)	D Plantago media (rödkämpar)
Phleum phleoides (flentimotej)	Potentilla argentea (femfingerört)
Allium oleraceum (backlök)	Potentilla tabernaemontani (småfingerört)
Anthyllis vulneraria (getvåppling)	Pulsatilla vulgaris (backsippa)
Arabis hirsuta (lundtrav)	Ranunculus bulbosus (knölsmörbloffa)
Artemisia campestris (fältmalört)	Satureja acinos (harmynta)
Carlina vulgaris (spåttistel)	Scabiosa columbaria (fältvädd)
Centaurea jacea (rödsklint)	Seseli libanotis (safferot)
Centaurea scabiosa (väddsklint)	Thymus serpyllum (backtimjan)
Cerastium semidecandrum (vårarv)	Trifolium montanum (backklöver)
Cirsium acaule (jordtistel)	

I brynsituationer och vid svagt bete (igenväxning) märks bl a

Agrimonia eupatoria (småborre)	Origanum vulgare (kungsmynta)
D Geranium sanguineum (blodnäva)	D Trifolium medium (skogsklöver)
Inula salicina (krissla)	Vicia sylvatica (skogsvicker)
Melampyrum nemorosum (lundkovall)	Vincetoxicum hirundinaria (tulkört)

5213 B Alvar-var av örtrik ängshavre-torräng (ÖRTOALVA)

På relativt tjocka lager av kalkrik glacifluvialjord ovanpå kalkhällar.

Juniperus communis (en)	Lychnis alpina var oelandica
D Arrhenatherum pratense (ängshavre)	(öländsk fjällnejlika)
Festuca ovina (fårsvingel)	Orchis mascula (Sankt Pers nycklar)
Artemisia oelandica (alvarmalört)	Oxytropis campestris (fältvedel)
D Filipendula vulgaris (brudbröd)	Ranunculus illyricus (ullranunkel)
Helianthemum nummularium (solvända)	Scabiosa columbaria (fältvädd)
	D Thymus serpyllum (backtimjan)

522 FRISKÄNG (FRISKÄNG)

5221 Friskäng av knylhavre-typ (KNYLÄNG)

Högvuxen gräsvegetation, fragmentariskt på slänter och vägkanter. Störningsberoende.

D Arrhenatherum elatius (knylhavre)	Festuca rubra (rödsvingel)
Dactylis glomerata (hundäxing)	Holcus lanatus (luddtåtel)
Festuca pratensis (ängssvingel)	Trisetum flavescens (gullhavre)
Anthriscus sylvestris (hundloka)	Lathyrus pratensis (gulvial)
Artemisia vulgaris (gråbo)	Leucanthemum vulgare (prästkraze)
Centaurea jacea (rödclint)	Plantago lanceolata (svartkämpar)
Cerastium fontanum (hönsarv)	Rumex acetosa (ängssyra)
Cirsium vulgare (vägtistel)	Taraxacum Vulgaria (ogräsmaskrosor)
Heracleum sphondylium (björnloka)	Veronica chamaedrys (teveronika)
Knautia arvensis (åkervädd)	

5222 Friskäng av rödven-typ (RÖDVÄNG)

Lågvuxen, frisk gräsmark, vanligtvis under glest stående träd och buskar. Mycket vanlig, betesberoende vegetationstyp i hela landet.

D Agrostis capillaris (rödven)	Geum rivale (humleblomster)
Festuca ovina (fårsvingel)	Lathyrus pratensis (gulvial)
Luzula campestris (knippfryle)	Potentilla erecta (blodrot)
Poa pratensis (ängsgröe)	Rumex acetosa (ängssyra)
D Achillea millefolium (röllika)	Stellaria graminea (grässtjärnblomma)
Achillea ptarmica (nysört)	Succisa pratensis (ängsvädd)
D Alchemilla spp (dagglåpor)	Taraxacum Vulgaria (ogräsmaskrosor)
Cerastium fontanum (hönsarv)	D Trifolium repens (vitklöver)
Galium boreale (vitmåra)	Vicia cracca (kråkvicker)
Galium verum (gulmåra)	

5223 Friskäng av skogsnäva-typ (SKOGNÄNG)

Tämligen högvuxen, örtrik gräsmark på friska jordar.

Anthoxanthum odoratum (vårbrodd)	Knautia arvensis (åkervädd)
Briza media (darrgräs)	Listera ovata (tvåblad)
Deschampsia cespitosa (tuvtåtel)	Melampyrum nemorosum (lundkovall) (Ö Sv)
Festuca ovina (fårsvingel)	Polygonum viviparum (ormrot)
Luzula multiflora (ängsfryle)	Potentilla erecta (blodrot)
D Alchemilla spp (dagglåpor)	Prunella vulgaris (brunört)
Anemone nemorosa (vitsippa)	Ranunculus auricomus
Cirsium helenioides (brudborste)	(majsmörblomma)
Dactylorhiza spp (nycklar) (Ö Sv)	D Rhinanthus minor (ängsskallra)
Filipendula ulmaria (älgräs)	Rubus arcticus (åkerbär)
Galium boreale (vitmåra)	Rumex acetosa (ängssyra)
D Geranium sylvaticum (skogsnäva)	Solidago virgaurea (gullris)
Geum rivale (humleblomster)	Trollius europaeus (smörbollar)
Hepatica nobilis (blåsippa) (Ö Sv)	Veronica chamaedrys (teveronika)
Hypericum maculatum	Viola canina ssp montana (norrlandsviol)
(fyrkantig johannesört)	Viola riviniana (skogsviol) (Ö Sv)
Hypochoeris maculata (slätterfibbla)	

Tillägg Friskäng av örtrik typ (ÖRTFRÄNG)

Relativt lågvuxen, frisk, örtrik gräsmark, vanligtvis betad f d slåttermark, som ofta haft ett långvarigt förflutet som svinrotäng. Stor artrikedom, där ingen art kan sägas vara dominerande. På välbetad mark spelar särskilt svinroten en i jämförelse med svinrotängen (SVIRÄNG) blygsam roll. Relativt vanlig i vissa bygder där markförhållanden m m inte medgett uppodling.

<i>Agrostis capillaris</i> (rödven)	<i>Leontodon autumnale</i> (höstfibbla)
<i>Anthoxanthum odoratum</i> (vårbrodd)	<i>Leontodon hispidus</i> (sommarfibbla)
<i>Arrhenatherum pubescens</i> (luddhavre)	<i>Leucanthemum vulgare</i> (prästkraige)
<i>Festuca rubra</i> (rödsvingel)	<i>Lotus corniculatus</i> (käringtand)
<i>Poa pratensis</i> (ängsgröe)	<i>Plantago media</i> (rödkämpar)
<i>Ajuga pyramidalis</i> (blåsuga)	<i>Platanthera bifolia</i> (nattviol)
<i>Crepis praemorsus</i> (klasefibbla)	<i>Polygala vulgaris</i> (jungfrulin)
<i>Euphrasia stricta</i> var <i>stricta</i>	<i>Potentilla crantzii</i> (vårfingerört)
(vanlig ögontröst)	<i>Primula veris</i> (gullviva)
<i>Hieracium auricula</i> (revfibbla)	<i>Rhinanthus minor</i> (ängsskallra)
<i>Hypochoeris maculata</i> (slåtterfibbla)	<i>Scorzonera humilis</i> (svinrot)
<i>Knautia arvensis</i> (åkervädd)	<i>Trifolium montanum</i> (backklöver)
<i>Lathyrus linifolius</i> (gökärt)	<i>Trifolium pratense</i> (rödklöver)
<i>Lathyrus pratensis</i> (gulvial)	<i>Vicia cracca</i> (kråkvicker)

Tillägg Friskäng av svinrot-typ (SVIRÄNG)

Svinrotdominerad slåtteräng som haft stor utbredning i äldre tider. Större mängdförekomster även av andra slåttergynnade arter än svinrot, men mindre mängd av betesgynnade arter i jämförelse med den örtrika friskängen (ÖRTFRÄNG). (Observera att denna vegetationstyp kan uppträda även på nötkreatursbetad mark med sent betespåsläpp).

<i>Briza media</i> (darrgräs)	<i>Polygonum viviparum</i> (ormrot)
<i>Euphrasia stricta</i> var <i>tenuis</i>	<i>Rhinanthus minor</i> (ängsskallra)
(späd ögontröst)	D <i>Scorzonera humilis</i> (svinrot)
<i>Linum catharticum</i> (vildlin)	

523 FUKTÄNG (FUKTÄNG)

5231 Fuktäng av tuvtåtel-typ (TUVTÅÄNG)

Tuvig gräsmark som vid upphörande bete övergår i högörsäng (5232). Mellan tuvorna ofta snabbbetad mark.

<i>Carex nigra</i> (hundstarr)	<i>Galium uliginosum</i> (sumpmåra)
D <i>Deschampsia cespitosa</i> (tuvtåtel)	<i>Leucanthemum vulgare</i> (prästkraige)
<i>Elymus repens</i> (kvickrot)	<i>Potentilla anserina</i> (gåsört)
<i>Festuca pratensis</i> (ängssvingel)	D <i>Ranunculus acris</i> (smörblomma)
<i>Festuca rubra</i> (rödsvingel)	<i>Ranunculus repens</i> (revsmörblomma)
<i>Phleum pratense</i> (timotej)	D <i>Rumex acetosa</i> (ängssyra)
D <i>Poa pratensis</i> (ängsgröe)	<i>Succisa pratensis</i> (ängsvädd)
<i>Poa trivialis</i> (kärrgröe)	<i>Trifolium pratense</i> (rödklöver)
<i>Achillea millefolium</i> (röllika)	<i>Trifolium repens</i> (vitklöver)
<i>Anthriscus sylvestris</i> (hundloka)	

Som en fuktig variant av huvudtypen kan följande artkonstellation uppträda:

Caltha palustris (kabbleka)
Cardamine pratensis (ängsbräsma)
Myosotis taxa ssp *caespitosa*
(sumpförgätmigej)
Scirpus sylvaticus (skogssäv)

5232 Fuktäng av högört-typ (HÖGÖRÄNG)

Högvuxen örtdominerad vegetation som kännetecknar svagbetad eller nyligen övergiven fodermark, vanlig i hela landet.

<i>Carex nigra</i> (hundstarr)	D <i>Filipendula ulmaria</i> (älggräs)
<i>Deschampsia cespitosa</i> (tuvtåtel)	<i>Galium uliginosum</i> (sumpmåra)
<i>Phleum pratense</i> (tomotej)	<i>Geum rivale</i> (humleblomster)
<i>Achillea ptarmica</i> (nysört)	<i>Lychnis flos-cuculi</i> (gökblomster)
<i>Angelica sylvestris</i> (strätta)	<i>Ranunculus acris</i> (smörblomma)
<i>Caltha palustris</i> (kabbleka)	<i>Thalictrum flavum</i> (ängsruta)
<i>Cirsium palustre</i> (kärrtistel)	<i>Urtica dioica</i> (brännässla)
	<i>Vicia cracca</i> (kråkvicker)

5233 Fuktäng av gräs-lågstarr-typ (LÅGSTÄNG)

Relativt artrik, lågvuxen gräs-starrdominerad vegetation. Variation från fattiga till rika typer. Betesberoende.

D Carex nigra (hundstarr)	Equisetum arvense (åkerfräken)
D Carex panicea (hirsstarr)	Geum rivale (humleblomster)
D Molinia caerulea (blåtåtel)	Valeriana dioica (småvänderot)
D Nardus stricta (stagg)	Viola palustris (kärrviol)
Cirsium palustre (kärrtistel)	

5233 B Artrik var av gräs-lågstarr-fuktäng (LÅGARTRI)

Ansluter till gräs-lågstarrängen, högörtängen och kalkfuktängen, men kan inte kallas kalkfuktäng i strikt bemärkelse p g a frånvaro av bl a Primula farinosa, Linum catharticum och Sesleria caerulea. Kan inte heller kallas högörtäng därför att de höga örterna p g a god hävd hålls tillbaka och kan inte kallas (artfattig) gräs-lågstarräng p g a sin stora artrikedom. Oftast gammal slåttermark, som upprätthåller sin artstock under av nötkreatur välbetade förhållanden. Förekommer även i silikatbygder på fuktängar med något högre basmättnadsgrad och är där av stort intresse. Liten utbredning.

Briza media (darrgräs)	Myosotis scorpioides (äka förgätmigej)
Carex flacca (slankstarr)	Ophioglossum vulgatum (ormtunga)
D Carex panicea (hirsstarr)	Valeriana dioica (småvänderot)
D Molinia caerulea (blåtåtel)	Selinum carvifolia (krussilja)
Cirsium palustre (kärrtistel)	Serratula tinctoria (ängsskära)
Inula salicina (krissla)	

5234 Fuktäng av kalktyp (KALKFÄNG)

Lågvuxen, örtrik gräsmark på fuktig kalkrik jord. Artrik vegetation med bl a stor orkidérikedom. Slätter (eller bete).

Briza media (darrgräs)	Carex hostiana (ängsstarr)
Carex demissa (grönstarr)	Carex nigra (hundstarr)
Carex flacca (slankstarr)	D Carex panicea (hirsstarr)
Carex flava (knaggelstarr)	Molinia caerulea (blåtåtel)
D Sesleria caerulea (älvväxing)	Polygala amarella (rosettjungfrulin)
Cirsium acaule (jordtistel)	Potentilla erecta (blodrot)
D Linum catharticum (vildlin)	Primula farinosa (majviva)
D Orchidaceae (orkidéer)	Scorzonera humilis (svinrot)
Parnassia palustris (slätterblomma)	Succisa pratensis (ängsvädd)
Pinguicula vulgaris (tätört)	

Under inventeringsarbetet har vi funnit en variant som domineras av gräs och halvgräs och som inte är så örtrik som huvudtypen.

Fuktäng av gräsrik kalktyp

Domineras av älvväxing. Vanliga arter är blåtåtel, hundstarr och hirsstarr.

5235 Fuktäng av blåttåtel-typ (BLÅTÅÄNG)

Tämligen högvuxen vegetation på fuktig översvämningsmark. Vanligare i norra Sverige. Slätter.

Vaccinium uliginosum (odon)	Bartsia alpina (svarthö)
Carex acuta (vasstarr)	Galium boreale (vitmåra)
Carex aquatilis (norrlandsstarr)	Geranium sylvaticum (skogsnäva)
Deschampsia cespitosa (tuvtåtel)	Lysimachia thyrsoflora (topplösa)
Festuca ovina (fårsvingel)	Pinguicula vulgaris (tätört)
Juncus filiformis (trådtåg)	Parnassia palustris (slätterblomma)
D Molinia caerulea (blåttåtel)	Scutellaria galericulata (frossört)
Nardus stricta (stagg)	Trientalis europaea (skogstjärna)
Achillea millefolium (röllika)	Viola epipsila (mossviol)

5235 A Sydlig var av blåttåtel-fuktäng (BLÅTÅSYD)

I södra Sverige. Gränsen mot huvudtypen är oklar.

Juncus conglomeratus (knapptåg)	Pinguicula vulgaris (tätört)
Juncus effusus (veketåg)	Potentilla erecta (blodrot)
Molinia caerulea (blåttåtel)	Succisa pratensis (ängsvädd)
Cirsium palustre (kärrtistel)	

5236 Fuktäng av högstarr-typ (HÖSTAÄNG)

Högvuxen, tät starr-gräs-vegetation vid sötvattenstränder. Bete eller slätter.

D Agrostis canina (brunven)	Lathyrus palustris (kärrviol)
D Carex acuta (vasstarr)	Lysimachia vulgaris (videört)
Glyceria maxima (jättegröe)	Mentha arvensis (åkermynta)
Phalaris arundinacea (rörflen)	Myosotis scorpioides (äkta förgätmigej)
Caltha palustris (kabbåleka)	Potentilla palustris (kråklöver)
Cardamine pratensis (ängsbräsma)	Ranunculus flammula (ältranunkel)
Equisetum fluviatile (sjöfräken)	Ranunculus repens (revsmörblomma)
D Galium palustre (vattenmåra)	

4 HAVSSTRANDVEGETATION (HAVSNORD)

Den betespräglade delen av en havsstrandäng brukar normalt omfatta hela zoneringen från högvattengränsens översta driftvallsystem till vattenstrandens endast vid extrema lågvatten blottade växttäck. Endast säkert betespräglade vegetationstyper beskrivs nedan.

41 LANDSTRANDVEGETATION (LANDSTRA)

411 DRIFTVEGETATION (DRIFTVEG)

412 ÖVRE LANDSTRANDENS VEGETATION (ÖVRELAND)

4121 Övre landstrandveg av salttåg-rödsvingel-typ (SALTSVIN)

Den övre landstrandens dominerande växtsamhälle vid Sveriges havs- och brackvattenkuster; dock endast strödda förekomster vid Bottenviken. Delvis betingad av betestryck.

D Agrostis stolonifera (krypven)	D Leontodon autumnalis (höstfibbla)
Carex glareosa (klapperstarr)	Lotus tenuis (smal käringtand)
D Carex nigra (hundstarr)	Odontites litoralis (strandrödtoppa)
Carex paleacea (strandstarr)	D Plantago maritima (gulkämpar)
D Festuca rubra (rödsvingel)	D Trifolium fragiferum (smultronklöver)
D Juncus gerardi (salttåg)	Trifolium repens (vitklöver)
Aster tripolium (strandaster)	Triglochin maritima (havssälting)
Centaurium littorale (kustarun)	Vicia cracca (kråkvicker)
Glaux maritima (strandkrypa)	

4122 Övre landstrandveg av strandmalört-typ (STRAMALT)

Förekomster i södra och sydvästra Svriges havssträndängar på relativt sandigt underlag. Delvis upprätt-hålls av betestryck.

Agrostis stolonifera (krypven)	Glaux maritima (strandkrypa)
D Festuca rubra (rödsvingel)	D Limonium vulgare (marrisp)
Juncus gerardi (salttåg)	Plantago maritima (gulkämpar)
D Artemisia maritima (strandmalört)	Triglochin maritima (havssälting)

413 NEDRE LANDSTRANDENS VEGETATION VID SALTVATTEN (SALTNED)

4131 Nedre landstrandveg av revigt saltgräs-typ (RESAGRÄT)

Förekommer i västra Sveriges havssträndängar, där de bildar topografisk motsvarighet till Östersjö-området agnsäv-krypven-typ (4141). Förekommer även i skonvegetation (415) i södra Östersjöområdet.

Agrostis stolonifera (krypven)	Plantago maritima (gulkämpar)
D Puccinellia maritima (revigt saltgräs)	Salicornia dolichostachya ssp
Aster tripolium (strandaster)	strictissima (styv glasört)
Halimione pedunculata (saltmålla)	Spergularia media (saltarv)
Limonium vulgare (marrisp)	Triglochin maritima (havssälting)

414 NEDRE LANDSTRANDENS VEGETATION VID BRACKVATTEN (BRACKNED)

4141 Nedre landstrandveg av agnsäv-krypven-typ (SÄVKRYP)

Förekommer i Östersjö-området samt i brackvatteninfluerade havssträndängar på Västkusten. Delvis upprätt-hålls av betestryck.

D Agrostis stolonifera (krypven)	Aster tripolium (strandaster)
D Eleocharis uniglumis (agnsäv)	Glaux maritima (strandkrypa)
Festuca rubra (rödsvingel)	Plantago maritima (gulkämpar)
Juncus gerardi (salttåg)	Potentilla erecta (blodrot)
Phragmites australis (bladvass)	Triglochin maritima (havssälting)
Scirpus tabernaemontani (blåsäv)	

415 SKONVEGETATION (SKONVEG)

Svackor med saltanrikning framför allt i nedre landstranden. Starkt betesberoende, främst tramp.

416 STRANDBERGSVEGETATION (STRABERG)

Strandklippor, som omges av strandängsvegetation, är aktuella i vårt sammanhang, men tveksamt om graden av betesberoende.

42 VATTENSTRANDVEGETATION (VATTSTRA)

421 HELOFYTVEGETATION I HAV (HELFYHAV)

4211 Havshelofytveg av bladvass-säv-typ (BLAVASÄV)

Högvuxet graminiddominerat växtsamhälle på vattenstranden, speciellt inom brackvattenområden. Övergår vid hårt betestryck och vasstäkt i dvärgsäv-typen av havskortskottsvegetationen (4221).

Agrostis stolonifera (krypven)	Hippuris vulgaris (hästsvans)
Eleocharis palustris (knappsäv)	Galium palustre (vattenmåra)
D Phragmites australis (bladvass)	Lysimachia thyrsiflora (topplösa)
D Scirpus maritimus (havssäv)	Mentha aquatica (vattenmynta)
D Scirpus tabernaemontani (blåsäv)	Myosotis scorpioides (äka förgätmigej)
Apium graveolens (selleri)	Oenanthe lachenalii (smalstäkra)
Aster tripolium (strandaster)	Sonchus palustris (strandmolke)
Equisetum fluviatile (sjöfräken)	Triglochin maritima (havssälting)
	Typha angustifolia (smalkaveldun)

5. SKÖTSELRÅD

5.1 Skötsel av betesmark

* Anpassa betet till markens produktion!

Betesmarkernas avkastningsförmåga varierar ganska mycket. Lämplig beläggning måste därför bedömas från fall till fall. Nedanstående tabell anger en rekommenderad beläggning på olika markslag under en betes-säsong på 130-140 betesdagar.

Markslag	Antal djur per hektar						
	Ungnöt (första betes- året)	Ungnöt (andra betes- året)	Sinkor, (ca 600 kg)	Dikor, (ca 600 kg inkl. kalv)	Tackor, (ca 65 kg inkl. 1,6 lamm)	Häst, (medel- stor ridhäst)	Häst, (medel- stor ponny)
Naturbetes- mark	torr	1,0	0,6	0,6	0,3	1,8	0,5
	frisk	2,0	1,5	1,5	0,6	3,3	0,5
	fuktig	2,2	1,6	1,6	0,7	-	0,5
	våt	2,0	1,4	1,4	0,6	-	-
Havsstrandäng		1,6	1,1	1,1	0,5	2,5	0,8

* Fällindela stora hägn!

I en stor betesfälla kan det vara svårt att anpassa beläggningen till betestillgången. Genom att dela in betesmarken i fällor kan man dessutom höja betesutnyttjandet. Man undviker därmed att få svagt betade partier p g a betesdjurens selektiva bete.

* Håll betesmarken ljusöppen!

Det är viktigt att hålla betesmarken tillräckligt öppen. Träd och buskar ger ofta större skugga än man tror. Om det är för skuggigt försämras gräsmarkernas produktion och även dess naturvärde. Gå gärna ut i betesmarken en solig dag och notera de partier som är mest skuggiga. Orsaken till att många betesmarker är för skuggiga är ofta att hävden varit för svag under en viss period. Man kan därför ha god ledning av trädens ålder när man skall gallra ur skuggiga betesmarker. De gamla träden sparas medan de yngre plockas bort.

En bra betesmark ska ha en sammanhängande grässvål och ett stort antal hävdindikerande växter (se bilaga 3).

* Sambete är alltid positivt!

För att förbättra avbetningen kan man låta olika djurslag beta ihop. Nötkreatur och hästar eller nötkreatur och får är lämpliga kombinationer.

* Se upp med för hårt fårbeta!

Fåren betar mycket nära marken och kan därför utarma betesmarkens flora. Ett upprepat och hårt fårbeta gynnar främst gräsarter, medan betesmarkens örter minskar kraftigt. Vill man bibehålla markens flora skall man ha ett sent betespåsläpp, någon gång i slutet av juni. När fåren betat av marken bör man flytta dem till annat bete.

* Gödsla inte naturlig betesmark!

Gödsling förändrar drastiskt gräsmarkernas vegetation. Flertalet lågvuxna växter slås ut, medan högvuxna örter och gräs gynnas. Betesproduktion ökar vid gödsling, men även arter som betesdjuren skyr gynnas. Hundloka, åkertistel, brännässla, smörblomma och skräppor är exempel på sådana växter. En gödsling kan således även innebära en försämring av betets kvalitet.

* Använd växterna som måttstock!

En del växter i betesmarken är mycket bra indikatorer på bl a för hög beskuggning, gödslingspåverkan, markens surhetsgrad och tidigare markanvändning. I denna skrift (bilaga 3) finns en lista över de växterna. Använd en eller flera av dessa växtarters förekomst och/eller frekvens för att ex bedöma

- hur skuggig är betesmarken idag
- effekten av utförda gallringar och röjningar
- om betesmarken tidigare varit gödslad.
- om marken tidigare använts för slåtter.

Ju fler antal individer och arter, desto bättre betesmark.

5.2 Skötsel av slåttermark

* Följ den lokala traditionen!

Ta reda på så mycket som möjligt om hur man skötte ängarna förr i tiden. Försök att sköta ängen så snarlikt den lokala traditionen som möjligt.

* Håll ängen ljusöppen!

Liksom den naturliga betesmarken gäller det att hålla ängen tillräckligt öppen. För mycket skugga gör att grässvålen luckras upp och att de typiska ängsväxterna försvinner. Röj, gallra och underkvista så att den större delen av slåttermarken får fullt ljus under huvuddelen av dagen.

* Föryngra äldre hasselbuskar!

För att inte få ett för tätt buskskikt bör gamla och vidlyftiga hasselbuskar föryngras. Det görs bäst genom att hela busken sågas av nära marken.

* Hamla tidigare hamlade träd!

Genom att återuppta hamlingen förbättras ljusförhållandena i ängen ytterligare. Kapa stammarna 20 - 40 cm ovanför tidigare kapningsställe. Var försiktig vid återupptagen hamling av lind. Kapa därför lindens stammar 50 - 100 cm ovanför tidigare kapningsställe.

Hamling av de nya skotten bör ske med 4 - 5 års mellanrum.

* Faga lövrika ängar!

Fagning (markstädning) är en nödvändig del av skötseln i lövrika ängar. Om fagningen eftersätts kan en kvävande lövförna hindra att grässvålen tätar. Även kvistar måste avlägsnas. Det är speciellt viktigt att faga ängar med mycket ek, då den har svärnedbrytbara löv.

* Slå inte ängen för tidigt!

I Syd- och Mellansverige har slåttern bara undantagsvis påbörjats före den 8 juli. Mitten av juli är ofta en lämplig tidpunkt, om kunskapen om den lokala traditionen saknas.

* Använd skärande eller klippande slätterredskap!

Den manuella motordrivna slätterbalken lämpar sig bäst för små - medelstora ängar. Maskintyper med dubbelkam har bäst egenskaper.

Traktorburna slätterbalkar lämpar sig bäst för större, relativt hinderfria ängar med värdefull flora.

* Ta bort höet!

Höet får inte bli liggande mer än högst två - tre dagar utan att vändas eller samlas in. Kvarlämnat hö kväver den levande stubben och kan slå ut konkurrenssvaga växtarter i ängen. Använd självlastarvagn vid hop-samling av höet.

* Efterbeta ängen med nöt!

Välj helst tvååriga eller äldre nötkreatur för efterbetet. Lämpligt betes tryck varierar från 15 - 40 djurdagar per hektar.

Meddelande från länsstyrelsen fr o m 1990

- 1990:1 Vem gör vad? En vägledning.
- 1990:2 Energiförbrukning inom industrin i Kalmar län år 1987.
- 1990:3 Inventering av glacialrelikta kräftdjur i Kalmar län 1986.
- 1990:4 Projektverksamhet inom länsplaneringen 1989/90.
- 1990:5 Ängs- och hagmarksinventering, Västerviks kommun.
- 1990:6 Nätprovfisken i 19 sjöar i Kalmar län 1984.
- 1990:7 Effekter av timmerbevattning på omgivande miljö samt inverkan på skadeinsekter.

Meddelande från länsstyrelsen fr o m 1991

- 1991:1 Flodpärlmusslan i Kalmar län.
- 1991:2 Ängs- och hagmarksinventering i Mörbylånga kommun.

Meddelande från planeringsavdelningen fr o m 1989

- 1989:1 Ängs- och hagmarksinventering, Torsås kommun
- 1989:2 Ängs- och hagmarksinventering, Emmaboda kommun
- 1989:3 Ängs- och hagmarksinventering, Hultsfreds kommun
- 1989:4 Ängs- och hagmarksinventering, Nybro kommun
- 1989:5 Ängs- och hagmarksinventering, Mönsterås kommun
- 1989:6 Naturvårdens riksintressen, Kalmar läns fastland.
- 1989:7 Sysselsättnings- och befolkningsutveckling fram till år 2000 i Kalmar län.
- 1989:8 Inventering av grafiska industrins kemikalieanvändning.
- 1989:9 Projektverksamhet inom länsplaneringen 1988/89.
- 1989:10 Regionala riktlinjer för användningen av glesbygdsmedel i Kalmar län.
- 1989:11 Friluftslivets riksintressen, Kalmar län.
- 1989:12 Fastställda skyddsområden för grundvattentäkter.
- 1989:13 Skyddsvärda och försurade vattenmiljöer inom Kalmar län.
- 1989:14 Naturvårdens riksintressen, Öland.
- 1989:15 Sammanställning av utsläppsdata från kommunala avloppsreningsverk i Kalmar län
- 1989:16 Länsrapport 1989.
- 1989:17 Trafiksystemen i Kalmar län år 2000.
- 1989:18 Ängs- och hagmarksinventering, Vimmerby kommun.
- 1989:19 Biologisk bedömning av försurningssituationen i fjorton vattendrag i Kalmar län 1988 - 1989.
- 1989:20 Inkomst- och löneutveckling i Kalmar län 1980-1986
- 1989:21 Ängs- och hagmarksinventering, Oskarshamns kommun
- 1989:22 Ängs- och hagmarksinventering, Högsby kommun
- 1989:23 Ängs- och hagmarksinventering, Kalmar kommun

